

Uitvoerings- en handhavingsstrategie Vergunningen, Toezicht en Handhaving (inclusief APV en Bijzondere Wetten) gemeente Utrechtse Heuvelrug 2025-2028

Managementsamenvatting

De gemeente Utrechtse Heuvelrug presenteert met deze U&H-strategie het integrale beleidskader voor vergunningverlening, toezicht en handhaving (VTH) binnen het fysieke domein. Dit document vervangt het VTH-beleidsplan 2019–2024.

De strategie bundelt alle VTH-taken binnen het Omgevingsrecht, de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en Bijzondere Wetten (BW). Milieutaken vallen buiten deze strategie en worden uitgevoerd door de Omgevingsdienst Utrecht (ODU). Zij hanteren een eigen regionale strategie, genaamd de U&H-strategie Regio Utrecht.

Strategisch kader

De missie is het behouden en versterken van de veilige, groene en leefbare gemeente. De visie richt zich op risicogestuurde uitvoering, klantvriendelijkheid, samenwerking en toekomstgericht handelen. Prioritering vindt plaats op basis van een risicoanalyse, waarbij veiligheid, gezondheid, omgevingskwaliteit en duurzaamheid centraal staan.

Doelstellingen en strategieën

De strategie kent drie pijlers:

- Dienstverlening: tijdige afhandeling, menselijke maat, duurzaamheid en aanpak illegale bewoning.
- Uitvoeringskwaliteit: voldoen aan wettelijke eisen, procesoptimalisatie en betere afstemming tussen beleid en uitvoering.
- Financiën: efficiënte inzet van middelen, integratie in begrotingscyclus en transparante verantwoording.

Vijf uitvoeringsstrategieën zijn uitgewerkt:

- Preventie: voorlichting, participatie en buurtbemiddeling.
- Vergunningverlening: 'Ja, mits'-houding, risicogestuurde toetsing.
- Toezicht: integraal, programmatisch en informatiegestuurd.
- Handhaving: volgens de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO), met nadruk op proportionaliteit en transparantie.
- Gedogen: alleen bij concreet zicht op legalisatie of onevenredigheid, altijd gemotiveerd en tijdelijk.

Monitoring en evaluatie

Jaarlijks worden een uitvoeringsprogramma en evaluatierapportage opgesteld. Monitoring gebeurt via dashboards, audits en procesoverleggen. Evaluatie is gekoppeld aan de gemeentelijke planning- en controlcyclus.

Samenwerking

De strategie is afgestemd met ketenpartners zoals ODU, VRU, MooiSticht, politie, OM, GGD en waterschappen.

1. Inleiding

Voor u ligt de Uitvoerings- en Handhavingsstrategie (U&H-strategie) van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Deze strategie vervangt het VTH-beleidsplan 2019–2024 en vormt het beleidskader voor de uitvoering van taken op het gebied van vergunningverlening, toezicht en handhaving (hierna: VTH). Het beleid heeft een andere naam gekregen om beter aan te sluiten bij de terminologie uit het Omgevingsbesluit.

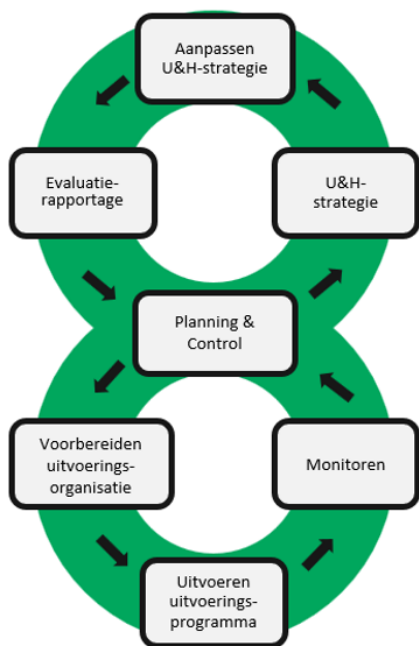
De U&H-strategie beschrijft hoe de gemeente haar wettelijke en beleidsmatige verantwoordelijkheden op het gebied van VTH uitvoert binnen het Omgevingsrecht, de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) en Bijzondere Wetten (BW). Hoewel er geen wettelijke verplichting bestaat om beleid op te stellen voor de APV/BW, heeft de gemeente bewust gekozen deze taken – voor zover zij betrekking hebben op de fysieke leefomgeving – te integreren in deze strategie. Daarmee zijn alle VTH-taken voor de fysieke leefomgeving gebundeld in één document, wat bijdraagt aan een integraal en samenhangend uitvoeringskader.

1.1 Wettelijk kader: Omgevingsbesluit en de BIG 8-cyclus

Het Omgevingsbesluit stelt in hoofdstuk 13 eisen aan de beleidscyclus voor de uitvoering en handhaving van VTH-taken. Deze zogenaemde procescriteria (artikelen 13.5 t/m 13.11) beschrijven de onderdelen die minimaal aanwezig moeten zijn binnen de strategische en programmatische uitvoering van deze taken.

De gemeente Utrechtse Heuvelrug volgt hierbij de systematiek van de BIG-8-cyclus (figuur 1) uit het Omgevingsbesluit. Deze beleidscyclus bestaat uit twee samenhangende onderdelen:

- een strategische cyclus voor beleid en programmering;
- een operationele cyclus voor uitvoering en evaluatie.

Figuur 1 BIG-8 cyclus

De BIG-8 ondersteunt gemeenten bij het programmatisch, doelgericht en risicogericht vormgeven van hun wettelijke VTH-taken. Het model waarborgt dat beleid en uitvoering continu op elkaar worden afgestemd: beleid stuurt de uitvoering, terwijl ervaringen uit de praktijk het beleid weer voeden en bijstellen.

Een goede borging in de bredere planning- en controlcyclus en bestuurlijke betrokkenheid op alle niveaus zijn essentieel om de kwaliteit van de uitvoering blijvend te garanderen. De BIG-8 is een dynamisch proces dat voortdurend aandacht en actieve sturing vraagt om de effectiviteit van vergunningverlening, toezicht en handhaving structureel te borgen.

1.2 Afbakening

Privaatrechtelijke handhaving valt buiten de reikwijdte van deze strategie. In sommige gevallen kan er echter sprake zijn van overlap tussen bestuursrechtelijke en privaatrechtelijke overtredingen, bijvoorbeeld wanneer gemeentelijk snippergroen onrechtmatig wordt gebruikt of bebouwd. In dergelijke situaties maakt de gemeente, in lijn met de risicogestuurde visie, een bewuste afweging voor het meest effectieve handavingsinstrument.

De milieutaken maken geen onderdeel uit van deze gemeentelijke U&H-strategie. Hoewel de gemeente Utrechtse Heuvelrug het bevoegd gezag is, zijn deze taken uitbesteed aan de Omgevingsdienst Utrecht (ODU). Vanaf 2026 zijn de Omgevingsdienst regio Utrecht (ODRU) en de Regionale Uitvoeringsdienst Utrecht (RUD) gefuseerd tot de ODU. De ODU voert deze werkzaamheden uit op basis van de regionale U&H-strategie 2026–2029, waarin is vastgelegd hoe vergunningverlening, toezicht, handhaving en advies (VTHA) regionaal worden vormgegeven. Deze regionale strategie is vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders.

1.3 Samenwerking en totstandkoming

De U&H-strategie is tot stand gekomen in nauwe afstemming met interne gemeentelijke teams en externe partners, waaronder de Veiligheidsregio Utrecht (VRU), de ODU en de politie. De afspraken en samenwerking met ketenpartners staan beschreven in hoofdstuk 5.

Het beleid is vastgesteld door het college van burgemeester en wethouders en ter kennisname aangeboden aan de gemeenteraad en de provincie Utrecht.

1.4 Uitvoering VTH-taken binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug

De VTH-taken worden door verschillende teams binnen de gemeentelijke organisatie uitgevoerd. Deze teams werken nauw samen, vanuit heldere taakafbakening en volgens geldende wet- en regelgeving.

Team Omgevingsverzoeken is verantwoordelijk voor de behandeling van omgevingsvergunningen, meldingen en conceptverzoeken gerelateerd aan de fysieke leefomgeving.

De APV verzoeken worden behandeld door het team 2^e lijn binnen het Thema (afdeling) Publiek. Zij zijn verantwoordelijk voor de afhandeling van vergunningen en meldingen uit de APV en Bijzondere Wetten.

Team Omgevingstoezicht houdt toezicht en treedt handhavend op, op de naleving van de Omgevingswet en bijbehorende Algemene maatregelen van bestuur, binnen het kader van de Algemene wet bestuursrecht.

Ook het toezicht en de handhaving op de naleving van o.a. de APV, afvalstoffenverordening en parkeerregulering (de Boa's) is onderdeel van team Omgevingstoezicht.

2. Omgevingsanalyse

De Omgevingsanalyse beschrijft de interne en externe ontwikkelingen die van invloed (kunnen) zijn op de VTH-werkzaamheden in de komende beleidsperiode. Er wordt gestart met een terugblik op de eerdere VTH-taakuitvoering, gevolgd door een gebiedsanalyse en een beschrijving van de bestuurlijke ambities van de gemeente Utrechtse Heuvelrug voor het fysieke domein. Daarna wordt ingegaan op de impact van juridische, maatschappelijke en organisatorische ontwikkelingen op de VTH-werkzaamheden. Door het in kaart brengen van de ontwikkelingen, kan beter ingespeeld worden op wat er nu en in de toekomst van VTH gevraagd wordt.

2.1 Terugblik

De onzekerheid rondom de invoering van de Omgevingswet maakte het noodzakelijk om langer gebruik te maken van het vorige VTH-beleidsplan (oorspronkelijk 2019-2022), dat door Interbestuurlijk Toezicht (hierna: IBT) als 'adequaat' werd beoordeeld. Tegelijkertijd werd aan het eind van 2022 een begin gemaakt met het ontwikkelen van nieuw strategisch meerjarenbeleid voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. In de volgende jaren is dit beleid verder vormgegeven onder de naam 'U&H-strategie gemeente Utrechtse Heuvelrug 2025-2028'.

Ondanks het langer aanhouden van het bestaande beleidsplan is de beleidsvoering niet stil blijven staan. Elk jaar werd een uitvoeringsprogramma opgesteld en een jaarverslag vastgesteld. Deze documenten boden inzicht in de data m.b.t. werkvoorraad, personele middelen en projecten van het betreffende jaar, een evaluatie van de uitvoering, een vooruitblik op het komende jaar en aandachtspunten ter verbetering.

2.2 Gebiedsanalyse

De gemeente Utrechtse Heuvelrug omvat de dorpen Amerongen, Doorn, Driebergen-Rijsenburg, Leersum, Maarn, Maarsbergen en Overberg. Het oppervlak van de gemeente is 13.410 ha. De gemeente Utrechtse Heuvelrug is in oppervlakte de grootste gemeente van de provincie Utrecht. Het is een geliefde gemeente om te wonen, werken en recreëren. Dit komt onder andere door de strategische ligging ten opzichte van de Randstad, de relatief goede bereikbaarheid, en vooral door het aantrekkelijke landschap, vol cultuurhistorische, landschappelijke en ecologische waarden.

De gemeente telde in september 2025 51.094 inwoners. Er wonen verhoudingsgewijs veel ouderen en er zijn veel woonvoorzieningen voor ouderen. De gemeente herbergt een groot aantal kwetsbare objecten, voornamelijk gezondheidsinstellingen waar mensen wonen en werken.

Daarnaast wordt de gemeente gekenmerkt door een uniek en afwisselend landschap van bossen, heidevelden en rivieruiterwaarden. Centraal ligt het Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, een uitgestrekt natuurgebied met stuwwallen uit de ijstijd, afgewisseld met oude landgoederen, kastelen en karakteristieke beukenlanen.

De combinatie van natuurwaarden en cultuurhistorie maakt de gemeente Utrechtse Heuvelrug bijzonder. Niet alleen vanwege de biodiversiteit, maar ook door het zorgvuldig behouden landschap met kastelen, grafheuvels en landgoederen. De gemeente zet actief in op natuurbeheer en het ontwikkelen van recreatieve voorzieningen, zodat inwoners en bezoekers duurzaam kunnen genieten van deze waardevolle omgeving.

De gemeente telt verder zeven bedrijventerreinen die kleinschalig van opzet zijn en grotendeels ontwikkeld zijn nabij verschillende kernen. De werkgelegenheid in de gemeente Utrechtse Heuvelrug wordt gekenmerkt door het grote aanbod zakelijke dienstverlening en collectieve dienstverlening. De woningvoorraad in de gemeente wijkt aanzienlijk af van de landelijke woningvoorraad. In de gemeente is 64,1% van de woningen een koopwoning en 35,6% een huurwoning ten opzichte van 58% koopwoningen en 42% huurwoningen op landelijk niveau. De totale woningvoorraad komt uit op 21.890 woningen waarvan het grootste deel eengezinswoningen betreft.

De gemeente Utrechtse Heuvelrug is een gemeente waar de meeste mensen zich overwegend veilig voelen. De woonomgeving wordt in algemene zin als goed beoordeeld. Wel worden de netheid van de wijk (lees: zwerfafval), verkeersveiligheid, de nabijheid van politie en vandalisme door inwoners aangemerkt als verbeterprioriteiten. Ten aanzien van fysieke veiligheid liggen de grootste risico's bij de kwetsbare objecten zoals (zorg)instellingen. Het aantal industriële risico-objecten als ook de eventuele gevolgen na incidenten bij deze objecten, zijn te omschrijven als 'gemiddeld'. Het gaat vooral om de standaard risico-objecten zoals tankstations, brandstofhandel, automobielbedrijven en zwembaden. De gemeente kent geen bedrijven die onder het Besluit Risico's Zware Ongevallen vallen.

2.3 Bestuurlijke ambities

De gemeenteraad van Utrechtse Heuvelrug heeft een Raadsprogramma opgesteld, dat door het college van B&W is uitgewerkt in het Uitvoeringsprogramma Groen en Duurzaam Doen! (2023-2026). Dit programma vertaalt de raadsambities in concrete acties en prioriteiten. De nadruk ligt op woningbouw, verkeersveiligheid, openbaar groen en verduurzaming. Daarnaast zijn er vier centrale thema's: wonen naar behoefte, groen en leefomgeving, mobiliteit en energietransitie. Ook onderwerpen als sociaal domein, economie, sport en cultuur, dierenwelzijn en veiligheid krijgen aandacht.

2.3.1 Toekomstvisie

De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft in haar toekomstvisie 2040 een strategisch kader ontwikkeld met drie kernprincipes die samen het fundament vormen voor een vitale, aantrekkelijke en toekomstgerichte gemeente, namelijk:

1. Omgeving met kwaliteit: behoud en versterking van haar unieke groene identiteit, robuuste natuur met toegenomen biodiversiteit, het realiseren van een gezonde leefomgeving met goede lucht- en bodemkwaliteit, en het behouden van cultuurhistorische waarden, fungeren als 'landschapstuin' voor de regio, waarbij recreatie en natuur in balans zijn.
2. Vitale dorpen: evenwichtigere bevolkingsopbouw door woningbouw, behouden basisvoorzieningen, het stimuleren van lokaal ondernemerschap, het versterken van sociale cohesie en het behouden van eigen karakter per dorp.
3. Toekomstgerichte gemeente: in 2050 klimaatneutraal, duurzame bereikbaarheid, ontwikkeling van een toekomstbestendige economie en transformatie naar kringlooplandbouw die natuur inclusief en diervriendelijk is.

2.3.2 Omgevingsvisie

De Omgevingsvisie is een document waarin staat hoe de gemeente Utrechtse Heuvelrug wil dat het grondgebied er in 2040 uit gaat zien. Dit is een nadere uitwerking van de Toekomstvisie. Het gaat daarbij over alles wat nodig is om hier te kunnen leven, wonen, werken, studeren en recreëren. Het is een strategisch document waarin staat beschreven hoe de gemeente de fysieke leefomgeving wil ontwikkelen en inrichten voor de lange termijn. In de Omgevingsvisie van de gemeente Utrechtse Heuvelrug staan drie ambities met de volgende subdoelen:

1. Kwalitatief hoogwaardige leefomgeving
 - a. Zorgen dat er meer verschillende soorten dieren en planten komen.
 - b. Een goede woonplek, die goed is voor het milieu.
 - c. Recreatie en toerisme is in evenwicht met de natuur.
 - d. Beschermden waarden goed behouden.

2. Vitale dorpen
 - a. Woningen bouwen om krachtige dorpen te behouden.
 - b. Bedrijvigheid in en rond de dorpen.
 - c. Onze inwoners zijn gezond en hebben contact. Allerlei soorten instellingen die nodig zijn voor het dagelijks leven, helpen hierbij.
3. Toekomstgericht
 - a. Mensen komen makkelijk bij en in de belangrijkste instellingen voor het dagelijks leven.
 - b. Een veilige gemeente die mensen positief ervaren.
 - c. Er is evenwicht tussen de kwaliteit en hoe goed deze blijft in de toekomst.

2.3.3 Omgevingsprogramma's

De Omgevingsvisie beschrijft op hoofdlijnen het beleid voor de hele fysieke leefomgeving in onze gemeente. Voor de uitwerking en uitvoering ervan is gekozen voor twee omgevingsprogramma's. Hiermee houdt de Utrechtse Heuvelrug focus, kan direct op de voortgang gestuurd worden en goed zicht gehouden worden op de effecten. Eind 2023 zijn twee omgevingsprogramma's gestart:

1. Buitengebied in Balans met de ambitie: 'Het in samenhang doorontwikkelen en versterken van de buitengebieden in onze gemeente met respect voor landschappelijke waarden'.
2. Vitale Dorpen met de ambitie: 'Het in samenhang behouden en vergroten van de vitaliteit van de dorpen, met de verschillende dorpse kwaliteiten als uitgangspunt'.

2.4 Maatschappelijke en ruimtelijke ontwikkelingen

2.4.1 Woningbouwopgave

De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft een ambitieuze Woonzorgvisie 2024 ontwikkeld die zich richt op het creëren van vitale dorpen waar inwoners van jong tot oud prettig kunnen wonen. Drie hoofdthema's vormen de basis van de visie, namelijk (1) verduurzaming van de bestaande woningvoorraad, (2) nieuwbouw als kwalitatieve aanvulling met concrete doelstelling van 167 tot 189 woningen per jaar tot 2030 en (3) betekenisvol leven, met aandacht voor wonen, zorg en welzijn. In alle woningbouwplannen moet aandacht zijn voor betaalbaarheid, vitale dorpen, duurzaamheid en groene leefomgeving.

2.4.2 Duurzaamheid

De visie van de gemeente op duurzaamheid is ambitieus en uitgebreid, met een duidelijke focus op samenwerking en het creëren van een toekomstbestendige gemeente voor haar inwoners. Duurzaamheid omvat o.a. een klimaatneutrale organisatie, een klimaatbestendige fysieke leefomgeving, duurzaam bouwen, duurzame mobiliteit, circulaire economie, bescherming van natuur en landschap, aardgasvrij wonen en duurzame recreatie. Duurzaamheid komt daarnaast terug in zowel de Toekomstvisie, Visie op Vastgoed, de Omgevingsvisie als in het programma 'Samen Duurzaam Doen'.

2.4.3 Groen

De gemeente Utrechtse Heuvelrug streeft naar behoud en versterking van haar groene identiteit als fundament voor een kwalitatief hoogwaardige leefomgeving. Het groene karakter vormt het vertrekpunt voor alle ruimtelijke ontwikkelingen en opgaven in de gemeente. In het samenwerkingsprogramma "Groen groeit mee" werken meer dan veertig partijen in de provincie Utrecht samen aan meer en beter groen. Steeds meer mensen willen wonen in de provincie Utrecht, de vraag naar ruimte is groot en de hoeveelheid groen per inwoner staat onder druk. Terwijl groen van grote waarde is als het gaat om het geluk en de gezondheid van inwoners, voor klimaatadaptatie en voor de biodiversiteit. Groen Groeit Mee is de ambitie om recreatief groen, natuur, water en landschap mee te laten groeien met het stijgende aantal woningen in de provincie Utrecht.

2.4.4 Ondernijning

In de Omgevingsvisie én in het Integraal Veiligheidsplan Heuvelrug is aandacht voor ondernijning. Ondernijnde activiteiten, waarbij de criminele 'onderwereld' gebruik maakt van de bovenwereld, kunnen helaas ook in onze gemeente voorkomen. De gemeente Utrechtse Heuvelrug is er scherp op in de handhaving en treffen maatregelen om zo veel mogelijk ondernijning tegen te gaan. Daarnaast zet de gemeente Utrechtse Heuvelrug onder andere in op gezond ondernemerschap en het tegengaan van leegstand, om zo ondernijning op bedrijventerreinen en andere bedrijfslocaties zoveel mogelijk te voorkomen.

2.4.5 Illegale bewoning recreatieparken

De gemeenteraad heeft in 2020 de beleidsnota 'niet-recreatief gebruik van recreatieverblijven' vastgesteld. De gemeente Utrechtse Heuvelrug is een aantrekkelijke gemeente voor inwoners, ondernemers en bezoekers. Hiervoor is het belangrijk dat er goede recreatieverblijven zijn. Het belangrijkste is dat deze

verblijven beschikbaar blijven voor recreatief verblijf. Op sommige recreatieterreinen wordt in meer of mindere mate (permanent) gewoond. Dit is niet goed voor de natuur en het buitengebied. Veel recreatieverblijven voldoen ook niet aan de landelijke brandveiligheidseisen voor gebruik als woning. Wonen op recreatieterreinen kan ook andere problemen veroorzaken. Zo is er risico van ondermijning en het verhinderen van de ontwikkeling van recreatieterreinen.

De gemeente Utrechtse Heuvelrug wil de kwaliteit van de recreatieterreinen verbeteren. Daarvoor is voor een aantal recreatieterreinen een toekomstgericht bestemmingsplan 'Recreatieterreinen Utrechtse Heuvelrug' vastgesteld (nu onderdeel van het (tijdelijk) Omgevingsplan). Daarnaast wordt opgetreden tegen het niet-recreatief gebruik van recreatieverblijven dat is ontstaan na 31 oktober 2003 én tegen huisvesting van arbeidsmigranten.

2.5 Juridische ontwikkelingen

2.5.1 Omgevingswet

De Omgevingswet is per 1 januari 2024 in werking getreden. Deze wet bundelt wet- en regelgeving met betrekking tot de fysieke leefomgeving, onder andere op het gebied van bouwen, milieu, water, ruimtelijke ordening en natuur. De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft de afgelopen jaren onder andere het VTH-zaaksysteem opnieuw ingericht en de werkprocessen aangepast om te voldoen aan de eisen van de Omgevingswet.

Kwaliteit vergunningen

Om de kwaliteit van vergunningen te waarborgen is het eerste jaar na inwerkingtreding bij iedere vergunning het 4-ogen principe toegepast, zodat men de nieuwe processen en wet- en regelgeving eigen kon maken. In maart 2025 is dit afgeschaald naar de volgende werkwijze: nieuwe en inhuur casemanagers laten al hun vergunningen controleren door een senior casemanager, de andere casemanagers doen dit enkel bij ingewikkelde zaken. Deze controle is een verplichte stap in het proces in Rx.Mission.

Omgevingsplan

De komende beleidsperiode zal het Omgevingsplan steeds verder vorm krijgen. Op dit moment wordt een nieuw Omgevingsplan (voor de kern Amerongen) opgesteld door team Omgevingsontwikkeling. De senior casemanagers toetsen nieuwe aanvragen in de kern Amerongen aan het nieuwe Omgevingsplan om de impact hiervan helder te krijgen en feedback te kunnen geven aan het team Omgevingsontwikkeling. Het nieuwe Omgevingsplan vraagt een nieuwe manier van beoordelen en dit zullen de casemanagers zich eigen moeten maken.

De komende jaren gaat de transitie door. De gemeente Utrechtse Heuvelrug is hoofdzakelijk bezig met het opstellen van het Omgevingsplan, nadere samenwerkingsafspraken tussen de teams die VTH-werkzaamheden uitvoeren en verdere inrichting van de applicaties.

2.5.2 Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

De Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (hierna: Wkb) is gelijktijdig met de Omgevingswet op 1 januari 2024 in werking is getreden. Ook hiervoor heeft de gemeente de afgelopen jaren o.a. de werkprocessen aangepast. Met de komst van de Wkb wordt de technische beoordeling van bepaalde bouwwerken uitgevoerd binnen een stelsel van private kwaliteitsborging. Dit betekent dat de gemeente deze taak zelf niet meer uitvoert. Momenteel geldt dit alleen voor nieuwbouwprojecten met een laag risicoprofiel (gevolgklasse 1), zoals grondgebonden woningen en eenvoudige bouwwerken. Naar verwachting zal dit de komende jaren (nog) niet worden uitgebreid naar gevolgklasse 1 voor verbouw of naar gevolgklassen 2 en 3. Zodra dit aan de orde is, zal de gemeente deze uitbreiding verwerken in onder meer de werkprocessen en de legesverordening.

Nu de Wkb in werking is getreden, wordt pas echt praktijkervaring opgedaan met deze nieuwe wet. Het Wkb-proces is inmiddels bijna twee jaar operationeel, maar de uitvoering in de praktijk toont verschillende uitdagingen aan. Voor de aankomende beleidsperiode ligt de prioriteit op het verbeteren van de Wkb-processen, het realiseren van betere afstemming tussen de betrokken teams en het maken van specifieke werkafspraken over hoe de gemeente omgaat met haar nieuwe rol onder de Wkb. Het structureel verbeteren en vernieuwen van processen blijft essentieel om de uitvoering van de wet te optimaliseren.

2.5.3 Wet Natuurbescherming en Soortenmanagementplan

De gemeente Utrechtse Heuvelrug kampt sinds een aantal jaar met het spanningsveld tussen de wens van inwoners om hun woningen te verduurzamen en de verplichtingen uit de Wet natuurbescherming. Individuele ecologische onderzoeken voorafgaand aan isolatie bleken kostbaar, tijdrovend en een serieuze belemmering voor het behalen van de klimaatdoelen. Om deze spanning te doorbreken, zet de gemeente in op een Soortenmanagementplan (SMP): een gebiedsgerichte aanpak waarin populaties

en leefgebieden van beschermde soorten integraal in beeld worden gebracht. Hiermee vervangt één gemeentebreed onderzoek honderden individuele onderzoeken, wat leidt tot versnelling en lastenverlichting.

Omdat de totstandkoming van een SMP één tot twee jaar duurt, is – in samenwerking met E.C.O. Logisch B.V. – een pre-SMP ingericht. Dit levert een tijdelijke provinciale ontheffing op, waardoor inwoners met grondgebonden woningen direct kunnen isoleren zonder individueel ecologisch onderzoek. De gemeente borgt de ecologische randvoorwaarden door alternatieve verblijfplaatsen voor vleermuizen te realiseren en het isolatietempo te faseren. Zo wordt het risico voor beschermde soorten beperkt totdat het definitieve SMP gereed is.

2.5.4 Initiatiefwet “Veilige jaarwisseling”

De Eerste Kamer heeft op 1 juli 2025 de initiatiefwet Veilige Jaarwisseling aangenomen. Naar verwachting geldt vanaf de jaarwisseling van 2026 op 2027 in Nederland een landelijk verbod op consumentenvuurwerk, waarmee de verkoop ervan aan particulieren wordt stopgezet.

2.6 Organisatorische ontwikkelingen

2.6.1 Integratie van ORDU en RUD naar ODU

Per 1 januari 2026 fuseren de ODRU en de RUD tot de Omgevingsdienst Utrecht (ODU). Na de fusie ontstaat een samenhangend werkgebied voor de hele provincie Utrecht en een grotere omgevingsdienst die beter in kan spelen op nieuwe, complexe vraagstukken in de leefomgeving. Naar verwachting kan de nieuwe omgevingsdienst aan alle gestelde kwaliteitscriteria gaan voldoen. Deze fusie kan de komende beleidsperiode gevolgen hebben op de processen, financiën en samenwerking voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug.

2.6.2. Toename van VTH-taken

De inwerkingtreding van de Omgevingswet en Wkb per 1 januari 2024 — met o.a. het nieuwe Omgevingsloket, zwaardere participatie-eisen en kortere (8 weken) beslistermijnen — leidt in Utrechtse Heuvelrug tot een merkbare toename én complexiteit van VTH-taken. Daarom zet de gemeente, in lijn met de eigen U&H-strategie, risicogestuurd in. Schaarse capaciteit gaat naar activiteiten met de grootste impact op leefbaarheid, veiligheid en omgevingskwaliteit. Een deel van de basistaken is belegd bij de ODU en wordt programmatisch uitgevoerd. Voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug gaat het om circa 14.000 uren inzet op jaarbasis, wat de noodzaak onderstreept om uren doelmatig en adaptief te prioriteren.

2.6.3 Inrichten systemen en processen

De digitalisering van VTH-processen is een belangrijk speerpunt voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Door de digitale dienstverlening te verbeteren en moderne applicaties in te zetten, wordt het proces van aanvraag tot besluit transparanter, sneller en beter toegankelijk. Bovendien draagt digitalisering bij aan een efficiëntere interne samenwerking en biedt het betere mogelijkheden om datagedreven te sturen op prioriteiten.

Voor de behandeling van omgevingsverzoeken en het houden van toezicht wordt sinds 2022 de applicatie Rx.Mission gebruikt. Meldingen in de openbare ruimte verlopen via de app Zo Gemeld, die is gekoppeld aan het open-source taaksysteem Signalen, waarmee boa's en toezichthouders meldingen efficiënt kunnen afhandelen.

Deze digitale ondersteuning versterkt de aansluiting tussen beleid, uitvoering en handhaving. Uniforme registraties en betrouwbare stuurinformatie zijn hierbij onmisbaar, ook van ketenpartners. De gemeente wil als bevoegd gezag goed zicht houden op alle VTH-data om risicogericht te kunnen sturen.

Uit de analyse blijkt, dat op het vlak van monitoring nog enkele ontwikkelstappen mogelijk zijn. Het verder inrichten van de digitale systemen kan helpen om managementinformatie gemakkelijker en doelgerichter beschikbaar te maken.

2.6.4 Capaciteitsproblemen en krapte op de arbeidsmarkt

Net als veel andere gemeenten kampt de gemeente Utrechtse Heuvelrug met capaciteitsproblemen in de VTH-kolom, mede door de krapte op de arbeidsmarkt. Het aantrekken en behouden van gekwalificeerd personeel, met name voor specialistische functies zoals bouwtoezicht, blijft een grote uitdaging. In de gemeentelijke uitvoeringsprogramma's van de afgelopen jaren is vastgelegd dat de capaciteit voor vergunningverlening, toezicht en handhaving de afgelopen jaren is uitgebreid, onder meer door versterking van het boa-team. Toch blijft de uitvoering kwetsbaar door personele wisselingen en schaarste op de arbeidsmarkt.

Deze problematiek sluit aan bij landelijke signalen: voor een robuust VTH-stelsel zijn meer deskundigheid en continuïteit nodig. Voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug betekent dit dat scherpe keuzes in prioritering noodzakelijk zijn, met nadruk op thema's met grote maatschappelijke impact zoals veiligheid en natuurbehoud. Ook regionale samenwerking via de ODU en structurele investeringen in kennisdeling en opleiding van medewerkers zijn cruciaal. Zo wordt de interne flexibiliteit vergroot en de afhankelijkheid van externe inhuur beperkt.

3. Strategisch beleidskader

In dit hoofdstuk worden de missie en visie van de gemeente Utrechtse Heuvelrug uiteengezet, die de basis vormen van het strategische beleidskader en tegelijkertijd richting geven aan de teams die de VTH-taken uitvoeren. In dit hoofdstuk worden daarnaast bovenstaande ontwikkelingen, de missie en visie en de prioritering uitgewerkt in meetbare doelstellingen voor de uitvoering van VTH-taken.

3.1 Missie en visie

De missie, visie en uitgangspunten zijn gebaseerd op bestaande strategische documenten zoals de Toekomst- en Omgevingsvisie.

Missie:

Wij staan voor een veilige, groene en leefbare gemeente met behoud en het versterken van het unieke karakter van de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Door samen te werken met onze partners en inwoners zorgen we voor een toekomstbestendige gemeente waarin wonen, werken en recreëren in balans zijn.

Visie:

De gemeente Utrechtse Heuvelrug streeft ernaar het unieke karakter van de regio te behouden en te versterken, met haar rijke cultuurhistorie en groene, schone en veilige dorpen. Er wordt samengewerkt met inwoners, ondernemers en maatschappelijke organisaties aan een schone en veilige woon-, werk- en leefomgeving.

Preventie is een belangrijke pijler binnen de VTH-aanpak van de Utrechtse Heuvelrug. Door tijdig in te grijpen en effectief toezicht te houden, worden grotere problemen in de toekomst voorkomen.

Er wordt op een klantvriendelijke en rechtvaardige wijze gewerkt. Of het nu gaat om vergunningaanvragen, toezicht door boa's tijdens evenementen of inspecties bij bouwprojecten door gemeentelijke toezichthouder, wij streven naar transparantie, toegankelijkheid en eerlijke behandeling van alle betrokkenen.

3.2 Uitgangspunten

Vanuit de missie en visie zijn onderstaande uitgangspunten opgesteld. Deze uitgangspunten vormen de basis voor de invulling van onze missie en visie en het vertrekpunt voor de ontwikkeling van onze doelstellingen en acties voor de komende beleidsperiode.

- **Risicogestuurd uitvoeren:** de uitvoering van vergunningverlening, toezicht en handhaving vindt risicogestuurd plaats. Dit houdt in dat de gemeente Utrechtse Heuvelrug haar capaciteit en middelen gericht inzet waar de grootste risico's en uitdagingen liggen. Er wordt geprioriteerd op onderwerpen die de grootste impact hebben op de veiligheid, gezondheid en de kwaliteit van de leefomgeving. Hiermee wordt gezorgd voor effectieve bescherming van de fysieke leefomgeving en het welzijn van inwoners en ondernemers.
- **Dienstverlenende houding:** in de benadering van inwoners en bedrijven staan klantvriendelijkheid, duidelijkheid en rechtvaardigheid centraal. Een goede relatie met de samenleving leidt tot meer vertrouwen en een hoger nalevingsniveau. Of het nu gaat om het in ontvangst nemen van een aanvraag aan de balie in het gemeentehuis door vergunningverleners, toezicht door boa's tijdens evenementen, of inspecties bij bouwprojecten door toezichthouders: er wordt altijd met respect, integriteit en in dialoog met de betrokkenen gehandeld.
- **Proactief en toekomstgericht handelen:** er worden proactief maatregelen genomen om knelpunten te signaleren en te voorkomen. De uitdagingen op het gebied van verstedelijking, energietransitie en klimaatadaptatie vragen om een toekomstgerichte blik. VTH-taken ondersteunen de ontwikkeling van duurzame initiatieven en stimuleren naleving van regels die bijdragen aan een leefbare en veerkrachtige omgeving. Deze proactieve benadering helpt ons niet alleen problemen te voorkomen, maar zorgt er ook voor dat snel ingespeeld kan worden op veranderingen en nieuwe ontwikkelingen in de regio.

- **Samenwerking en participatie:** de gemeente Utrechtse Heuvelrug werkt intensief samen met inwoners, ondernemers en regionale partners om de gezamenlijke verantwoordelijkheid voor de fysieke leefomgeving vorm te geven. Participatie, transparante communicatie en het actief betrekken van stakeholders zijn hierbij essentieel. Deze samenwerking versterkt niet alleen de sociale cohesie, maar vergroot ook het draagvlak voor besluiten en acties.

3.3 Risicoanalyse en prioritering

Er zal nooit voldoende capaciteit zijn om alle VTH-taken uitputtend uit te voeren; dit betekent dan ook keuzes maken en prioriteiten stellen. De gemeente Utrechtse Heuvelrug past bij de uitvoering van de VTH-taken een risico- en informatie gestuurde werkwijze toe. De prioritering is gebaseerd op een risicoanalyse en de raadpleging van het bestuur, waarbij de inzet van de beschikbare capaciteit wordt afgestemd op actuele informatie. Deze informatie is afkomstig uit meldingen van inwoners, signalen van samenwerkingspartners en eigen waarnemingen van toezichthouders. De risicoanalyse en prioritering voor de Omgevingsrecht- en APV/BW-taken zijn gemaakt in het besturingsmodel van Antea.

Hieronder volgt de uitleg van de risicoanalyse en prioritering, de werkwijze hoe tot de prioriteiten zijn gekomen, de strategie hoe de gemeente geprioriteerd wordt toegelicht en de 5 hoogste prioriteiten van de Omgevingsrecht- en APV/BW-taken.

3.3.1 Uitleg risicoanalyse en prioritering

De prioritering richt zich op toezichts- en handhavingstaken. Bij vergunningverlening is minder mogelijkheid tot prioriteren, omdat aan de wettelijke termijnen moet worden voldaan en alle aanvragen moeten worden behandeld. Echter zit er wel een natuurlijke prioritering in de werkvoorraad en diepgang van toetsing. Bij toezicht en handhaving is een duidelijke prioritering van essentieel belang. De capaciteit kan namelijk maar één keer ingezet worden, terwijl er wel een beginselplicht tot handhaving geldt. Een handhavingsverzoek moet daarom altijd resulteren in een besluit of er wel of niet gehandhaafd wordt. Afzien van handhaving, terwijl er een overtreding is geconstateerd, mag alleen in zeer bijzondere omstandigheden. Uit jurisprudentie blijkt bovendien dat een prioritering de mogelijkheid biedt om niet urgente handhavingszaken op een later moment op te pakken. De prioritering dient hier dus een essentieel onderdeel van de motivering om direct of op een later moment, al dan niet projectmatig, tot handhaving over te gaan.

3.3.2 Werkwijze prioritering

Om de prioritering te bepalen heeft een ambtelijke werkgroep een analyse gemaakt van alle toezichts- en handhavingsactiviteiten. Hierbij zijn risico's in kaart gebracht volgens een vaste methodiek en aan de hand van verschillende beoordelingscriteria. Bij de risicoanalyse zijn de volgende vier effecttypen in overweging genomen;

- **Veiligheid:** in hoeverre draagt het voldoen aan de voorschriften bij aan de (fysieke) veiligheid en in hoeverre leidt de overtreding tot aantasting van de (fysieke) veiligheid, en/of veiligheidsrisico's voor de omgeving of derden? Het gaat hierbij om zaken als brandgevaar, explosiegevaar of instortingsgevaar.
- **Gezonde fysieke leefomgeving:** in hoeverre draagt het voldoen aan de voorschriften bij aan de bescherming van de volksgezondheid en in hoeverre heeft de overtreding gevolgen voor de volksgezondheid? Het betreft vooral effecten op de lange termijn als gevolg van onvoldoende licht of lucht, geluid, vochtigheid en gebruik van of blootstelling aan schadelijke stoffen.
- **Omgevingskwaliteit:** in hoeverre draagt het voldoen aan de voorschriften bij aan de kwaliteit van de (sociale) leefomgeving en in hoeverre leidt de overtreding tot aantasting van de kwaliteit van de leefomgeving (leefbaarheid, aangezicht en privacy).
- **Duurzaamheid:** in hoeverre draagt het voldoen aan de voorschriften bij aan de kwaliteit van het milieu, de natuur en de cultuurhistorie en in hoeverre leidt de overtreding tot aantasting van de aspecten? Aspecten die hier aan de orde komen milieuverontreiniging (bodem, lucht water, afval), aantasting flora en fauna, duurzaamheid (verbruik van gas en elektra) en cultuurhistorie.

Aan de hand van deze vier effect typen is elke toezichts- en handhavingsactiviteit beoordeeld. Hiervoor werden per effect type de volgende twee vragen beantwoord;

1. Als dit effect type optreedt, hoe groot is dit effect gemiddeld genomen?
2. Hoe vaak komt gemiddeld genomen dit effect voor? Bij de kans op slecht naleefgedrag zijn de volgende vier aspecten in overweging genomen:
 - Houding en gedrag
 - Nalevingstabel
 - Ervaringscijfers
 - Maatschappij en ondermijning

Deze gegevens zijn in een database verwerkt. In de methodiek is hierbij telkens eerst de grootte van het effect vermenigvuldigd met de kans op slecht naleefgedrag. Hieruit volgt dan een risicoscore. Risi-

coscore = effect x kans. De categorieën met de hoogte risico's hebben de hoogte prioriteit. Het gemiddelde effect van elke taak is vermenigvuldigd met de kans. Voor de toezicht en handhavingstaken is gekeken naar de kans dat de regels worden overtreden, de kans op een ernstige overtreding en de pakkans. Door de kans met het gemiddelde effect te vermenigvuldigen ontstaat de risicoscore. Op basis daarvan is een prioritering (1 is Zeer hoog 2 is hoog, 3 is gemiddeld, 4 is laag, 5 is zeer laag) voorgesteld. De volledige uitwerking is te vinden in bijlage 1 en 2.

3.3.3 Prioriteiten Omgevingsrecht

Top 5 prioriteiten handhaving Bouwen Omgevingsrecht	Prioriteit
Gezondheidszorgfunctie met bedgebied	Zeer hoog
GEVOLGKLASSE 2-3 Publiek > 1.000.000	Zeer hoog
Kinderdagverblijf	Zeer hoog
GEVOLGKLASSE 2-3 Wonen > 1.000.000	Zeer hoog
GEVOLGKLASSE 2-3 Publiek 100.000 - 1.000.000	Zeer hoog

Top 5 prioriteiten handhaving RO Omgevingsrecht	Prioriteit
(Illegale) gebruik wonen;	Zeer hoog
(Illegale) kap [bebouwde kom]	Zeer hoog
(Illegale) bewoning; permanente bewoning recreatieverblijven	Zeer hoog
(Illegale) bouw; monumenten	Zeer hoog
(Illegale) bouw; grote bouwwerken [buitengebied]	Hoog

3.3.4 Prioriteiten APV/BW

Top 5 hoogste prioriteiten handhaving APV/BW	Score
Adresonderzoek Webapplicatie Landelijke Adressen en Administraties	Hoog
Alcoholwet (horeca)	Hoog
APV - Jeugd - Alcohol - Drugs	Hoog
Ondermijning	Hoog
APV - Vuurwerk	Hoog

3.3.5 Werkwijze prioritair werken

De prioritering die voortvloeit uit de risicoanalyse bepaalt de concrete uitvoering van het werk, zoals de frequentie van toezichtbezoeken en de behandeling van handavingsverzoeken (direct oppakken of later inplannen). De gemeente Utrechtse Heuvelrug kan niet overal tegelijkertijd zijn en dus moet een evenwichtig handavingsbeleid gevoerd worden waarbij de handavingscapaciteit ingezet wordt op zaken met de hoogste prioriteit.

De gemeente behoudt nadrukkelijk de mogelijkheid om, waar nodig en gemotiveerd, van de risicoanalyse af te wijken en een andere prioritering toe te passen. Dat is belangrijk, omdat een exclusieve focus op de grootste risico's kan leiden tot tunnelvisie en het over het hoofd zien van andere relevante signalen.

Daarom blijft de gemeente structureel reflecteren op de gehele fysieke leefomgeving en benut zij de praktijkervaringen van toezichthouders, vergunningverleners en beleidsadviseurs, evenals de kennis en signalen van externe partners. Deze praktijkinformatie wordt gecombineerd met de systematische risicoanalyse om te bepalen welke acties nodig zijn en waar bijsturing gewenst is.

Het is belangrijk om te benadrukken dat prioritering in toezichts- en handhavingstaken op basis van de risicoanalyse niet onder gedogen valt. Het is onmogelijk om alles te handhaven, dus het evenwichtige handavingsbeleid leidt tot de inzet van onze handavingscapaciteit op zaken met de hoogste prioriteit. In gevallen waarin wij ervoor kiezen om bepaalde overtredingen niet actief te handhaven, betekent dit niet dat wij deze overtredingen gedogen. Handhaving blijft mogelijk in gevallen waarin er bijvoorbeeld een klacht wordt ingediend of als de resultaten van een steekproef aanleiding geven tot controle van de gehele branche.

Overtredingen met een:

Hoge prioriteit:

- Intensief handhaven, eventueel programmatisch
- Proactief en repressief handelen
- Focus op integrale samenwerking met ketenpartners
- Informatiegestuurd

Midden prioriteit:

- Gericht periodiek toezicht, maar minder intensief
- Wijkgericht toezicht
- Waar mogelijk integrale samenwerking met ketenpartners

Lage prioriteit:

- Repressief handhaven bij excessen
- Wijkgericht toezicht
- Projectmatige inzet

3.4 Doelstellingen

Met de uitvoering van de U&H-taken wordt bijgedragen aan een veilige, groene en leefbare leefomgeving door erop toe te zien dat bestaande regels en voorschriften worden nageleefd. De taken richten zich op de fysieke leefomgeving waarbij de nadruk ligt op de landelijke en bestuurlijke prioriteiten: veiligheid (constructie en brandveiligheid), gezondheid, duurzaamheid, het behoud en de versterking van bomen en groen, en onze culturele en historische elementen. De doelstellingen vloeien dus voort uit bestuurlijke ambities (hoofdstuk 2.3), de komende ontwikkelingen (hoofdstuk 2.4 tot en met 2.6) en de prioriteitstelling (hoofdstuk 3.3)

Dienstverlening:

Aan het einde van de beleidsperiode (2025-2028):

1. werkt de gemeente Utrechtse Heuvelrug volledig op basis van haar dienstverleningsprincipes samen met inwoners, ondernemers en ketenpartners aan de uitvoering en handhaving. Daarbij horen ook tijdigheid (het binnen een redelijke termijn in behandeling nemen en afhandelen van zaken) en het hanteren van de menselijke maat.
2. levert de uitvoering van U&H-taken een bijdrage aan het tegengaan van onrechtmatige bewoning in recreatieparken.
3. streeft de gemeente Utrechtse Heuvelrug duurzaamheid na in al onze U&H-taken.

Uitvoeringskwaliteit:

Aan het einde van de beleidsperiode (2025-2028):

4. heeft de gemeente Utrechtse Heuvelrug de uitvoeringsorganisatie dusdanig verder geprofessionaliseerd dat voldaan wordt aan de wettelijke kwaliteitseisen voor de uitvoering van de U&H-taken.
5. is ervaring opgegaan met de Omgevingswet en de Wkb en zijn processen, werkinstructies e.d. aangepast naar aanleiding van de opgedane ervaringen.
6. heeft de gemeente Utrechtse Heuvelrug haar processen en kwaliteit van de uitvoering van de U&H-taken beter op elkaar afgestemd.
7. heeft team Omgevingsverzoeken en team Omgevingstoezicht de aansluiting met de beleidsteams verbeterd, zodat de gevolgen voor de uitvoeringsorganisatie beter in kaart wordt gebracht.

Financiën:

Aan het einde van de beleidsperiode (2025-2028):

8. verloopt ons proces m.b.t. de VTH-kwaliteitscriteria in lijn met het begrotingsproces van de gemeente Utrechtse Heuvelrug.
9. werkt de gemeente Utrechtse Heuvelrug met efficiënte inzet van personele en financiële middelen aan de uitvoering van de U&H-taken.

Subdoelen Vergunningen

In 80-100% van de gevallen leidt de Omgevingstafel tot een volledige en juiste aanvraag.

100% van de vergunningen van nieuwe casemanagers en inhuur collega's worden middels het 4-ogen principe gecontroleerd op inhoudelijke en juridische kwaliteit.

In 80%-100% van alle aanvragen heeft de Utrechtse Heuvelrug de aanvragen getoetst aan de juiste toetsingskaders.

In 100% van alle aanvragen (uitzonderingen bijvoorbeeld: verbouw waarbij geen wijzingen aan de schil plaatsvinden of bouwwerken waarvoor geen duurzaamheidseisen gelden) beoordelen wij de minimale duurzaamheidseisen uit het Bbl en geven wij suggesties hoe het plan nog duurzamer te maken.

90-100% van alle aanvragen is binnen de wettelijke beslistermijn verleend.

Subdoelen Toezicht

In 90%-100% van alle vergunningen/meldingen heeft de gemeente Utrechtse Heuvelrug hierop aan de hand van de prioritering met de juiste diepgang toezicht gehouden.
In 90%-100% van de gevallen heeft de gemeente Utrechtse Heuvelrug toezicht uitgevoerd op de gemelde/bekende situaties van illegale bewoning- en/of huisvesting van arbeidsmigranten, kwetsbare groepen en recreatiewoningen.
In 90%-100% van de gevallen heeft de gemeente Utrechtse Heuvelrug toezicht uitgevoerd op de herplantplicht en duurzaamheidsmaatregelen.
In 90% tot 100% van de gevallen heeft de gemeente Utrechtse Heuvelrug toezicht gehouden op gemelde of bekende ondermijnende activiteiten en woonoverlast, al dan niet samen met onze partners. Dit gebeurt vaak in de vorm van grootschalige of integrale controles, waarbij ook andere ketenpartners (VRU, ODU en Belastingdienst) aanwezig zijn.
In 80-100% van B (500+ bezoekers) en C (1000+ bezoekers) categorie evenementen hebben wij toezicht uitgevoerd voor een veilig verloop van het evenement.
Subdoelen Handhaving
80%-100% van de klachten handelt de Utrechtse Heuvelrug af op basis van de bestuurlijk vastgestelde prioriteiten.
80%-100% van de handhavingsbeschikkingen leidt tot beëindiging van de overtreding.
Als Toezicht overtredingen m.b.t. illegale bewoning van recreatiewoningen, herplantplicht en/of ondermijning constateert, wordt tegen deze overtredingen in 100% van de gevallen handhavend opgetreden, behoudens gedoogbeschikkingen en/of bijzondere omstandigheden.
In 80%-100% van de gevallen voldoet de handhavingsbeschikking aan de inhoudelijke en juridische kwaliteit en blijft deze in stand na bezwaar en/of (hoger) beroep.
90%-100% van de verzoeken om handhaving worden binnen de gestelde beslistermijn afgehandeld.

3.4.1 Werkzaamheden die worden verricht n.a.v. deze doelstellingen

Op grond van artikel 13.6, lid 1 van het Omgevingsbesluit wordt hieronder per doelstelling (nummers tabel corresponderen met numerieke volgorde doelstellingen) gemotiveerd aangegeven welke werkzaamheden worden uitgevoerd om deze doelstelling te bereiken. De werkzaamheden om de subdoelen te bereiken is het uitvoeren van de strategieën, het sturen op de prioritering en het werken volgens de werkprocessen. In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma wordt dit concreter gemaakt aan de hand van prognoses, specifieke acties en benodigde fte.

De methoden die worden gebruikt om de voortgang te monitoren en om te bepalen wanneer een doelstelling is bereikt, staat beschreven in hoofdstuk 5.2.

#	Werkzaamheden	Motivatie
1	– Analyseren en implementeren van de dienstverleningsprincipes op de processen van VTH-taken. – Bevorderen van samenwerking met inwoners, ondernemers en ketenpartners via overleg en participatie. – Opleiden van medewerkers in communicatie, bejegening en de menselijke maat.	Deze activiteiten versterken de betrouwbaarheid, voorspelbaarheid en rechtvaardigheid van de gemeentelijke dienstverlening. Inwoners en bedrijven ervaren hierdoor meer vertrouwen en betrokkenheid bij gemeentelijke processen.
2	– Uitvoeren van periodieke controles op recreatieparken. – Vergelijken van gegevens (BRP, BAG, toeristenbelasting) om illegale bewoning te signaleren. – Samenwerken met o.a. politie, belastingdienst en provincie. – Communiceren met bewoners en parkbeheerders over regelgeving en herhuisvesting. – Handhavend optreden bij overtredingen.	Een consequente aanpak van onrechtmatige bewoning voorkomt misbruik van recreatieparken, verbetert de leefbaarheid en zorgt voor een eerlijk gebruik van de woningvoorraad.
3	– Stimuleren van duurzame initiatieven via advisering en toezicht.	Door duurzaamheid te integreren in alle werkzaamheden levert de uitvoering van de

	– Samenwerking met regionale partners voor verduurzaming.	U&H-taken een actieve bijdrage aan de duurzaamheidsambities.
4	– Implementeren en naleven van de VTH- kwaliteitscriteria. – Periodieke interne audits uitvoeren en verbeteracties vastleggen. – Scholing en certificering van medewerkers. – Vastleggen van processen, verantwoordelijkheden en kwaliteitsborging in werkinstructies.	Voldoen aan wettelijke eisen vergroot de rechtszekerheid, transparantie en betrouwbaarheid van de uitvoering. Het versterkt tevens het vertrouwen van inwoners en samenwerkingspartners.
5	– Monitoren van de uitvoering onder de nieuwe wetgeving (praktijkervaringen vastleggen). – Evalueren van processen en werkinstructies op effectiviteit. – Doorvoeren van verbeteringen in werkprocessen en communicatie met initiatiefnemers. – Organiseren van kennisdeling binnen de teams.	Door continu te leren van de praktijk wordt de uitvoering steeds effectiever, worden knelpunten vroegtijdigesignaleerd en sluit de organisatie beter aan bij de nieuwe wet- en regelgeving.
6	– Standaardiseren van procedures tussen teams (vergunningverlening, toezicht, handhaving). – Verbeteren van de informatieoverdracht en dossieropbouw. – Invoeren van gezamenlijke evaluatiemomenten en kwaliteitsmetingen. – Het gezamenlijk VTH-systeem verder inrichten.	Een goede afstemming zorgt voor consistentie, snellere doorlooptijden en hogere kwaliteit van dienstverlening. Dit voorkomt dubbel werk en vergroot de effectiviteit van de organisatie.
7	– Structureel overleg en afstemming tussen beleid en uitvoering. – Vroegtijdig betrekken van de uitvoering bij beleidsvorming. – Vastleggen van feedbackcycli om uitvoeringservaringen terug te koppelen aan beleid.	Een betere verbinding tussen beleid en uitvoering zorgt voor realistische beleidsvorming en uitvoerbare regelgeving. Dit verhoogt de uitvoerbaarheid en vermindert fricties in de praktijk.
8	– Integreren van de VTH-kwaliteitscriteria in de planning- en controlcyclus. – Jaarlijks rapporteren over prestaties, middelen en kwaliteit. – Afstemmen van budgetten op de risicogebieden en beleidsprioriteiten. – Evalueren van de doelmatigheid van ingezette middelen.	Door VTH-kwaliteitscriteria te koppelen aan het begrotingsproces ontstaat een transparante relatie tussen beleid, uitvoering en financiën. Dit bevordert bestuurlijke sturing en verantwoording.
9	– Monitoring van inzet en prestaties via managementinformatie.	Een efficiënte inzet van mensen en middelen zorgt voor maximale maatschappelijke waarde binnen beschikbare budgetten. Dit verhoogt de effectiviteit en doelmatigheid van de uitvoering.

4. Strategieën en werkwijzen

Om het naleefgedrag van inwoners en bedrijven te verbeteren en de kwaliteit van de leefomgeving te verhogen, hanteert de gemeente Utrechtse Heuvelrug vijf uitvoerings- en handavingsstrategieën. Deze strategieën vormen de basis voor ons werk. Zij beschrijven de wijze waarop de U&H-taken worden uitgevoerd en dragen bij aan het behalen van de gestelde doelen.

De strategieën kunnen niet los van elkaar worden gezien. Ze vullen elkaar aan en versterken elkaar. De inzet van een instrument kan per overtreding of doelgroep verschillen. In veel gevallen zal een combinatie van deze strategieën en handavingsinstrumenten resulteren in een betere naleving. De verschillende strategieën worden hierna verder toegelicht.

In de onderstaande tabellen is een overzicht van de strategieën weergegeven. Deze zijn aangepast aan de Omgevingswet en de Wkb. In de komende beleidsperiode monitort en evalueert de gemeente Utrechtse Heuvelrug de uitvoering van de strategieën en passen deze aan indien nodig. Het proces van monitoring en evaluatie staat beschreven in hoofdstuk 5.2.

Preventiestrategie (bijlage 3)

Doel	Het bevorderen van de spontane naleving van wet- en regelgeving door het vergroten van de bewustwording bij burgers en bedrijven
Scope	Het beperken van risico's op aantasting van de fysieke leefomgeving door in te zetten op voorlichting en het zorgen voor heldere communicatie over het doel van bepalingen uit de wet- en regelgeving waar burgers en bedrijven zich aan moeten houden.
Uitgangspunten	Als een initiatiefnemer/aanvrager er met de geboden informatie en voorlichting niet uitkomt is in principe een gesprek met een medewerker van de gemeente en/of (één van) de samenwerkingspartners mogelijk. Het uitgangspunt van de gesprekken is zoveel mogelijk toepassen van maatwerk, met inachtneming van lokale of nationale wet- en regelgeving.

Vergunningenstrategie (bijlage 4)

Doel	Het beperken van risico's met betrekking tot de aspecten veiligheid, gezondheid, omgevingskwaliteit en duurzaamheid bij uit te voeren activiteiten, door aanvragen preventief te toetsen aan geldende wet- en regelgeving.
Scope	De vergunningenstrategie ziet op de uitvoering van de gemeentelijke taken met betrekking tot het behandelen van aanvragen, meldingen en verzoeken binnen het Omgevingsrecht en de APV/BW. Het verlenen van vergunningen is aanbodgestuurd; het aantal en het moment van de aanvragen liggen grotendeels buiten de invloed van de gemeente. Hierbinnen vallen de volgende onderdelen: ▪ Het zorgvuldig toetsen en het tijdig en rechtmatig afhandelen van vergunningaanvragen en meldingen aan wet- en regelgeving, beleid en relevante belangen. ▪ Interne en externe afstemming met adviseurs en integrale advisering; ▪ Het toetsen van vooroverleggen/principeverzoeken en adviseren over de haalbaarheid daarvan; ▪ Het adviseren over vergunningvrije activiteiten en het zorgvuldig communiceren over de mogelijkheden en beperkingen; ▪ Het verzorgen van klantcontacten die betrekken hebben op de aanvragen of die betrekking hebben op informatie in algemene zin betreffende de fysieke leefomgeving.
Uitgangspunten	▪ De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft een positieve grondhouding ten opzichte van initiatieven. Alle initiatieven worden beoordeeld op mogelijkheden. De beoordeling gaat dan ook uit van 'Ja, mits...' in plaats van 'Nee, tenzij...'. Dit is conform de gedachte van de Omgevingswet. ▪ De gemeente Utrechtse Heuvelrug streeft ernaar om alle aanvragen en meldingen binnen de wettelijke beslistermijn te behandelen. Indien nodig wordt gebruik gemaakt van de wettelijke mogelijkheid om de beslistermijn te verlengen. Dit kan aan de orde zijn wanneer sprake is van een buitenplanse omgevingsplanactiviteit (Bopa) of een anderszins complexe of omvangrijke aanvraag. ▪ De diepgang van de beoordeling van aanvragen is risico-gestuurd. Daarbij wordt zowel gekeken naar het type activiteit of object waarvoor vergunning wordt gevraagd, als naar de specifieke onderdelen die getoetst moeten worden, zoals veiligheid, gezondheid of duurzaamheid. Belangrijke aandachtspunten bij de beoordeling zijn onder meer constructieve veiligheid, brandveiligheid, duurzaamheid en leefbaarheid. Afhankelijk van het 'risico' van de gevraagde activiteit(en) wordt de diepgang van de toetsing bepaald. ▪ De gemeente Utrechtse Heuvelrug beoordeelt en behandelt gelijke gevallen op gelijke wijze. Om dat te bereiken wordt er duidelijk en transparant gecommuniceerd over het beleid en over wat er van de aanvrager wordt verwacht.

Toezichtstrategie (bijlage 5)

Doel	Het toezicht is gebaseerd op de uitgangspunten van de Omgevingswet, waarvan het hoofddoel is "het bereiken en in stand houden van een veilige en gezonde leefomgeving en een goede omgevingskwaliteit". De gemeente Utrechtse Heuvelrug streeft ditzelfde doel na door toezicht te houden op naleving van wet- en regelgeving. Het specifieke doel van toezicht is het bevorderen van naleefgedrag door inwoners, bedrijven en instellingen. Een goede naleving verkleint de kans op veiligheidsrisico's en draagt bij aan een veilige en gezonde leefomgeving. Waar nodig treden toezichthouders handhavend op om verdere naleving te bevorderen.
Scope	De toezichtstrategie ziet op de gemeentelijke taken gericht op het uitoefenen van toezicht op naleving van wet- en regelgeving binnen het Omgevingsrecht en de APV/BW. Binnen deze strategie vallen de volgende onderdelen: ▪ Preventief (gericht op voorlichting en naleving), repressief (gericht op constateren van overtredingen) thematisch en programmatisch toezicht. ▪ Integrale controles in samenhang met andere domeinen en ketenpartners. ▪ Signalering van (mogelijke) overtredingen of risico's en het doorgeleiden hiervan naar de juiste domeinen of ketenpartners. ▪ Communicatie en voorlichting aan inwoners, bedrijven en instellingen tijdens en na toezicht, met als doel naleving te bevorderen en bewustwording te vergroten.
Uitgangspunten	▪ Het toezicht wordt doelmatig, efficiënt en effectief uitgevoerd; ▪ Het toezicht wordt uitgevoerd door daartoe aangestelde toezichthouders en buitengewoon opsporingsambtenaren (boa's) namens het bevoegd gezag. ▪ De inzet van toezicht capaciteit is gebaseerd op een risicoanalyse. Activiteiten met een groter risico voor de fysieke leefomgeving krijgen prioriteit bij toezicht en handhaving. ▪ Bij constatering van overtredingen met acuut gevaar wordt direct opgetreden; ▪ De toezichthouders voeren het toezicht zoveel mogelijk integraal en in samenwerking met ketenpartners uit; ▪ Goed naleefgedrag wordt gestimuleerd; ▪ De toezichthouders leggen hun bevindingen vast in rapportages die worden opgenomen in het zaaksysteem van de gemeente. De aantallen handhavingen worden jaarlijks gerapporteerd in de jaarverslagen; ▪ De resultaten van toezicht worden vastgelegd in rapportages; deze vormen de basis voor de beslissing of en hoe handhavend wordt opgetreden, en voor de eventuele samenwerking met andere instanties; ▪ De gemeente toetst regelmatig of de doelen van toezicht realistisch en uitvoerbaar zijn, en of voldoende kennis, capaciteit en middelen beschikbaar zijn; ▪ Milieu gerelateerde toezichtstaken zijn gemandateerd aan de ODU, om de effectiviteit en deskundigheid te waarborgen.

Handhavingsstrategie (bijlage 6)

Doel	Het doel van de handhavingsstrategie is om duidelijkheid en uniformiteit te bieden in de wijze waarop de gemeente overtredingen aanpakt en sanctioneert. De handhavingsstrategie heeft als doel het waarborgen van de veiligheid, gezondheid, duurzaamheid en de algemene leefbaarheid binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug.
Scope	De handhavingsstrategie bevat de wijze waarop de gemeente gebruikmaakt van handhavingsinstrumenten bij overtredingen binnen het Omgevingsrecht en de APV/BW. Deze strategie omvat het toepassen van bestuursrechtelijke en – waar relevant – strafrechtelijke sanctiemiddelen die de gemeente als bevoegd gezag kan inzetten. Toezicht en handhaving worden in beginsel uitgevoerd met een corrigerende insteek: eerst wordt geprobeerd overtredingen te beëindigen door overleg en herstel. Wanneer deze aanpak niet toereikend blijkt, is de gemeente in beginsel handhavend op te treden om de overtreding te (laten) beëindigen. Dit kan bijvoorbeeld via een last onder dwangsom. De Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht (LHSO) vormt het centrale kader voor deze aanpak. De hoogte van lasten onder dwangsom is hierop gebaseerd; voor een overzicht wordt verwezen naar bijlage 8 van dit beleidsdocument.
Uitgangspunten	▪ De handhaving richt zich hoofdzakelijk op constructieve veiligheid, de brandveiligheid van gebouwen, de bescherming van monumenten, het naleven van het omgevingsplan,

	asbestgerelateerde zaken, risicovolle milieubelastende activiteiten, bodem en de brandveiligheid bij de opslag van gevaarlijke stoffen. ▪ Er wordt handhavend opgetreden tegen overtredingen voor het algemeen belang. ▪ Handhaving vindt plaats op basis van beoordeling van ingediende meldingen, klachten en handhavingsverzoeken. Verzoeken om handhaving krijgen hierbij prioriteit ten opzichte van meldingen en klachten. ▪ Wij hanteren zoveel mogelijk de “menselijke maat” als uitgangspunt van ons handhavend optreden; ▪ De afhandeling van handhavingszaken vindt consequent plaats, met een verder gestroomlijnd handhavingsproces en een consistente en transparante invordering van dwangsommen, zodat naleving wordt vergroot en het vertrouwen in de handhaving versterkt. ▪ Bij constatering van overtredingen met acuut gevaar wordt direct opgetreden; ▪ Indien mogelijk gaat de gemeente Utrechtse Heuvelrug in gesprek met overtreders om lange juridische (bezwaar- en beroep) trajecten te voorkomen. ▪ De gemeente streeft naar eenduidigheid in optreden bij gelijke overtredingen om willekeur te voorkomen en de rechtszekerheid van inwoners te bevorderen. ▪ Bij elke casus wordt beoordeeld of de gekozen aanpak acceptabel en evenredig is ten opzichte van het doel. Daarbij wordt gekeken naar de verhouding tussen kosten en baten van het handhavend optreden. ▪ Indien bestuursrechtelijke handhaving niet toereikend is, geldt een doorzendplicht naar andere instanties, zoals de politie, zodat strafrechtelijke handhaving kan plaatsvinden wanneer de situatie dat vereist. ▪ Voor overtredingen met een hoge risicofactor werkt de gemeente samen met partners zoals de landelijke politie of het Ariadne-project, bijvoorbeeld bij de handhaving van permanente bewoning op recreatieparken.
--	---

Gedoogstrategie (bijlage 7)	
Doel	Het doel van de gedoogstrategie is om helderheid en transparantie te geven over de uitzonderlijke gevallen waarin de gemeente afziet van handhaving.
Scope	De gedoogstrategie is van toepassing op situaties waarin sprake is van een overtreding van het Omgevingsrecht of de APV/Bijzondere Wetten, maar waar de gemeente besluit (tijdelijk) niet, niet volledig of onder voorwaarden handhavend op te treden. Het betreft zowel feitelijke overtredingen als vergunningplichtige activiteiten zonder (juiste) vergunning. De strategie ziet uitsluitend op bestuursrechtelijke handhaving door de gemeente; strafrechtelijke aspecten en bevoegdheden van andere bestuursorganen vallen buiten de scope.
Uitgangspunten	▪ Handhaving is de norm: gedoogbesluiten zijn uitzondering en vereisen een expliciete en gemotiveerde keuze; ▪ Tijdelijk, gemotiveerd en persoonsgebonden: gedoogbesluiten zijn in beginsel tijdelijk en altijd schriftelijk gemotiveerd, met een duidelijk termijn of voorwaarde voor beëindiging en zijn persoonsgebonden; ▪ Maatschappelijk belang: gedoogbesluiten worden alleen genomen als zwaarwegende maatschappelijke belangen (bijvoorbeeld veiligheid, volksgezondheid, leefbaarheid of economische continuïteit) dit rechtvaardigen. ▪ Geen gedogen bij onaanvaardbare risico's: Activiteiten die leiden tot onaanvaardbare risico's voor veiligheid, gezondheid, milieu of openbare orde worden nooit gedoogd. ▪ Rechtsgelijkheid en transparantie: Gedoogbesluiten worden consistent toegepast. Besluiten zijn controleerbaar en in lijn met geldend beleid en jurisprudentie. ▪ Afstemming en integraliteit: De gemeente stemt gedoogbesluiten af met ketenpartners (bijv. Omgevingsdienst, Veiligheidsregio, politie) om tegenstrijdig optreden te voorkomen. Gemotiveerd afzien van handhaving laat eventuele strafvervolgning door het Openbaar Ministerie onverlet.

5. Planning & Control

Dit hoofdstuk richt zich op het waarborgen van de financiële en personele middelen die nodig zijn voor de uitvoering van de U&H-taken. Dit vereist een interne systematiek die ervoor zorgt dat de werkzaamheden met betrekking tot de VTH-kwaliteitscriteria en de U&H-werkzaamheden consequent en volgens

vaste procedures worden uitgevoerd. De eerste paragraaf richt zich op de organisatie en middelen en de tweede paragraaf over de monitoring en evaluatie.

5.1 Organisatie en middelen

Om de U&H-taken uit het Omgevingsrecht en APV en Bijzondere Wetten uit te kunnen voeren en onze beleidsdoelen te realiseren, zijn financiële en personele middelen benodigd. Daarnaast zijn wettelijke eisen gesteld aan de organisatie en middelen. Deze worden hieronder beschreven.

5.1.1 Personele middelen

De huidige uitvoering van de U&H-taken wordt uitgevoerd door verschillende teams van de gemeente Utrechtse Heuvelrug, zie paragraaf 1.4. In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma wordt de prognose van werkzaamheden gemaakt voor het komende jaar en worden de – op dat moment – beschikbare personele middelen afgezet tegen de benodigde personele middelen. Hieronder de beschikbare en gevulde formatie (oktober 2025):

Team Omgevingsverzoeken	Uitleg functie en kernwerkzaamheden	Beschikbare formatie	Gevulde formatie	Inhuur
Casemanager/Vergunningverlener	Reageren of besluiten op vergunningen, meldingen, verzoeken; beantwoorden van klantvragen en behandelen van bezwaarzaken	8,334 fte	8,334 fte	1,6 fte

Team Omgevings-toezicht (T&H Omgevingsrecht en Boa's)	Uitleg functie en kernwerkzaamheden	Beschikbare formatie	Gevulde formatie	Inhuur
Senior adviseur toezicht & handhaving +	Stelt de U&H-strategie en het uitvoeringsbeleid op, voert (integrale) handhavingsacties uit, behandelt politiek gevoelige meldingen en klachten, behandelt zwaardere handhavingsverzoeken en thematische, en fungeert als eerste aanspreekpunt binnen de crisisorganisatie.	1 fte	1 fte	
Senior adviseur toezicht & handhaving	Houdt toezicht op verleende vergunningen en -voorwaarden, controleert de rechtmatigheid van vergunningen, voert integrale handhavingsacties uit, behandelt meldingen, klachten en handhavingsverzoeken.	3,89 fte	2,89 fte	1 fte
Toezichthouder bomen en markten	Houdt toezicht op verleende kapvergunningen, treedt indien nodig handhavend op (bijv. bij verboden kap), behandelt handhavingsverzoeken rond kap, controleert herplantplicht en instandhouding van bomen, controleert illegale kap, verstrekt noodkapvergunningen, fungeert als marktmeester, verzorgt sleuteluitgifte voor evenementen en voert veldschouwen uit (vervangend).	1 fte	1 fte	
Juridisch beleidsmedewerker handhaving	Adviseert en ondersteunt de gemeente bij bestuursrechtelijke handhavingsmaatregelen (zoals dwangsommen en bestuursdwang), behandelt Woo-verzoeken en juridische vraagstukken, stelt besluiten op, voert juridische procedures, levert input voor de U&H-strategie en het uitvoeringsprogramma, en vertegenwoordigt de gemeente in bezwaar-, beroeps- en hogerberoepszaken.	4,89 fte	3,89 fte	Tijdelijke inhuur
Senior boa	Prioriteert werkzaamheden en zorgt voor opname in het rooster, controleert uren op basis van het uitvoeringsprogramma en digitale gegevens, stemt werkprocessen en beleid af en implementeert deze, stelt rapportages op voor College, Raad en budgethouders, fungeert als bevoegd functionaris (BF), controleert Wpg- en AVG-naleving voor de jaarlijkse audit en bewaakt de kwaliteit.	1 fte	1 fte	
Boa	Controleert en handhaaft op naleving van gemeentelijke verordeningen in de openbare ruimte, behandelt meldingen en klachten, informeert inwoners en ondernemers over wet- en regelgeving, neemt deel aan integrale handhavingsacties en projecten, registreert meldingen	3,67 fte	2 fte	1,67 fte

	in het digitale systeem en beoordeelt of deze zelfstandig kunnen worden afgehandeld of in samenwerking met partners zoals de politie.			
--	---	--	--	--

Team 2 ^e lijn (Publiek: APV/BW verzoeken)	Uitleg functie en kernwerkzaamheden	Beschikbare formatie	Gevulde formatie	Inhuur
Administratief medewerker	Registreren binnenkomende verzoeken, verslaglegging, bewaakt termijnen, verdeling werkvoorraad	0,89 fte	0,89 fte	0 fte
Senior medewerkers APV/BW	Behandelen complexe aanvragen, adviseur B&W, input beleid, BIBOB-toetsen, vertegenwoordiger bezwaar en beroep	0,89 fte	0,89 fte	0 fte
Medewerkers APV/BW	Behandelen reguliere aanvragen, adviseren aanvragers, signaleren ontwikkelingen in wet- en regelgeving, opstellen verweerschriften bij bezwaar en beroep, BIBOB-toetsen, Woo-besluiten opstellen.	2,78 fte	2,78 fte	0 fte

Daarnaast wordt structureel gebruik gemaakt van de expertise van specialisten, waaronder de ODU, de VRU, MooiSticht en een externe constructeur. Kleine plannen (bouwsom tot €750.000) laat de gemeente Utrechtse Heuvelrug door haar interne casemanager duurzaamheid toetsen aan de duurzaamheidseisen uit het Bbl, terwijl de grote plannen (bouwsom boven €750.000) door een extern bureau (Nieman) aan deze eisen worden getoetst. De geraamde uren en middelen van de ODU en de VRU zijn vastgelegd in dienstverleningsovereenkomsten en eveneens geborgd in de meerjarenbegroting.

Bij samenwerking met de ODU zijn afspraken over uren, capaciteit en kostentoerekening expliciet vastgelegd in de dienstverleningsovereenkomst. Dit geeft zowel de gemeente als de toezichthouder (provincie) inzicht in de feitelijke uitvoeringskosten.

5.1.2 Financiële middelen

Voor de Planning & Control van de financiële middelen binnen de U&H-strategie maakt de gemeente Utrechtse Heuvelrug gebruik van de applicatie LIAS Enterprise. Hiermee stellen wij de meerjarenbegroting, jaarrekening en tussentijdse rapportages op. De benodigde middelen voor de uitvoering van de VTH-taken worden jaarlijks structureel ingebed in de begrotingscyclus van gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Voor de komende jaren gaat de Utrechtse Heuvelrug werken met verschillende scenario's (een basisniveau conform wettelijke minimumtaken en een plusniveau met aanvullende ambities). Daarmee kan de gemeente bij beperkte middelen onderbouwde keuzes maken. Tevens reserveren wij in de begroting een bufferpost voor onverwachte piekbelasting of onvoorziene uitgaven.

In het jaarlijkse uitvoeringsprogramma werkt de gemeente Utrechtse Heuvelrug de benodigde personele en materiële middelen concreet uit. Tegelijkertijd wordt de benodigde data (input, output, indicatoren) op orde gebracht voor de verplichte evaluatie- en monitoringsrapportages richting de provincie Utrecht. Daarmee wordt de benodigde capaciteit en financiering stap voor stap inzichtelijk en beter onderbouwd.

In de gemeentelijke begroting van Utrechtse Heuvelrug worden in ieder geval de volgende baten en lasten meegenomen:

- Lasten:
 - o Personeelslasten (salarissen en werkgeverslasten)
 - o Inhuur / tijdelijke formatie
 - o Materiële en facilitaire middelen (bedrijfsauto's, meetapparatuur, mobiele apparaten, softwarelicenties, informatiebeheersystemen, vakliteratuur en juridische databanken)
 - o Informatiekosten en kwaliteitsborging (audits, procestoetsing, datakoppelingen, beveiliging)
 - o Overhead en ondersteunende diensten (administratie, juridische ondersteuning, HR)
- Baten:
 - o Opbrengsten uit leges en heffingen

- o Inkomstenoverdrachten van het Rijk en eventuele bijdragen uit regionale samenwerkingsverbanden

De uitvoering van de VTH-taken zijn met de volgende financiële middelen geborgd in de begroting van de komende jaren:

	Rekening 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028
Totaal bouw- en woningtoezicht	€807.566	€1.114.192	€918.700	€870.852	€874.293
Totaal Openbare orde en veiligheid	€1.102.164	€1.401.561	€1.301.194	€1.297.303	€1.151.119
Totaal	€1.909.730	€2.515.754	€2.219.894	€2.168.156	€1.025.411

De opstelling en borging van de middelen verloopt in gemeente Utrechtse Heuvelrug als volgt:

- Op basis van de U&H-strategie en de risicoanalyse worden kritische VTH-taken en prioriteiten benoemd.
- Voor deze taken wordt de benodigde capaciteit (uren, fte's, middelen) berekend en vertaald naar budgetten.
- Deze bedragen worden opgenomen in de meerjarenbegroting en voorgelegd aan college en raad.
- In de jaarlijkse begrotingscyclus vindt besluitvorming plaats en worden eventuele bijstellingen verwerkt.
- Tijdens de uitvoering monitoren wij halfjaarlijks de realisatie en rapporteren hierover in de tussentijdse rapportages en in de jaarstukken.
- Afwijkingen of nieuwe inzichten worden verwerkt via prognose-bijstellingen of aanvullende kredietaanvragen.
- In het evaluatieverslag leggen wij verantwoording af: welke middelen zijn ingezet, welke prestaties zijn behaald en in hoeverre dit bijdraagt aan de beleidsdoelen van Utrechtse Heuvelrug.

5.1.3 Kritieke massa (deel B VTH kwaliteitscriteria)

Het Omgevingsbesluit stelt eisen aan de kwaliteit van de uitvoering van de U&H-taken. Deze kwaliteitscriteria bestaan uit twee elementen, namelijk de procescriteria en de eisen aan de kritieke massa (kwaliteitscriteria 3.0). De procescriteria stellen eisen die er zorg voor dragen dat er een sluitende beleids- en uitvoeringscyclus ontstaat, zodat resultaatgericht gestuurd kan worden. Er worden ook eisen gesteld ten aanzien van vakmanschap voor de uitvoering van de U&H-taken (kritieke massa). Zij beschrijven de minimale kwaliteitseisen op verschillende indicatoren. Deze indicatoren zijn opleiding, kennis, ervaring, frequentie van uitvoeren (aantal 'vliegreuren') en menskracht. Er is hierbij onderscheid gemaakt tussen 23 verschillende deskundigheidsgebieden.

De gemeente Utrechtse Heuvelrug laat het voldoen aan de kwaliteitscriteria extern monitoren via het KennisCentrum VTH. Het KennisCentrum VTH toetst opleidingen en cursussen aan de kwaliteitscriteria, en levert onafhankelijke rapportages over de deskundigheid en robuustheid van de organisatie. Hierdoor ontstaat een extern gewogen spiegel van de mate waarin de kritieke massa worden nageleefd, inclusief aanbevelingen voor verbeteringen.

5.1.4 Verordening kwaliteit uitvoering en handhaving Omgevingsrecht

De gemeente Utrechtse Heuvelrug is verplicht een verordening te hebben waarin de kwaliteit van U&H-taken wordt geborgd. In deze verordening is opgenomen welke eisen gesteld worden aan de uitvoeringsorganisaties en of de organisatie voldoet aan de kwaliteitscriteria en een motivatie wanneer daarvan wordt afgeweken. Deze verordening is vastgesteld in 2024.

5.1.5 Werkprocessen en applicaties

De teams Omgevingsverzoeken en Omgevingstoezicht, APV-vergunningen maken gebruik van de workflow-applicatie Rx.Mission. Hierin zijn werkprocessen, procedures en bijbehorende informatievoorziening voor de uitvoering en handhaving vastgelegd. Deze applicatie begeleidt medewerkers met verplichte processtappen, checklists en standaardbrieven. Het systeem voorziet in termijnbewaking en monitoring van de werkvoorraad en de doelstellingen van dit beleidsplan en de bijbehorende uitvoeringsprogramma's. De werkprocessen staan beschreven in de strategieën.

Het boa-team zet sinds 2025 de applicatie Signalen in als ondersteunend instrument bij het behandelen van meldingen betreffende de openbare ruimte. Signalen is een open source proces- en taaksysteem dat oorspronkelijk werd ontwikkeld door de gemeente Amsterdam en inmiddels succesvol wordt gebruikt door meerdere gemeenten. Het systeem categoriseert meldingen automatisch en stuurt deze naar de

juiste behandelaar, waardoor boa's niet langer reactief achter de feiten aan hoeven te lopen maar ontwikkelingen kunnen volgen en hierop anticiperen. Signalen past uitstekend binnen de gemeentelijke beleidsdoelstellingen op het gebied van digitalisering, efficiëntie en burgerparticipatie. De implementatie verloopt volgens ervaringen van andere gemeenten eenvoudig en soepel, ondersteund door uitgebreide documentatie en VNG Realisatie. Periodieke evaluatie op gebruikerstevredenheid, doorlooptijden en kwaliteit van categorisering waarborgt de effectiviteit van het systeem. Signalen vormt daarmee een waardevolle aanvulling op de gereedschapskist van onze boa's voor een efficiëntere en effectievere afhandeling van meldingen over de openbare ruimte.

5.1.6 Scheiding van functies

Om de objectiviteit van onze werkzaamheden en de beginselen van behoorlijk bestuur te waarborgen, hanteren wij binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug een strikte scheiding tussen vergunningverlening en toezicht & handhaving. Dit betekent dat de behandelaar van een vergunningaanvraag geen toezicht houdt op de uitvoering daarvan. Ook binnen het domein toezicht en handhaving geldt een duidelijke functiescheiding.

Binnen het thema Omgeving zijn de vergunningstaken ondergebracht bij het team Omgevingsverzoeken en de toezicht- en handhavingstaken bij het team Omgevingstoezicht. Met uitzondering van het begeleiden van (hoger) beroepsprocedures is hiermee een duidelijke scheiding aangebracht op personeelsniveau: vergunningverlening enerzijds en toezicht & handhaving anderzijds. Deze scheiding wordt doorgevoerd op zaakniveau en geldt ook voor de organisaties die U&H-taken namens de gemeente uitvoeren (ODU en VRU).

Wat betreft de samenwerking tussen juristen en toezichthouders binnen het team Omgevingstoezicht is de werkwijze als volgt: een toezichthouder die een overtreding constateert naar aanleiding van een verzoek van de behandelend jurist, draagt het constateringsrapport vervolgens aan diezelfde jurist over voor het opleggen van sancties. Tegelijkertijd stimuleren wij een goede en constructieve samenwerking tussen de verschillende rollen, zodat kennis optimaal wordt gedeeld en de kwaliteit van de gehele VTH-keten gewaarborgd blijft.

5.1.7 Bereikbaarheid

Het team Omgevingsverzoeken heeft een eigen postbus waar inwoners/bedrijven vragen kunnen stellen en bijvoorbeeld archieftekeningen kunnen opvragen. Eenvoudige vragen kunnen direct beantwoord worden. Bij ingewikkelde inhoudelijke vragen worden zij doorverwezen naar de balie of vooroverleg. Het streven is om gestelde vragen binnen 5 werkdagen inhoudelijk te beantwoorden.

Deze informatie is ook te vinden op de website, waar de Utrechtse Heuvelrug een Omgevingsplein heeft ingericht. Op het Omgevingsplein is informatie over de regels voor bouwen/vergunningen te vinden maar ook antwoorden op veel gestelde vragen over de omgevingswet, participatie, vooroverleg, mantelzorg, nieuwbouwprojecten, bomen kappen etc.

Conform artikel 13.9, lid 2, sub d van het Omgevingsbesluit is de gemeente ook buiten de gebruikelijke kantooruren bereikbaar en beschikbaar voor het melden van acute klachten en het afhandelen van incidenten op het gebied van toezicht en handhaving.

Urgente situatie

Inwoners kunnen 24 uur per dag, 7 dagen per week calamiteiten of gevaarlijke situaties melden via het algemene telefoonnummer (0343) 56 56 00 (ook buiten kantooruren bereikbaar), via WhatsApp op 06 34 86 24 47, de Signalen-app of de meldpagina op de gemeentelijke website.

Milieuklachten kunnen buiten kantooruren worden gemeld bij de provinciale milieuklachtentelefoon (0800 – 022 55 10).

Bij **acute speed** – zoals levensbedreigende situaties die niet enkele uren/dagen kunnen wachten – dient contact te worden opgenomen met het alarmnummer 112.

APV en Bouwregelgeving

Toezicht en handhaving op het gebied van APV en Bouwregelgeving worden uitgevoerd door gemeentelijke toezichthouders en boa's. Afhankelijk van het onderwerp komen meldingen binnen via de politie of rechtstreeks via de gemeente. Voor de uitvoering van VTH-taken werkt de gemeente structureel samen met vaste partners: de ODU voor milieutaken, de VRU voor brandveiligheid en crisisbeheersing, en Ingenieursbureau Boorsma voor constructieve veiligheid.

Constructieve veiligheid

De toetsing van constructieve veiligheid vindt plaats op oproepbasis door Ingenieursbureau Boorsma en is niet ingericht als een publiek toegankelijke 24/7-piketdienst. In acute situaties kan echter via de crisisorganisatie of via gemeentelijke toezichthouders direct de benodigde expertise worden ingeschakeld. De VRU coördineert in noodgevallen de inzet als formeel verantwoordelijke voor crisisbeheersing binnen de Utrechtse gemeenten.

Hiermee is geborgd dat de gemeente, ook buiten kantooruren, altijd bereikbaar en inzetbaar is voor spoedeisende meldingen en incidenten binnen het domein van toezicht en handhaving.

5.2 Monitoring en evaluatie

5.2.1 Uitvoeringsprogramma

Jaarlijks wordt de U&H-strategie verder uitgewerkt in een concreet uitvoeringsprogramma voor vergunningverlening, toezicht en handhaving. Het uitvoeringsprogramma heeft haar wettelijke grond in artikel 13.8 van het Omgevingsbesluit.

Het uitvoeringsprogramma bevat de werkvoorraad, prioriteiten, doelen, activiteiten en methoden op operationeel niveau en fungeert als actieplan voor het komende jaar. Indien nodig wordt het uitvoeringsprogramma afgestemd met de instanties die verantwoordelijk zijn voor strafrechtelijke handhaving. Het uitvoeringsprogramma geeft ook aan hoe de (financiële en personele) middelen van dat jaar worden ingezet en vergelijkt deze met de beschikbare capaciteit en de werkvoorraad. Eventuele verschillen hierin worden geanalyseerd en kunnen leiden tot aanpassingen in het plan en de begroting voor het komende jaar. Het uitvoeringsprogramma wordt naar de provincie (IBT) gestuurd en ter kennisname naar de gemeenteraad.

5.2.2 Methoden monitoring doelstellingen

De doelen die in het uitvoeringsprogramma zijn geconcretiseerd, worden gedurende het jaar gemonitord. De volgende methoden worden toegepast:

- Managementinformatie en dashboards: Het is van belang inzicht te hebben in werkvoorraden, doorlooptijden en trends en ontwikkelingen. Hierdoor wordt duidelijk welke resultaten zijn behaald en in welke mate de doelstellingen zijn gerealiseerd. Het goed registreren van de uitvoering is zowel voor de dagelijkse sturing als voor het actueel en scherp houden van het beleid van belang. Nu en in de toekomst is dus data steeds belangrijker.
- Evaluatiegesprekken en procesoverleggen: Het delen van trends, knelpunten en verbeterpunten zowel binnen de teams al integraal is noodzakelijk om processen continue efficiënter en meer dienstverlenend te maken.
- Kwaliteitsmetingen en interne audits: Het continue beoordelen of de uitvoering voldoet aan de wettelijke VTH-kwaliteitscriteria en gemeentelijke kwaliteitsstandaarden is noodzakelijk om een transparante en betrouwbare gemeentelijke organisatie te zijn.

5.2.3 Evaluatierapportage

Evaluatie is nodig om te beoordelen of het gevoerde beleid effectief is en of het uitvoering geeft aan de gestelde prioriteiten en doelen. De evaluatierapportage heeft haar wettelijk grond in artikel 13.11 van het Omgevingsbesluit. Jaarlijks rapporteren wij in de evaluatierapportage over de uitvoering van het vastgestelde uitvoeringsprogramma. Hierbij beoordeelt de Utrechtse Heuvelrug minimaal of:

- Voorgenomen activiteiten uit het uitvoeringsprogramma zijn uitgevoerd;
- De uitvoering van deze activiteiten uit het uitvoeringsprogramma heeft bijgedragen aan de voortgang van de beleidsdoelen uit de U&H-strategie;
- De U&H-strategie (mede op basis van bovenstaande) eventueel aangepast moet worden.

De evaluatie wordt vastgelegd in een evaluatierapportage en gebruikt voor het uitvoeringsprogramma van het volgende jaar. De evaluatie kan de basis vormen het nieuw opstellen/aanpassen van de U&H-strategie. Het geeft inzicht in de bijdrage van het uitgevoerde beleid aan de gestelde visie en doelen en het naleefgedrag. De gegevens kunnen bijvoorbeeld aanleiding geven om de risicoanalyse aan te passen en doelen bij te stellen.

Het college rapporteert jaarlijks over de mate waarin uitvoering van het uitvoeringsprogramma heeft plaatsgevonden en de mate waarin deze uitvoering heeft bijgedragen aan het bereiken van de doelen in deze U&H-strategie. Hierbij wordt aangesloten bij de gemeentelijke planning- en control cyclus. Jaarlijks wordt aan de raad, gelijktijdig met de presentatie van de jaarrekening, verantwoording afgelegd met behulp van een jaarverslag.

6. Samenwerkingsafspraken ketenpartners

De Omgevingswet zorgt voor een samenhangende aanpak van de fysieke leefomgeving. Bij de uitvoering van de gemeentelijke U&H-taken is het van belang dat de gemeente Utrechtse Heuvelrug samenwerkt en daarover afspraken maakt met diverse (keten-/externe) partners. De intensiteit van samenwerking en de mate waarin de samenwerking structureel is ingericht, verschilt. Voor sommige taken is een gemeente zelfs verplicht om deze uit te besteden, zoals de milieutaken.

Deze U&H-strategie gaat over de taken op het gebied van uitvoering en handhaving die door de gemeente Utrechtse Heuvelrug zelf worden uitgevoerd. Hieronder zijn (niet limitatief) de verschillende samenwerkingspartners benoemd en welke rol deze partners vervullen:

De stichting MooiSticht organiseert in opdracht van de gemeente Utrechtse Heuvelrug de Integrale Commissie Ruimtelijke Kwaliteit. De commissie adviseert over nieuwbouw- en monumentenplannen en over bredere ruimtelijke ontwikkelingen. De samenwerking ontwikkelt zich richting een meer integrale benadering van ruimtelijke kwaliteit. De commissie is breder samengesteld en omvat ook expertise op cultuurhistorie en landbouw. De leden zijn door de gemeente benoemd en opereren geheel onafhankelijk. De samenwerking is vastgelegd in de Verordening op de gemeentelijke adviescommissie Commissie Ruimtelijke Kwaliteit Utrechtse Heuvelrug, vastgesteld door de gemeenteraad op 14 december 2023. De commissie baseert haar adviezen op deze verordening, deze nota en actuele gemeentelijke beleidsstukken zoals beeldkwaliteitsplannen en stedenbouwkundige kaders. De samenwerking ontwikkelt zich richting een meer integrale benadering van ruimtelijke kwaliteit. De commissie is breder samengesteld en omvat ook expertise op cultuurhistorie en landbouw.

Afstemming en werkwijze

Om ervoor te zorgen dat de inhoud van de U&H-strategie goed is afgestemd, is hierover gesproken met MooiSticht. Daarbij is gekeken hoe de samenwerking verder kan worden versterkt en hoe knelpunten in de uitvoering kunnen worden voorkomen. Hieruit zijn de volgende werkafspraken voortgekomen:

- Vroegtijdige betrokkenheid: bij alle grotere ontwikkelingen vraagt de initiatiefnemer in de initiatief fase een principe-welstandsadvies aan bij MooiSticht, vóór het indienen van een definitieve aanvraag.
- Termijn adviesverlening: MooiSticht brengt het principe- of definitieve welstandsadvies uit binnen vijf werkdagen na ontvangst van het verzoek.
- Voorfase en tijdigheid: voor principeverzoeken en vooroverleggen wordt het advies tijdig geleverd volgens de afgesproken termijn van vijf werkdagen. Deze standaard geldt ook voor definitieve aanvragen. De naleving van deze afspraken wordt periodiek besproken tussen MooiSticht en de gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Borging van de samenwerking

Door structureel overleg en heldere werkafspraken is de samenwerking tussen de gemeente Utrechtse Heuvelrug en MooiSticht goed geborgd. Dit bevordert een efficiënte procesvoering, tijdige advisering en een hoge kwaliteit van de ruimtelijke ontwikkeling binnen de gemeente.

De Omgevingsdienst Utrecht (ODU) voert voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug de verplichte milieutaken uit en adviseert onder andere over archeologie, ecologie, bodem, geluid en luchtkwaliteit. De samenwerkingsafspraken zijn momenteel vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst met de huidige Omgevingsdienst Regio Utrecht (ODRU). ODRU rapporteert richting gemeenten periodiek; in de meest recente werkwijze ontvangen gemeenten zeven keer per jaar een cijfermatig overzicht (Marap) en twee keer per jaar een inhoudelijke rapportage. Samen met de gemeente wordt jaarlijks een uitvoeringsprogramma opgesteld.

In de aanloop naar de fusie tussen ODRU en RUD Utrecht, waaruit per 1 januari 2026 de Omgevingsdienst Utrecht (ODU) ontstaat, is regionaal gewerkt aan het verder verbinden van beleid en uitvoering binnen een gezamenlijke regionale U&H-strategie. Hiervoor zijn expertsessies met juristen, beleidsmedewerkers en vakspecialisten georganiseerd om de uiteenlopende behoeften van de deelnemende gemeenten op te halen en te duiden.

ODRU heeft in de aanloop naar deze strategie regionaal een breed dienstenoverzicht opgesteld. Per gemeente wordt maatwerk geleverd, passend bij lokale opgaven (bijv. snelwegligging vs. omvangrijk buitengebied). Ook verschilt de mate van verbondenheid aan bovenlokale afspraken, zoals het Schone Lucht Akkoord—Utrechtse Heuvelrug heeft het SLA ondertekend (eind 2021, met vervolgacties in 2022 en tussenevaluatie in 2025).

Tijdens de afstemming in het kader van de vaststelling van de U&H-strategie is nadrukkelijk getoetst of de gemeentelijke prioriteiten in overeenstemming zijn met de doelen uit de regionale U&H-strategie; hiervan is sprake. De ODRU signaleert daarbij dat thema's als illegale bewoning, kap en sloop bij meerdere gemeenten hoog op de agenda staan. Deze constatering sluit goed aan bij het streven naar regionale kennisdeling via de kerngroep, zodat zowel vraagstukken als mogelijke oplossingen sneller kunnen worden herkend en gedeeld.

Het gezamenlijke doel van deze afstemming is strategische landing bij alle partijen. Vanuit dit fundament wordt gewerkt aan een regionaal uitvoeringsprogramma, dat richting en samenhang biedt voor de daadwerkelijke uitvoering. In de overgang naar de ODU wordt bovendien toegewerkt naar nieuwe of geactualiseerde dienstverleningsovereenkomsten op basis van de regionale kaders. Het vaststellen van de inzet/uren voor 2026 gebeurt uiterlijk 1 december 2025.

De fusie beoogt een robuustere en efficiëntere organisatie, met behoud van kwaliteit en betrokkenheid van de deelnemende gemeenten; de formele start van de nieuwe dienst is voorzien op 1 januari 2026.

De Veiligheidsregio Utrecht (VRU) adviseert over brandveilig gebruik en houdt toezicht op dit gebied. De samenwerkingsafspraken tussen de VRU en de gemeente Utrechtse Heuvelrug zijn vastgelegd in een dienstverleningsovereenkomst. Jaarlijks rapporteert de VRU over de uitgevoerde werkzaamheden en stelt zij in overleg met de gemeente een jaarplan of jaarprogramma op.

Tijdens een overleg tussen de gemeente Utrechtse Heuvelrug en de VRU zijn concrete verbeterdoelen vastgesteld.

Risicogericht werken als uitgangspunt

Brandveiligheid neemt een prominente plaats in binnen de risicoanalyse en vraagt om een meer strategische aanpak. Het doel is om gezamenlijk risico's te identificeren en daarop te sturen. In plaats van enkel te focussen op het aantal controles per branche (zoals ziekenhuizen of kinderdagverblijven), wordt de samenwerking versterkt door samen te bepalen waar de grootste risico's liggen – bijvoorbeeld bij natuurbranden – en daarop de prioriteiten te richten. De VRU rolt in deze beleidsperiode een nieuwe werkwijze uit, waarbij jaarplannen uitgebreider worden opgesteld en gebaseerd zijn op een grondige risicoanalyse. Dit leidt tot meer maatwerk per situatie.

Gebiedsgericht samenwerken via de UVP-cyclus

De samenwerking wordt verder geoptimaliseerd door gebiedsgericht te werken: elke gemeente ontvangt advies dat aansluit bij de specifieke kenmerken van het eigen gebied. Voor de gemeente Utrechtse Heuvelrug ligt de nadruk bijvoorbeeld meer op bosgebieden, terwijl bij andere gemeenten de focus juist kan liggen op watergerelateerde risico's. Via de UVP-cyclus worden jaarlijks de risico's binnen de gemeente besproken en worden vervolgens, in overleg met de VRU, de gezamenlijke prioriteiten vastgesteld.

Versterkte samenwerking en communicatie

De VRU en de gemeente streven naar meer dynamische gesprekken waarin concrete afspraken over handhaving worden gemaakt. Dit draagt bij aan een integrale aanpak waarbij toezicht en advies hand in hand gaan. Een belangrijke verbetering is de structurele terugkoppeling: wanneer de VRU een advies uitbrengt, ontvangt zij feedback over de implementatie en de behaalde resultaten.

Digitale ondersteuning

De integratie met de Signalen-app ondersteunt deze verbeterde werkwijze en bevordert de informatie-delung.

De provincie Utrecht heeft de (wettelijke) taak gekregen om de samenwerking tussen bestuursorganen op het gebied van de U&H-taken te coördineren. Het provinciebrede Samenwerkingsprogramma komt tot stand in overleg met de leden van het ambtelijk Provinciaal Milieuoverleg (hierna: PMO) en de onderliggende werkgroepen. Daarnaast ziet de Provincie Utrecht toe op, of en in hoeverre gemeenten voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen, onder andere op het gebied van het omgevingsrecht. Het Interbestuurlijk Toezicht richt zich zowel op de taken vergunningverlening, toezicht en handhaving, als op ruimtelijke ordening, milieu, externe veiligheid en erfgoed/monumenten. De provincie adviseert tevens in het kader van natuurbescherming en uitwegen op provinciale wegen.

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

De Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed (RCE) wordt door de gemeente gevraagd om advies wanneer sprake is van een rijksmonumentenactiviteit en/of een ingrijpende ingreep aan een rijksmonument. De gemeente beoordeelt op basis van de voorgenomen ingreep en het Omgevingsbesluit (artikel 4.32, lid 1, onder b) of advies van de RCE vereist is.

De RCE voert deze wettelijke adviestaak uit namens de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). In het vergunningenproces wordt de RCE, via het team Cultureel Erfgoed van de gemeente, betrokken bij de beoordeling van ingrijpende wijzigingen.

Tijdens een afstemmingsoverleg voor vaststelling van deze strategie is benadrukt dat de verantwoordelijkheid voor rijksmonumenten volledig bij de gemeente ligt. De RCE heeft een adviserende rol, maar geen bevoegdheden op het gebied van handhaving; deze taak blijft bij de gemeente. Gemeenten hechten er doorgaans sterk aan om te handelen in lijn met het advies van de RCE, met name bij ingrijpende aanpassingen aan monumenten.

Hoewel cultureel erfgoed in de dagelijkse praktijk niet altijd prominent in beeld is, vormt de betrokkenheid van de RCE via het gemeentelijke loket een belangrijk instrument om de kwaliteit van besluitvorming te waarborgen en cultuurhistorische waarden te beschermen binnen het vergunningenproces.

Waterschap Vallei en Veluwe en Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (HDSR): De samenwerking tussen de waterschappen en de gemeente heeft betrekking op het toezicht en handhaving van zaken die grondwater of oppervlaktewater gerelateerd zijn, zoals waterkwaliteit en -kwantiteit, medegebruik van openbaar water en nautisch toezicht op vaarbewegingen.

De politie richt zich op de openbare orde en de zwaardere veiligheidsproblemen. De boa's werken samen met de politie. De focus van de boa is op leefbaarheid en lichte veiligheidsproblematiek. **Het Openbaar Ministerie (OM)** is belast met de strafrechtelijke handhaving.

De gemeente Utrechtse Heuvelrug werkt sinds 2019 intensief samen met de politie en het OM binnen het Integraal Veiligheidsplan (IVP) Heuvelrug 2023–2026. De samenwerking vindt plaats met de gemeenten Renswoude, Rhenen, Veenendaal en Wijk bij Duurstede, die samen het werkgebied van politiebasesteam Heuvelrug vormen. Deze gemeenten hebben ervoor gekozen om veiligheidsbeleid en -uitvoering op elkaar af te stemmen, waardoor de politie, het OM en de burgemeesters als één veiligheidsregio opereren.

De politie werkt onder twee gezagslijnen. Bij de handhaving van de openbare orde en hulpverlening handelt zij onder gezag van de burgemeester; bij de opsporing van strafbare feiten staat zij onder gezag

van de officier van justitie. Deze taakverdeling volgt uit de Politiewet 2012 en zorgt ervoor dat zowel bestuurlijke als strafrechtelijke belangen worden geborgd. De politie richt zich primair op de zwaardere veiligheidsproblematiek en op incidenten die de openbare orde raken. De boa's van de gemeente vullen dit aan met toezicht op leefbaarheid, naleving van de APV en lichte handhavingstaken. Boa's en politie voeren regelmatig gezamenlijke controles uit, onder meer gericht op horeca, ondermijning, verkeersveiligheid en buitengebiedtoezicht.

Het OM is verantwoordelijk voor de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde. Omdat overtredingen vaak zowel bestuursrechtelijk als strafrechtelijk kunnen worden aangepakt, is afstemming tussen gemeente, politie en OM essentieel. Structureel overleg voorkomt doublures en zorgt voor een integrale inzet van bevoegdheden.

De gezagsdriehoek vormt de bestuurlijke kern van deze samenwerking. Op grond van artikel 13 van de Politiewet 2012 overleggen de (vijf) burgemeesters, de officier van justitie en de teamchefs van politie regelmatig over beleid, prioriteiten en taakuitvoering. In het gebied van basisteam Heuvelrug komt de driehoek ongeveer zes keer per jaar bijeen. Daarin worden gezamenlijke prioriteiten vastgesteld, afgestemd op het IVP 2023–2026. De huidige speerpunten zijn ondermijning, digitale veiligheid en maatschappelijke onrust. De afspraken uit dit overleg zijn leidend voor de inzet van politiecapaciteit en de strategische samenwerking met het OM.

Naast dit bestuurlijke overleg vindt elke zes weken een lokaal ondermijningsoverleg plaats, onder regie van het taakveld Openbare Orde en Veiligheid. In dit overleg worden concrete signalen en casussen besproken met politie, toezichthouders en andere partners. Per geval wordt beoordeeld welke middelen het meest effectief zijn – bestuursrechtelijk, strafrechtelijk en soms fiscaal of administratief. Indien nodig wordt een casus ingebracht bij het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) Midden-Nederland, om expertise te benutten en de slagkracht te vergroten.

De kracht van de Heuvelrug-aanpak ligt in de complementariteit van instrumenten. Bestuursrechtelijke maatregelen bieden snelheid en zichtbaarheid, strafrechtelijke vervolging zorgt voor diepgang en structurele normhandhaving. Door beide sporen bewust te verbinden, treedt de overheid zichtbaar en gecoördineerd op tegen overtreders. De gemeente vervult daarbij de regierol, brengt partijen bij elkaar, actualiseert beleid op basis van nieuwe jurisprudentie en borgt dat bestuurlijke en strafrechtelijke inzet elkaar versterken.

Zo wordt binnen de Heuvelrug gewerkt aan een veilige leefomgeving waarin overheidspartners elkaar vinden, hun instrumenten slim combineren en gezamenlijk verantwoordelijkheid nemen voor een effectieve en duurzame aanpak van criminaliteit en overlast.

De Gemeentelijke Gezondheidsdienst regio Utrecht (GGD) is de gemeentelijke gezondheidsdienst van de 26 gemeenten in de regio Utrecht. “Gezondheid” en “preventie” zijn dé sleutelwoorden in alles wat de GGD-regio Utrecht doet. Vanuit brede (sociaal medische) ervaring en deskundigheid wordt de gezondheid van alle inwoners bevorderd en beschermd. Er is een intentieovereenkomst getekend om te komen tot regionale samenwerkingsafspraken binnen de provincie Utrecht. Hierbij zijn de provincie, gemeenten en samenwerkingspartners betrokken. De samenwerkingsafspraken worden pas na vaststelling van deze U&H-strategie vastgesteld.

Bijlage 1 Prioritering Bouwen en Omgevingsrecht

Risico inschatting		Prioriteit
I	ZEER GROOT RISICO	Zeer hoog
II	GROOT RISICO	Hoog
III	BEPERKT RISICO	Gemiddeld
IV	KLEIN RISICO	Laag
V	ZEER KLEIN RISICO	Zeer laag

Categorie Bouwen Omgevingsrecht	Risicoinschatting
Gezondheidszorgfunctie met bedgebied	I
GEVOLGKLASSE 2-3 Publiek > 1.000.000	I
Kinderdagverblijf	I
GEVOLGKLASSE 2-3 Wonen > 1.000.000	I
GEVOLGKLASSE 2-3 Publiek 100.000 - 1.000.000	I
GEVOLGKLASSE 2-3 Bedrijf > 1.000.000	I
Gezondheidszorgfunctie zonder bedgebied	I
Basis Onderwijsfunctie / Buitenschoolse Opvang	I
Kappen	I
GEVOLGKLASSE 2-3 Publiek < 100.000	II
GEVOLGKLASSE 1 Bedrijf > 1.000.000	II
GEVOLGKLASSE 2-3 Wonen 100.000 - 1.000.000	II
GEVOLGKLASSE 2-3 Bedrijf 100.000 - 1.000.000	II
Tijdelijke bouwwerken (m.n. publieke functie)	II
GEVOLGKLASSE 2-3 Wonen < 100.000	II
Bouwwerken geen gebouw zijnde GEVOLGKLASSE 2-3	II
GEVOLGKLASSE 1 Wonen > 1.000.000	II
Gebouwen met celfunctie	III
GEVOLGKLASSE 2-3 Bedrijf < 100.000	III
GEVOLGKLASSE 1 Bedrijf 100.000 - 1.000.000	III
GEVOLGKLASSE 1 Wonen 100.000 - 1.000.000	III
Slopen	III
GEVOLGKLASSE 1 Bedrijf < 100.000	III
GEVOLGKLASSE 1 Wonen < 100.000	IV
Bouwwerken geen gebouw zijnde GEVOLGKLASSE 1	IV
Aanleg	IV

Categorie RO Omgevingsrecht	Risicoinschatting
(Illegale) gebruik wonen;	I
(Illegale) kap [bebouwde kom]	I
(Illegale) bewoning; permanente bewoning recreatieverblijven	I
(Illegale) bouw; monumenten	I
(Illegale) bouw; grote bouwwerken [buitengebied]	II
(Illegale) bewoning; illegale kamerverhuur	II
(Illegale) kap [buitengebied]	II
(Illegale) evenementen	II
(Illegale) bouw; grote bouwwerken [bebouwde kom]	II
(Illegale) slopen	II
(Illegale) aanleg [buitengebied]	II

(illegale) reclame [industrieterreinen]	II
(illegale) inrit/uitrit	III
(Illegale) gebruik bedrijf cat. >3.1;	III
(Illegale) bouw; middel bouwwerken [buitengebied]	III
(Illegale) gebruik bedrijf cat. <2;	III
(Illegale) aanleg [bebouwde kom]	III
(Illegale) bouw; middel bouwwerken [bebouwde kom]	III
(Illegale) gebruik gronden;	IV
(Illegale) bouw; bouwwerken geen gebouw zijnde	IV
(Illegale) reclame [bebouwde kom]	IV
(Illegale) bouw; kleine bouwwerken [bebouwde kom]	IV
(Illegale) bouw; kleine bouwwerken [buitengebied]	IV
(Illegale) reclame [buitengebied]	IV

Bijlage 2 Prioritering APV/Bijzondere Wetten

Risico inschatting		Prioriteit
I	GROOT RISICO	Hoog
II	BEPERKT RISICO	Gemiddeld
III	KLEIN RISICO	Laag

Categorie APV/Bijzondere Wetten	Prioriteit
Toezicht & Handhaving (APV & OOV)	
Adresonderzoek Basisregistratie personen	Hoog
Adresonderzoek Webapplicatie LAA	Hoog
Afvalstoffenverordening	Gemiddeld
Bijplaatsingen	Gemiddeld
Dumping	Gemiddeld
Zwerfafval	Laag
APV - Aanhanger	Laag
APV - Camper	Laag
APV - Fiets	Laag
APV - Station fietsen	Hoog
APV - Voertuigwrak	Laag
APV - Wegsleepregeling	Gemiddeld
APV - Parkeren	Gemiddeld
Blauwe zones	Gemiddeld
APV - Honden	Gemiddeld
APV - Bijtincidenten	Hoog
APV - Dierenwelzijn	Gemiddeld
APV - Evenementen	Gemiddeld
Alcoholwet (horeca)	Hoog
APV - Jeugd - Alcohol - Drugs	Hoog
APV - Overlast geluid	Gemiddeld
APV - Overlast Jeugd	Gemiddeld
APV - Woonoverlast	Gemiddeld
APV - Vuurwerk	Hoog
Leegstandswet	Hoog
Ondermijning	Hoog
Ontruiming	Hoog
Tekstkar	Laag
Verwarde personen	Hoog
WPG/APV	Hoog
APV -Overig	Laag
Overig	Laag

Bijlage 3 Preventiestrategie

De preventiestrategie is de strategie die primair ziet op het bevorderen van spontane naleving van wet- en regelgeving door het vergroten van de bewustwording. Het doel is dat er minder toezicht en repressieve handhaving hoeft plaats te vinden, omdat er minder overtredingen worden begaan. Bij het vergroten van de bewustwording speelt communicatie een belangrijke rol. Zo moeten inwoners en ondernemers weten welke regels er zijn. De gemeente heeft de taak om hen daarover te informeren. In deze strategie zien wij een link met onder andere het uitgangspunt dat handhaving eenduidig, helder en transparant is.

Om ervoor te zorgen dat er minder toezicht en repressieve handhaving hoeft plaats te vinden, zijn de volgende maatregelen doorgevoerd:

Vooroverleg

De gemeente biedt een aantal mogelijkheden tot vooroverleg om zodoende de haalbaarheid van een initiatief al in een vroegtijdig stadium te beoordelen. Voorbeelden van (voor)overleg zijn:

- Vooroverleg Balie: op het Omgevingsloket kunt men zien of een plan past in het Omgevingsplan. Dit kan ook (op afspraak) nagevraagd worden bij de Balie. Hier wordt dan gekeken of het plan in het beleid Planologische Afwijkingen past en wordt de vervolprocedure uitgelegd.
- Spreekuur Ruimtelijke Initiatieven: gratis online spreekuur voordat een initiatiefnemer een idee uitwerkt met tekeningen en/of onderzoeken.
- Vooroverleg principeverzoek: vooroverleg over plannen die binnen het Omgevingsplan passen of met een binnenplanse of kleine afwijking kunnen worden verleend.
- Vooroverleg Ruimtelijk initiatief: Vooroverleg over grotere ontwikkelingen die niet passen binnen het Omgevingsplan en de standaardafwijkingen.
- Intake- en Omgevingstafel: aan de intake tafel wordt beoordeeld of het plan kansrijk is en wat er nodig is om verder te gaan naar de Omgevingstafel. Op de Omgevingstafel wordt het plan verder besproken en wordt toegewerkt naar een conceptvergunning.
- Informatieverstrekking en (voor-)overleg tijdens controles.
- Overleg bij overtredingen: ook na het constateren van overtredingen van de regels is de inzet om eerst in overleg met partijen of via bemiddeling tussen partijen tot een werkbare oplossing te komen. Zo mogelijk kan dit ertoe leiden om zaken alsnog te legaliseren

Up-to-date houden van informatievoorziening

Sinds de inwerkingtreding van de Omgevingswet bestaat het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). Dit is het nieuwe Omgevingsloket en hier is alle digitale informatie m.b.t. het Omgevingsrecht te vinden. Via het Omgevingsloket kunnen burgers en bedrijven snel zien wat onder de Omgevingswet op een locatie al dan niet is toegestaan. Na te gaan is, of er een informatie-, meldingsplicht dan wel vergunningplicht bestaat. Via het Omgevingsloket kunnen initiatiefnemers een vergunningaanvraag of melding indienen in het DSO.

De gemeente zorgt voor heldere, makkelijk te vinden informatieverstrekking via o.a. social media, gemeentelijke websites (met verwijzing naar (landelijke) overheden met actuele informatie over wet- en regelgeving), de balie en via de casemanagers en de toezichthouders.

Buurtbemiddeling en mediation

Er kan buurtbemiddeling worden ingeschakeld (bijvoorbeeld via Heuvelrug verbindt) of mediation. In geval van klachten kan buurtbemiddeling een sterkere oplossingskracht hebben dan de inzet van toezicht & handhaving.

Preventie- en handavingsplan Alcohol, Drugs en Jeugd

Op 8 februari 2018 is het Preventie- en Handavingsplan Alcohol Drugs en Jeugd door de gemeenteraad vastgesteld waarin acties en maatregelen zijn opgenomen om het drugs- en alcoholgebruik onder jongeren te voorkomen en terug te dringen. Ter uitvoering van dit plan zijn budgetten ter beschikking gesteld voor onder meer toezicht en handhaving.

Preventief toezicht

De kwaliteit van de leefomgeving wordt onder andere bepaald door de mate van controle op de naleving van de gestelde normen. Controle betekent ook "gezien worden" en dat werkt in de regel preventief. De surveillance kan door elke discipline worden uitgevoerd. Het gaat er dan om dat bevindingen bij de juiste handhavingspartner wordt gedeponereerd: ook dat is een vorm van signaaltoezicht. Dit kan een collega zijn of een ander bevoegd gezag. Periodiek wordt een gebied, al dan niet steekproefsgewijs, gecontroleerd of er overtredingen zijn. Deze controles vinden plaats aan de hand van incidentele fysieke perceelcontroles. Dat geldt voor Omgevingsrecht-gerelateerde taken en ook het toezicht in de openbare ruimte door boa's vindt hierin plaats.

Bijlage 4 Vergunningenstrategie

In deze bijlage wordt allereerst het wettelijk kader geschetst waarbinnen het verlenen van omgevingsvergunningen plaatsvindt. Vervolgens wordt ingegaan op de uitgangspunten van vergunningverlening en worden de verschillende procedures beschreven, evenals de wijze waarop hier binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug invulling aan wordt gegeven.

Wet- en regelgeving en toetsingskaders

De gemeente Utrechtse Heuvelrug hanteert objectieve criteria voor het beoordelen van aanvragen voor een omgevingsvergunning en het afhandelen van meldingen. Deze criteria komen zowel uit wettelijke bepalingen, als uit lokale beleidsregels en verordeningen. Deze lijsten zijn niet limitatief en er kan aanvullende wet- en regelgeving vastgesteld worden waarbinnen nieuwe criteria worden vastgesteld die meegenomen moeten worden in de vergunningenwerkwijze.

Omgevingsrecht

- Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)
- Besluit activiteiten leefomgeving (Bal)
- Besluit kwaliteit leefomgeving (Bkl)
- Omgevingsbesluit (Ob)
- De Omgevingsregeling
- Omgevingsvisie
- Omgevingsplan (van rechtswege)
- Nota Ruimtelijke Kwaliteit gemeente Utrechtse Heuvelrug
- Bomenverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2022
- Monumentenverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug
- Woonzorgvisie 2024-2029
- Lokale Adaptiestrategie
- Gemeentelijk verkeers- en vervoersplan
- Richtlijn uitvoering archeologisch onderzoek
- Bibob-beleidslijn openbare inrichtingen gemeente Utrechtse Heuvelrug 2015
- Bomenverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2022
- Herplantbeleid gemeente Utrechtse Heuvelrug 2010
- Bouwverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2020
- Beleidsnota niet-recreatief gebruik van recreatieverblijven
- Nota Tabaksschuren

APV en Bijzondere Wetten

- Algemene Plaatselijke verordening Utrechtse Heuvelrug
- Alcoholwet
- Wet op de kansspelen
- Winkeltijdenwet
- Omgevingsplan (van rechtswege)
- Huisvestingswet
- Wet Bevordering integraliteitsbeoordelingen door het openbaar bestuur (Wet Bibob)
- Wegenverkeerswet
- Zondagswet
- AMvB BGBOP
- Wet wapens en munitie (m.b.t. filmopnames)
- Wet openbare Manifestatie (betogingen)
- Bibob-beleidslijn openbare inrichtingen gemeente Utrechtse Heuvelrug 2015
- Handhavingsbeleid Drank en Horeca Utrechtse Heuvelrug
- Beleidsregel van de burgemeester van de gemeente Utrechtse Heuvelrug houdende regels omtrent coffeeshops (Coffeeshopbeleid Utrechtse Heuvelrug)
- Beleidsregel bestuurlijke handhaving van artikel 13b Opiumwet gemeente Utrechtse Heuvelrug (Damoclesbeleid gemeente Utrechtse Heuvelrug)
- Afvalstoffenverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug 2016
- Beleidsregel gebiedsontzeggingen Utrechtse Heuvelrug
- Beleidsregel briefadres Utrechtse Heuvelrug
- Beleidsregel openingstijden terrassen Utrechtse Heuvelrug

Uitgangspunten vergunningverlening

Bij het behandelen omgevingsvergunningaanvragen wordt een aantal uitgangspunten gehanteerd:

- Ja, mits...: Er is een positieve grondhouding ten opzichte van initiatieven. Alle initiatieven worden beoordeeld op mogelijkheden. De beoordeling gaat dan ook uit van 'Ja, mits...' in plaats van 'Nee, tenzij...'. Dit is conform de gedachte van de Omgevingswet.
- Snelheid: Wij streven ernaar om alle aanvragen en meldingen binnen de wettelijke beslistermijn te behandelen. Indien nodig maken wij gebruik van de wettelijke mogelijkheid om de beslistermijn te verlengen. Dit kan aan de orde zijn wanneer er sprake is van een buitenplanse omgevingsplan-activiteit (Bopa) of een anderszins complexe of omvangrijke aanvraag.
- Diepgang: De diepgang van de beoordeling van aanvragen is risico-gestuurd. Afhankelijk van het 'risico' van de gevraagde activiteit(en) wordt de diepgang van de toetsing bepaald.
- De gemeente Utrechtse Heuvelrug beoordeelt en behandelt gelijke gevallen op gelijke wijze. Om dat te bereiken wordt duidelijk en transparant gecommuniceerd over het beleid en zijn we duidelijk over wat er wordt verwacht van de aanvrager.

Taken

De taken bij vergunningverlening bestaan onder andere uit:

- Het toetsen en afhandelen van vergunningaanvragen en meldingen
- Interne- en externe afstemming met adviseurs en integrale advisering
- Het toetsen van vooroverleggen/principeverzoeken en adviseren over de haalbaarheid daarvan
- Het adviseren over vergunningvrije activiteiten
- Het verzorgen van klantcontacten die betrekken hebben op de aanvragen of die betrekking hebben op informatie in algemene zin betreffende de fysieke leefomgeving.

Proces vergunningaanvragen

De processen voor het behandelen van vergunningaanvragen, meldingen en vooroverleggen zijn ingericht in de applicatie RX-Mission. Voor alle brieven (ontvangst- en procedurebevestiging, verzoek om aanvullingen, (ontwerp)besluit op aanvraag, eindadvies vooroverleg, besluit verlengen beslistermijn etc.) zijn standaardbrieven opgesteld. Ook de advisering (intern en extern), publicaties en communicatie met de aanvrager verloopt via het zaakstelsel.

Werkwijze vooroverleg

Om de haalbaarheid van een initiatief verder te onderzoeken kan een initiatiefnemer een vooroverleg aanvragen. Naast de mogelijkheden voor informeel vooroverleg (telefonisch, per e-mail of op afspraak aan de balie), biedt de gemeente Utrechtse Heuvelrug de mogelijkheid om de haalbaarheid van een initiatief te laten toetsen voordat men een vergunning aanvraagt. Deze procedure noemen we een vooroverleg. Er zijn twee soorten vooroverleg: een principeverzoek of een ruimtelijk initiatief. Wanneer een initiatief past binnen het Omgevingsplan of met een binnenplanse of kleine buitenplanse afwijking verleend kan worden gaat het om een principeverzoek. Het initiatief wordt dan bijvoorbeeld beoordeeld door de disciplines Ruimtelijke ordening en stedenbouw, Cultuurhistorie en Monumenten en/of de Commissie Ruimtelijke Kwaliteit (welstand). Wanneer het gaat om grotere, strijdige ontwikkelingen zoals de bouw van meerdere woningen gaat het om een ruimtelijk initiatief. Een ruimtelijk initiatief wordt zo volledig mogelijk getoetst en indien mogelijk uitgewerkt tot een referentievergunning. Beoordeling vindt plaats middels een Intaketafel en Omgevingstafel.

Voorafgaand aan een vooroverleg ruimtelijk initiatief is er de mogelijkheid om via het *spreekuur ruimtelijke initiatieven* een (kosteloos) verkennend gesprek met een projectleider en adviseur Ruimtelijke ordening te voeren over de haalbaarheid van het initiatief. Een vooroverleg kan via de website van gemeente of via het Omgevingsloket aangevraagd worden. In het Omgevingsloket wordt het vooroverleg een conceptaanvraag genoemd.

Werkwijze en proces vergunningverlening

Na binnenkomst van de aanvraag, wordt de standaardwerkwijze, die per type aanvraag kan verschillen, gevolgd. De processtappen van onze standaardwerkwijze zijn vastgelegd in het VTH-zaakstelsel. Het verloop van de afhandeling van aanvraag of meldingen wordt in dit stelsel bijgehouden. In het algemeen ziet het proces voor behandeling van een aangevraagde omgevingsvergunning (Omgevingsrecht) en vergunning op grond van de APV of Bijzondere Wetten eruit zoals hieronder beschreven. Ter nadere toelichting is in bijlage 9 een uitgebreidere en overzichtelijkere weergave van deze processen opgenomen, aan de hand van procesplaten.

1	Zaak inboeken • Volledigheid registratie controleren • Aanvraag publiceren • Initiatievenproces/vooroverleg relateren (optioneel) • Zaak overdragen aan werkverdelers
2	Zaak opstarten

	• Zaakbehandelaar toewijzen • Juiste procedure bepalen • Bepalen of besluit vereist is • Procedurebevestiging verzenden
3	Toetsen aan regelgeving • Vergelijken aanvraag met initiatievenproces/vooroverleg (optioneel) • Delen aanvraag met ketenpartners inzake volledigheid • Aanvraag op volledigheid toetsen • Toets omgevingsplan uitvoeren • Verzoek om aanvullingen verzenden + termijn opschorten (optioneel) • Volledigheid na aanvullingen beoordelen (optioneel) • Toetsen geldende wet- en regelgeving • Interne- en externe adviezen opvragen • Omgevingsdossier aanmaken • Inhoudelijk beoordeling toetsingskaders • Termijn verlengen (optioneel) • Besluit termijn verlengen publiceren (optioneel) • Bepalen of aanhoudingsplicht van toepassing is
4	Bij uitgebreide procedure: Ontwerpbesluit opstellen en ter inzage leggen • Ontwerpbesluit opstellen • Interne controle ontwerpbesluit • Ontwerpbesluit verzenden • Ontwerpbesluit publiceren en ter inzage leggen
5	Besluit opstellen • Zienswijzen beoordelen (optioneel) • Besluit opstellen • Interne controle besluit (vier ogen principe) • Besluit verzenden • Besluit publiceren en eventueel ter inzage leggen • Legesfactuur opstellen
6	Zaak afronden • Omgevingsdossier vigerend maken • Samenwerking met ketenpartners sluiten • Bouwcontrole voor toezichthouders aanmaken • Archiveren en zaak afsluiten
7	Juridische procedure Awb (optioneel) • Bezwaar, beroep, hoger beroep • Voorlopige voorziening bij (hoger) beroep

Nadere toetsingskaders beoordeling vergunningaanvragen

De toetsingskaders uit wet- en regelgeving (zowel landelijk als gemeentelijk) is vooraan in deze strategie opgesomd. Hieronder een uitwerking van een aantal processtappen.

Procedure bepalen

De Omgevingswet kent twee typen voorbereidingsprocedures voor de totstandkoming van de beschikking op de aanvraag om een omgevingsvergunning: de reguliere voorbereidingsprocedure en de uitgebreide voorbereidingsprocedure. Zowel de reguliere als de uitgebreide procedure zijn een uitwerking van de procedureregels in de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Onder de Omgevingswet is op alle aanvragen de reguliere procedure van toepassing, tenzij verwacht kan worden dat de activiteiten een groot effect op de omgeving hebben (o.a. rijksmonumentenactiviteiten waarvoor advies van het ministerie van OCW nodig is en Natura-2000 activiteiten).

Volledigheid

Een goede en inhoudelijk juiste beoordeling van aanvragen is alleen mogelijk wanneer de vereiste gegevens en bescheiden aanwezig zijn. Elke aanvraag wordt consequent getoetst op volledigheid en ontvankelijkheid. De minimale gegevens en de voorwaarden waaraan deze moeten worden voldoen zijn beschreven in de Omgevingsregeling en het omgevingsplan. Als een aanvraag niet volledig is, dan

wordt de aanvrager in de gelegenheid gesteld om de aanvraag binnen vier weken aan te vullen. Deze termijn kan op verzoek van de aanvrager (met een redelijke termijn) worden verlengd. Als de ontbrekende gegevens niet of niet volledig binnen de gestelde termijn worden aangeleverd, wordt de aanvraag buiten behandeling gelaten. Tegen het besluit om de aanvraag buiten behandeling te laten kan bezwaar en beroep worden ingesteld.'

Participatie

Binnen de VTH-processen speelt participatie een sleutelrol. Bij vergunningverlening wordt niet alleen gekeken naar juridische en technische criteria, maar ook naar de kwaliteit van het participatieproces: hoe zijn belanghebbenden geïnformeerd, welke zorgen zijn opgehaald en hoe is hiermee omgegaan? Bij toezicht en handhaving wordt daarnaast beoordeeld of gemaakte participatieafspraken, bijvoorbeeld over fasering of hinderbeperking, worden nagekomen.

In de gemeente Utrechtse Heuvelrug is per 16 augustus 2024 vastgesteld in welke gevallen participatie verplicht is bij buitenplanse omgevingsplanactiviteiten (BOPA's). Voor deze verplichte participatie zijn een participatiebeleid en een stappenplan ontwikkeld, zodat initiatiefnemers weten hoe zij participatie kunnen vormgeven en wat de gemeente hiervan verwacht. Dit draagt bij aan een transparant en voor-spelbaar proces dat recht doet aan de belangen van inwoners en het vertrouwen in de overheid versterkt. Participatie is verplicht bij initiatieven die aanzienlijke invloed hebben op de omgeving. Voorbeelden hiervan zijn:

- in stedelijk gebied: woningbouwprojecten van twee of meer woningen, of nieuwe functies en bouwplannen die niet passen binnen het vastgestelde ruimtelijke beleid;
- in het buitengebied: woningbouw van twee of meer woningen, de realisatie van een zonneveld groter dan 100 m², de bouw van een windmolen (ongeacht hoogte), de omvorming van verblijfs-recreatie naar wonen, het realiseren of uitbreiden van recreatieterreinen, het toevoegen van be-bouwing op een historische buitenplaats, het oprichten van een nieuw landgoed, en nieuwe functies of bouwplannen die afwijken van het ruimtelijk beleid;
- zowel in stedelijk gebied als in het buitengebied: tijdelijke activiteiten met impact op de leefom-geving.

Bindend advies gemeenteraad

Ook is per 16 augustus 2024 vastgesteld in welke gevallen de raad een bindend advies geeft aan het college bij een aanvraag voor een buitenplanse omgevingsplanactiviteit.

Bouw- en Sloopveiligheid

In het Bbl zijn regels opgenomen over het waarborgen van de veiligheid en het beschermen van de gezondheid in de directe omgeving van de bouwwerkzaamheden. Zo is het verplicht om een veiligheids-afstand uit de richtlijn Bouw- en sloopveiligheid aan te houden bij het bouwen van een gebouw. Bij het aanvragen van de Technische bouwactiviteit of bij de bouwmelding is het verplicht om een in-ge vulde Risicomatrix aan te leveren. Hieruit volgt een score met betrekking tot het veiligheidsrisico. De score kan leiden tot het verplicht opstellen van een bouwveiligheidsplan en het aanstellen van een veiligheidscoördinator door initiatiefnemer.

Werkwijze en proces meldingen

Voor meldingen van voormalige vergunningplichten (omgevingsrecht) geldt de grondslag van het Besluit activiteiten leefomgeving (Bal) en het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl). Dit betreft onder andere bouwmeldingen, sloopmeldingen, meldingen voor het mobiel breken van bouw- en sloopafval, kapmel-ding en de gebruiksmelding (brandveilig gebruik). In tegenstelling tot vergunningaanvragen wordt bij meldingen alleen een volledigheidsbeoordeling uitgevoerd. Meldingen kunnen via het DSO bij de ge-meente worden ingediend en worden – indien nodig – uitbesteed aan de VRU of ODU. Wanneer een melding niet volledig is, wordt deze niet in behandeling genomen. De melder wordt hiervan op de hoogte gebracht. Als er behoefte is aan inhoudelijk advies, wordt dit opgevraagd bij onze ketenpartners.

1	Zaak inboeken en opstarten • Volledigheid registratie controleren • Versturen ontvangstbevestiging • Controleren bevoegd gezag • Zaakbehandelaar toewijzen
2	Inhoudelijk behandeling • Controleren gerelateerde verzoeken • Controleren meldings- of informatieplicht • Controleren indieningsvereisten • Inhoudelijk behandelen (optioneel)
3	Afronden zaak

• Verzenden resultaat toetsing/afhandeling • Kennisgeven melding of informatie (optioneel) • Bijwerken registraties n.a.v. melding of informatie (optioneel) • Initiëren proces maatwerkvoorschrift (optioneel) • Initiëren proces toezicht (optioneel)

Strategie Wkb

Op 26 september 2023 heeft het college van B&W de Wkb strategie vastgesteld. Dit is voor inwerking-treding van de Wkb vastgesteld en de komende jaren wordt ervaring opgedaan met deze strategie. Er is gekozen voor de procesbenadering. Dit houdt in dat het proces wordt uitgevoerd in lijn met de wet-telijke vereisten en dat partijen in het nieuwe stelsel hun nieuwe rol en verantwoordelijkheden pakken.

De uitgangspunten zijn:

- De gemeente voert geen aanvullend bouwtoezicht uit bij gevolgklasse 1 – nieuwbouw;
- De verantwoordelijkheid voor het voldoen aan de bouwkundige eisen ligt bij de opdrachtgever en het toetsen en toezicht hierop ligt bij de kwaliteitsborger;
- De gemeente controleert de bouw- en gereedmelding enkel op de formele eisen
- Kwaliteitsborgers zijn verplicht om een melding te maken bij het bevoegd gezag wanneer zij een overtreding constateren die zij niet met de aannemer op kunnen lossen. In zo'n geval volgt de gemeente de prioritering uit de U&H-strategie en de U&H-strategie en LHSO.
- De gemeente voert administratief toezicht uit op handsondering om de gronddruk te meten. Dit doet de gemeente met het opvragen van extra informatie middels foto's of rapporten.

Slopmelding

Een slopmelding moet worden ingediend als er meer dan 10 m3 slopafval vrijkomt. Ook is een slopmelding nodig als er asbest kan vrijkomen bij de slopwerkzaamheden, ongeacht de hoeveelheid slopafval die vrijkomt.

Bij kleine verbouwingen zonder asbest is dus geen slopmelding nodig. Als tijdens een kleine verbouwing toch asbest wordt aangetroffen, moet alsnog een slopmelding worden ingediend. Bij een slopmelding kunnen in de acceptatiebrief ook aanvullende voorwaarden worden gesteld. Per 1 januari 2024 worden slopmeldingen door de ODU behandeld.

Gebruiksmelding

Het Bbl verplicht in bepaalde gevallen een gebruiksmelding (melding brandveilig gebruik) voordat een gebouw in gebruik genomen kan worden. Deze gebruiksmeldingsplicht hangt af van de gebruiksfunctie(s) van het gebouw en/of van het aantal personen dat daarin zal verblijven. Zo is een gebruiksmelding verplicht bij een woonfunctie voor kamergewijze verhuur of een woonfunctie voor zorg. Bij de gebruiksmelding moeten o.a. gegevens inzake de brandveiligheidsvoorzieningen worden aangeleverd. Per 1 januari 2024 worden gebruiksmeldingen door de VRU behandeld.

Kapmelding

Voor het kappen van dode bomen en het dunnen van bomen is geen kapvergunning nodig maar moet een kapmelding gedaan worden. Hierbij zijn gegevens zoals de soort boom, stamomtrek, foto, situatie-tekening benodigd. De melding wordt beoordeeld op grond van de Bomenverordening gemeente Utrechtse Heuvelrug.

Bijlage 5 Toezichtstrategie

De gemeente is medeverantwoordelijk voor het bewaken van algemene belangen. Wanneer regels niet worden nageleefd door inwoners of bedrijven, en de algemene belangen in gevaar komen, is ingrijpen in sommige gevallen noodzakelijk. Toezicht op de naleving van wet- en regelgeving vindt plaats op basis van de vooraf gestelde prioriteiten en doelen.

Onder toezicht vallen alle werkzaamheden die door of namens een bestuursorgaan worden verricht om te observeren en constateren of wet- en regelgeving wordt nageleefd. Het toezicht wordt uitgevoerd door daar toe aangestelde toezichthouders en boa's/handhavers. Van toezicht gaat een belangrijk preventief effect uit. Dat wil zeggen dat door middel van toezicht het naleven van de regels wordt verbeterd, wat vervolgens leidt tot een kleinere kans op het ontstaan van veiligheidsrisico's. Zodra een overtreding is geconstateerd wordt de sanctioneringsstrategie gehanteerd, en in uitzonderlijke gevallen, met daarbij een goed uitgewerkte onderbouwing, de gedoogstrategie.

De toezichtstrategie is zowel voor de taken m.b.t. Omgevingsrecht als de APV/BW van toepassing.

Vormen van integraal toezicht (en handhaving)

Verschillende handhavingspartners zijn actief in toezicht (en handhaving) binnen de fysieke leefomgeving. Dit geldt voor zowel de openbare ruimte als in het bebouwde gebied. Te denken valt aan toezicht door de gemeentelijke Boa's/handhavers, het Waterschap, de VRU, de provincie Utrecht, de politie, de ODU en de gemeentelijke organisatie, waaronder de buitendienst.

Door informatie gestuurde handhaving en heldere werkafspraken zijn meerdere vormen van integraal toezicht mogelijk. Dat wordt hieronder uitgewerkt:

Controleren met elkaar

Controles worden zo veel mogelijk op integrale wijze uitgevoerd. Iedere toezichthouder voert vanuit zijn taakveld samen met toezichthouders uit andere taakvelden controles uit. Een integrale aanpak kan toegepast worden in situaties met een groter dan gemiddelde complexiteit of bestuurlijke prioriteit.

Ook al is deze vorm van controleren soms nodig, is deze methodiek arbeidsintensief en relatief belastend voor de ondernemer of inwoner. Deze integrale aanpak ligt wel in lijn met het uitgangspunt dat er zo min mogelijk (administratieve) lasten zijn voor bewoners en ondernemers. I

Na elkaar controleren

Verschillende toezichthouders van verschillende instanties of afdelingen voeren zelfstandig en onafhankelijk van elkaar een controle uit. Omdat de inspecties over een relatief groter tijdsbestek worden uitgevoerd, heeft deze aanpak een sterkere preventieve werking. De toezichtlast van na elkaar controleren neemt echter toe, waar de efficiëntie afneemt. Bovendien is het risico groot dat controles verschillende vakgebieden bestrijken, wat mogelijk kan resulteren in interpretatieverschillen tussen de verschillende toezichthouders.

Voor elkaar signaleren

Een toezichthouder kan tijdens zijn "eigen" controle een mogelijke overtreding in een ander werkveld signaleren. Als hier aanleiding voor is, zal de specialist van dat werkveld zelf een controle uitvoeren. Door middel van deze vorm van toezicht worden overtredingen vaak in een eerder stadium gesignaleerd. Deze aanpak vergt wel de nodige afstemming, coördinatie (en kunde) binnen een organisatie.

Voor elkaar controleren

Een toezichthouder controleert tijdens een integrale controle meerdere aandachtsvelden. Deze vorm van toezicht betreft voornamelijk situaties die worden gekenmerkt door een geringe complexiteit. Dit is een vorm van signaaltoezicht, die kan worden uitgevoerd door een generalistisch toezichthouder, die bovendien dikwijls wordt ingezet voor diverse surveillances.

Bij toezicht wordt er gekozen voor de meest effectieve en efficiënte werkmethode. Het streven is bij alle controles ook alert te zijn op signaalpunten van andere taakvelden en/of bevoegde gezagen. Alle opgemerkte signaalpunten worden na afloop van de controle doorgegeven aan de betrokken handhavingspartner.

Categorieën gemeentelijk toezicht

De werkwijze bij toezicht & handhaving door de gemeente wordt onderverdeeld in drie categorieën: preventief, actief en reactief toezicht. Deze onderverdeling bestaat vervolgens uit:

- Geprogrammeerd gebiedstoezicht (preventief);
- Periodiek/routinematig toezicht (actief)
- Gebiedsgerichte controles (actief);
- Controle op de naleving van verleende vergunningen en/of meldingen (actief);

- Controle naar aanleiding van handhavingsverzoeken (reactief).

Daarnaast wordt ook *wraken* en *programmatisch toezicht* uitgelegd.

Preventief: geprogrammeerd gebiedstoezicht

De kwaliteit van de fysieke leefomgeving is deels afhankelijk van de mate van controle op de naleving van de gestelde normen. Controle betekent ook “gezien worden”. Daar gaat een preventieve werking van uit. De surveillance kan door elke discipline worden uitgevoerd, zolang de bevindingen bij de juiste handhavingspartner worden gedeponneerd: ook dat is een vorm van signaaltoezicht (zie hierboven).

Actief: periodiek/routinematig toezicht

Het periodiek toezicht betreft de routinematige controles die met een vaste frequentie worden uitgevoerd bij objecten binnen de gemeente Utrechtse Heuvelrug. Deze controles vinden plaats in de gebruiksfase en zijn gericht op het bevorderen van naleving en het vroegtijdig signaleren van risico's. Het periodiek toezicht vormt daarmee een structureel onderdeel van de uitvoering van het omgevingsrecht.

Bij periodiek toezicht worden alle relevante aspecten van de betreffende regelgeving betrokken. Het betreft in ieder geval toezicht op milieuregelgeving en op brandveilig gebruik en brandveiligheidsvoorschriften. Door deze integrale benadering wordt de naleving binnen het gehele fysieke domein versterkt en wordt efficiënt gebruik gemaakt van toezichtcapaciteit.

De uitvoering van het periodiek toezicht is belegd bij de ketenpartners:

- De ODU voert het periodiek toezicht uit op de basistaken binnen het domein milieu. De ODU werkt risicogericht en programmatisch. In de gemeente Utrechtse Heuvelrug voert de dienst jaarlijks controles uit op onder meer:
 - o Lozingen en grondwateronttrekkingen
 - o Energielabel C-verplichtingen voor kantoren
 - o Propaanopslag en vuurwerkopslagen (in samenwerking met de VRU worden alle vuurwerkverkooppunten meerdere keren gecontroleerd)
 - o Koelinstallaties en stookinstallaties

De ODU onderscheidt verschillende toezichtvormen: integraal toezicht (alle milieuaspecten), preventief toezicht (informerende van bedrijven), aspectcontroles (gerichte controles op specifieke onderdelen) en administratief toezicht.

- De VRU is verantwoordelijk voor het periodieke toezicht op brandveilig gebruik. De VRU voert controles uit in bestaande bouw, nieuwbouw en gebruiksfuncties met een verhoogd brandveiligheidsrisico, zoals logiesfuncties, zorginstellingen, onderwijsgebouwen en kinderopvanglocaties. De controles worden afgestemd tussen de gemeente, ODU en VRU.

De periodiciteit van de controles wordt in de uitvoering voornamelijk bepaald door deze ketenpartners. Zij hanteren landelijke en regionale risicokaders, waarbij onder meer wordt gekeken naar naleefgedrag, aard en omvang van het object, en de risico's voor milieu, gezondheid en veiligheid. Het risicobeeld bepaalt de frequentie van controles.

In deze U&H-strategie zijn de uitgangspunten voor het periodieke toezicht vastgelegd. De jaarlijkse uitwerking – waaronder de selectie van toezichtobjecten, de feitelijke controlemomenten en de inzet van capaciteit – wordt opgenomen in de jaarplannen en jaarverslagen van de eerdergenoemde ketenpartners. In het Uitvoeringsprogramma en het jaarverslag wordt hier vervolgens naar verwezen.

Actief: gebiedsgerichte controle

Een controle kan voortvloeien uit een surveillance. Op basis van de controle kan een handhavingstraject worden opgestart. Het belang van een tijdige signalering is tweeledig:

- Ernstige overtredingen worden eerder gesignaleerd en aangepakt (de vooraf opgestelde prioritering in acht genomen);
- De constatering kan direct opgenomen worden in elke actualiseringsronde van de bestemmingsplannen.

De gebiedsgerichte controle kan ook worden ingezet voor andere taakvelden, zoals milieu, bouwen en de openbare ruimte. Tijdens de controle heeft de toezichthouder specifiek oog voor een of meerdere controlepunten, zoals bebouwing in het voorerfgebied en foutief parkeren.

Actief: controle naar aanleiding van verleende vergunningen en/of meldingen

Actieve controle is traditioneel en is het resultaat van het nemen van besluiten, het stellen van voorschriften bij vergunningen en het in behandeling nemen van meldingen. Bij vergunningverlening is de naleving van voorschriften van groot belang. Het gaat immers om zaken die expliciet vergund dienen te worden.

Verleende vergunningen worden, waar mogelijk, integraal gecontroleerd in lijn met het vastgestelde beleid en de eventuele controlefrequentie.

Reactief: controle naar aanleiding van klachten en/of verzoeken om handhaving

Niet alle klachten resulteren in een controle door een toezichthouder. Of er een controle volgt is afhankelijk van de vooraf opgestelde prioritering en de aard van de ingediende melding. Op basis van het beleid wordt prioriteit gegeven aan een formeel verzoek om handhaving, gelet op de wettelijk gestelde kaders en behandeltermijnen van 8 weken. Anonieme meldingen neemt de gemeente Utrechtse Heuvelrug in beginsel niet in behandeling. Er wordt uiteraard wel direct (binnen 1 werkdag) actie ondernomen in het geval van een acute situatie. Acut betekent een situatie die een gevaar is voor de openbare orde en veiligheid en/of een onomkeerbare situatie. In het geval van een acute situatie legt de gemeente Utrechts Heuvelrug vaak een mondelinge stillegging op en handhaaft middels een zeer acute bestuursdwang.

Wraken

Soms komt het voor dat er een overtreding wordt geconstateerd, maar dat het bevoegd gezag, op basis van de vastgestelde prioritering, geen actie onderneemt. In dit soort geval kan het bevoegd gezag een zogenaamde 'wrakingsbrief' naar overtreders sturen. Door middel van de wrakingsbrief wordt de overtreder in kennis gesteld van de geconstateerde overtreding en op diens verantwoordelijkheid gewezen deze overtreding te beëindigen. Daarmee wordt de overtreder in kennis gesteld van ons recht in de toekomst alsnog handhavend op te treden, wanneer bijvoorbeeld beleidsmatig meer prioriteit wordt gegeven aan dit soort overtredingen.

Programmatisch toezicht

Programmatisch toezicht is een probleemgerichte aanpak waarbij het gedrag van de doelgroepen als uitgangspunt wordt genomen om de toezicht- en handavingsstrategie te bepalen. Door op systematische wijze het (naleef)gedrag van de doelgroep te analyseren, kan er op effectieve wijze een keuze gemaakt worden over de handavingsinstrumenten die situatie-specifiek toegepast kunnen worden.

Vorbereiding van toezicht

Voordat een controle door een toezichthouder wordt uitgevoerd, bestudeert de toezichthouder altijd eerst de relevante documentatie die onderdeel uitmaakt van het zaakdossier. Dit omvat onder andere de verleende vergunning, ingediende melding, ingediende plannen en bijlagen, en aanvullende stukken zoals constructieve berekeningen en stikstofberekeningen.

De bouwcontrole wordt door de afdeling Omgevingstoezicht aangemaakt in de taakapplicatie Rx.Mission. Via dit systeem ontvangt de toezichthouder, die ook onder Omgevingstoezicht valt, een toegewezen bouwcontrole. In het gekoppelde omgevingsdossier kan de toezichthouder alle relevante stukken raadplegen, zoals de vergunning, bijbehorende voorwaarden, en overige bijlagen. De vergunninghouder of uitvoerder van het werk informeert de toezichthouder daarnaast via e-mail of telefoon over de start van de werkzaamheden.

Tijdens de voorbereiding controleert de toezichthouder de voorwaarden, aandachtspunten en voorschriften die in de vergunning zijn opgenomen. Tevens wordt nagegaan of aanvullende documenten, zoals constructietekeningen en uitvoeringsplannen, tijdig zijn ingediend en goedgekeurd. Indien nodig wordt voorafgaand aan de controle intern overleg georganiseerd tussen verschillende afdelingen om aandachtspunten en risico's af te stemmen. Pas na een grondige voorbereiding voert de toezichthouder de toezichtcontrole uit.

Bij o.a. repressief toezicht, geïnitieerd vanuit de handavingsjurist (bijvoorbeeld bij klachten, handavingsverzoeken of eigen waarnemingen van de toezichthouder), wordt de controle voorbereid door de toezichthouder en handavingsjurist. Ook hier wordt het adres opgezocht in verschillende systemen om het verleden van de mogelijke overtreding in kaart te brengen.

Rapportage van toezicht

Vanuit Toezicht is een zorgvuldige verslaglegging essentieel voor een goede informatieoverdracht en opvolging. De bevindingen van de controles worden door de toezichthouders in het toezichtdossier in Rx.Mission uniform ingevoerd volgens een vast format. Het controlerapport wordt niet actief gedeeld met betrokkenen en wordt alleen openbaar gemaakt in situaties zoals op verzoek van belanghebbenden, in het kader van juridische procedures of op verzoek van bevoegde instanties zoals de politie of justitie. Over het aantal uitgevoerde controles wordt gerapporteerd in het jaarverslag.

Nadat de toezichthouder de controlerapportage(s) aan het toezichtdossier heeft toegevoegd en een overtreding is geconstateerd, wordt het dossier overgedragen aan de handavingsjurist. Die gaat vervolgens handhaven volgens de landelijke handavingsstrategie (LHSO).

Toezicht onder de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen

Onder de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) is het toezicht op meldingsplichtige bouwactiviteiten waarbij een kwaliteitsborger is ingeschakeld, gericht op locatie-specifieke aspecten en risico's. Dit type toezicht wordt met name toegepast in situaties waarin:

- Locatie-specifieke risico's een rol spelen, zoals constructieve uitdagingen, milieugevoelige gebieden of waterveiligheid.
- Overtredingen van het Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl) zijn geconstateerd.
- Het bevoegd gezag wordt gevraagd handhavend op te treden of in uitzonderlijke gevallen een overtreding te gedogen.

Locatie-specifieke aandachtspunten

Bij de uitvoering van toezicht wordt rekening gehouden met locatie-specifieke factoren die risico's kunnen vergroten, waaronder:

- Bij aanleg van funderingen op eventuele verplichtingen op het gebied van archeologisch onderzoek de gemeente kent gebieden van (zeer) hoge archeologische waarde en heeft hier regels aan gekoppeld wanneer er graafwerkzaamheden plaatsvinden.
- In de ondergrond zijn binnen onze gemeente watervoerende lagen aanwezig die mogelijk een risico vormen bij het funderen van panden vanwege de ligging op de Utrechtse Heuvelrug. Sondering is daarom noodzakelijk.

Toezichthouders gebruiken deze locatie-specifieke aandachtspunten en risicoprofielen om toezicht proportioneel in te zetten. Dit draagt bij aan een efficiënte en doeltreffende uitvoering van toezicht en handhaving.

Samenwerking met kwaliteitsborgers

Een belangrijk aspect van de Wkb is de samenwerking tussen de gemeente en de kwaliteitsborger. De kwaliteitsborger rapporteert afwijkingen van de bouwvoorschriften aan de gemeente. Toezichthouders beoordelen deze rapportages en kunnen aanvullende controles uitvoeren als er sprake lijkt te zijn van een strijdigheid.

Met de invoering van de Wkb is de rol van de gemeente geëvolueerd van uitvoerend toezichthouder naar regisseur van toezicht, waarbij een nadruk ligt op risico-gestuurd toezicht en handhaving bij complexe of afwijkende bouwprojecten.

Bijlage 6 Handhavingsstrategie

Als het uitvoeren van toezicht met een corrigerende insteek niet leidt tot beëindiging van de overtreding, is de gemeente in beginsel verplicht om hiertegen handhavend op te treden (de beginsel plicht tot handhaving). Professionele handhaving kenmerkt zich onder andere door een consequente uitvoering. Er zijn zowel bestuursrechtelijke als strafrechtelijke handhavingsinstrumenten. De handhavingssancties zijn gebaseerd op de beschrijvingen in hoofdstuk 5 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb). Ten aanzien van de handhavingsinstrumenten verandert er in de basis niet heel veel onder de Omgevingswet. Wel zijn verwijzingen naar de grondslag veranderd naar de artikelen in de Omgevingswet.

De handhavingsstrategie sluit aan op de verantwoordelijkheden van het gemeentebestuur en is afgestemd op de samenwerking met ketenpartners die betrokken zijn bij de strafrechtelijke handhaving, zoals de politie. Binnen deze strategie wordt onderscheid gemaakt tussen bestuursrechtelijke en strafrechtelijke handhaving. Omdat beide routes verschillen in juridische grondslag, werkwijze en inzet van instrumenten, wordt de strafrechtelijke handhaving – waaronder de rol van boa's – afzonderlijk toegelicht.

Uniforme aanpak – landelijke handhavingsstrategie Omgevingswet (LHSO)

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is de aanleiding geweest voor het vaststellen van de LHSO. De LHSO, vastgesteld op 12 oktober 2022, heeft een bredere reikwijdte dan de Landelijke handhavingsstrategie uit 2014.

Om uniformiteit in onze handhavingsaanpak te waarborgen, gebruikt de Utrechtse Heuvelrug de Landelijke Handhavingsstrategie Omgevingsrecht. Deze strategie is een afwegingsinstrument voor de uitvoerders van handhaving en stelt de gemeente in staat om de overtreding in een interventiematrix te plaatsen en passende maatregelen te nemen. Daarnaast maakt de LHSO afstemming tussen de verschillende handhavingspartners mogelijk, zoals de politie en het Openbaar Ministerie.

De LHSO is gebaseerd op de volgende uitgangspunten:

- Veilige en gezonde fysieke leefomgeving (omgevingskwaliteit, natuur en doelmatig beheren/ontwikkelen);
- Vertrouwen (verantwoordelijkheid en respect);
- Integraal, risico gestuurd en effectgericht (prioriteiten en risico's beperken);
- Onafhankelijk en professioneel (sterk, slagkrachtig en onbevangen);
- Loyale samenwerking (afstemmen, informatie uitwisselen en kennisdelen);
- Adequate overlegstructuur (samenwerking, loyaal en effectief);
- Dienstbaar (algemeen belang en rolvast);
- Transparant (afwegingen, beleid, prioriteiten, activiteiten en resultaten). De LSHO is gebaseerd op de volgende beginselen:
- Handhaving van het omgevingsrecht is gelijkwaardig, doeltreffend, afschrikwekkend en evenredig om een goede naleving te bereiken (Unierecht);
- Beginselplicht tot handhaving (bevorderen normconform gedrag);
- Gelijkheidsbeginsel (consistent en transparant);
- Verdedigingsbeginsel (zienswijzen);
- Respect voor fundamentele rechten (persoonlijke levenssfeer, huisrecht en zwijgrecht).

Bestuursrechtelijk optreden

Bestuursrechtelijk optreden is vooral gericht op het herstellen van de situatie, het terugbrengen naar de *status quo ante*. Ons voorkeur gaat uit naar bestuursrechtelijk optreden, met als doel de overtreding te beëindigen en/of herhaling te voorkomen. Dit wordt gedaan conform de relevante wet- en regelgeving, met de insteek het vastgestelde beleid te verwezenlijken. De keuze van de in te zetten bestuursrechtelijke interventie(s) vindt plaats aan de hand van de in hoofdstuk 4 van de LHSO opgenomen interventiematrix. De volgende bestuursrechtelijke interventies zijn mogelijk:

- *Aanspreken/informereren*

Aanspreken/informereren is een vorm van informele interventie (zonder wettelijke basis) naar aanleiding van een inspectie. Dit gebeurt op mondeling wijze, door het verstrekken van schriftelijke informatie of door verwijzing naar websites. Aanspreken/informereren is vooral aan de orde bij goedwillende normadressaten die de norm onbedoeld niet naleven en die gemotiveerd zijn de niet naleving zo snel mogelijk zelf op te lossen.

- *Bestuurlijk waarschuwen*

Bestuurlijk waarschuwen betekent dat de normadressaat naar aanleiding van een inspectie een waarschuwingsbrief ontvangt. In de brief is opgenomen dat de handhavingsinstantie voornemens is ver-

gaande bestuursrechtelijke interventies te nemen, zoals de LOB of de LOD. Deze werkwijze betreft geen standaard onderdeel van elke handhavingprocedure.

- *Bestuurlijk gesprek*

Een bestuurlijk gesprek met de normadressaat is een aanvullende escalerende interventie op waarschuwen. Na het versturen van een waarschuwingsbrief zal een bestuurlijk gesprek plaatsvinden. Dit wordt vaak opgevolgd door verscherpt toezicht.

- *Verscherpt toezicht*

Dit houdt het meer of intensiever toezicht houden op de normadressaat in. Van tevoren wordt duidelijk uiteengezet onder welke voorwaarden het verscherpt toezicht zal worden uitgevoerd en wanneer het zal worden opgeheven.

- *Last onder dwangsom (LOD)*

Een last onder dwangsom (hierna: LOD) is een op herstel gerichte interventie voor het ongedaan maken van overtredingen, evenals het voorkomen van verdere/herhaalde overtreding. De normadressaat wordt verplicht (hij of zij krijgt een last opgelegd) om binnen een gegeven termijn de overtreding te beëindigen en beëindigd te houden. Dit kan zijn door iets te doen of na te laten op straffe van het verbeuren van een dwangsom wanneer de last niet tijdig wordt uitgevoerd. De op te leggen dwangsom moet voldoende hoog zijn om de overtreding te beëindigen en beëindigd te houden, ook wel bekend als "voldoende financiële prikkel". De bevoegdheid hiervoor is vastgelegd in artikel 18.2 Omgevingswet, artikel 5:21 e.v. van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 125 van de Gemeentewet. In principe volgt de gemeente Utrechtse Heuvelrug het onderstaande stappenplan voor het opleggen van een LOD. In spoedeisende situaties kan van deze stappen worden afgeweken.

- Voornemen LOD. Het is mogelijk om een zienswijze in te dienen tegen dit voornemen. In het voornemen wordt aangegeven binnen welke termijn dit moet gebeuren. Na het voornemen is het mogelijk om nog een (extra) controlemoment in te plannen voordat wordt overgegaan tot het opleggen van een LOD. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de overtreding inmiddels ongedaan is gemaakt.
- Sanctiebeschikking wordt opgelegd, dat wil zeggen het opleggen van een last onder dwangsom. Indien een zienswijze is ingediend, wordt deze meegenomen in de afweging om een LOD op te leggen.

Indien de overtreder niet binnen de gestelde termijn de overtreding ongedaan maakt dan kan de overtreder een dwangsom verbeuren. De gemeente heeft bij het bepalen van de hoogte van de dwangsom en het maximum van het te verbeuren bedrag een ruime mate van beleidsvrijheid. Bij de hoogte van de dwangsom houdt de gemeente rekening met:

- de kosten die moeten worden gemaakt om de overtreding ongedaan te maken;
- de aard en de ernst van de overtreding;
- de omvang van de schade;
- de draagkracht van de overtreder;
- voordeel/opbrengst voor de overtreder;
- de waarde van de overtreding, bijv. de waarde van het illegale bouwwerk.

Om transparant te zijn naar de inwoners en ondernemers en willekeur tegen te gaan hanteert de gemeente bij het vaststellen van de hoogte van de dwangsommen en de hersteltermijnen de 'Richtlijn dwangsombedragen en termijnen' zoals deze in bijlage 8 is opgenomen.

In de handavingsbeschikking wordt de hoogte van de dwangsom gemotiveerd. Het vaststellen van de hoogte en de maximaal te verbeuren dwangsom is altijd afhankelijk van de overtredingssituatie. Aan de tabel kunnen dan ook geen rechten worden ontleend. In voorkomende gevallen kan het noodzakelijk zijn om, gezien de omstandigheden van een geval, een dwangsom vast te stellen in afwijking van de genoemde bedragen.

Indien niet aan de LOD is voldaan, zal de gemeente na verbeuren een nieuwe sanctiebeschikking opleggen. Dit kan een LOD zijn, waarbij de dwangsombedragen worden verdubbeld, of een LOB. In dit geval wordt er geen voornemen vooraf verzonden.

- *Last onder bestuursdwang (LOB)*

Een last onder bestuursdwang (hierna: LOB) is een op herstelgerichte-interventie voor het ongedaan maken van een overtreding. Als de overtreding niet of niet tijdig beëindigd wordt, zal de handavingsinstantie op kosten van de overtreder (laten) beëindigen. Een overheidsinstantie dient wettelijk bevoegd te zijn om LOB te kunnen toepassen.

Wanneer de overtreding een langere tijd aanhoudt, bestaat er een mogelijkheid om opnieuw een LOB of LOD op te leggen tot de overtreding beëindigd wordt. Ook is er een mogelijkheid om preventief een LOD of LOB op te leggen (zie artikel 5.7 Awb)

Voor de last onder bestuursdwang gelden dezelfde te doorlopen stappenplan als voor de LOD. In spoedeisende situaties kan van deze stappen worden afgeweken.

- Voornemen LOB. Het is mogelijk om een zienswijze in te dienen tegen dit voornemen. In het voornemen wordt aangegeven binnen welke termijn dit moet gebeuren. Na het voornemen is het mogelijk om nog een (extra) controlemoment in te plannen voordat wordt overgegaan tot het opleggen van een LOB. Het kan bijvoorbeeld zijn dat de overtreding inmiddels ongedaan is gemaakt.
- Sanctiebeschikking wordt opgelegd, dat wil zeggen het opleggen van een last onder bestuursdwang. Indien er een zienswijze is ingediend, zal deze worden meegenomen in de afweging om een LOB op te leggen.
- Indien er niet (tijdig) voldaan is aan de LOB, zullen wij de overtreding (laten) beëindigen.
- De gemeente Utrechtse Heuvelrug zal de gemaakte kosten op de overtreder verhalen. De overtreder dient deze kosten te betalen.

De LOB is in geval van spoedeisende situaties en bij ernstige overtredingen de meest geschikte bestuursrechtelijke interventie. De handhavingsinstantie kan verzoeken om onmiddellijke beëindiging van de overtreding. Als blijkt dat de normadressaat niet bereid is aan dit verzoek te voldoen, kan de handhavingsinstantie zelf en in spoedeisende gevallen zonder voorafgaande last feitelijk optreden. De handhavingsjurist dient, na het uitvoeren van spoedeisende bestuursdwang, zo spoedig mogelijk het besluit bekend te maken.

- *Bouwstop/sloopstop*

Tijdelijk stilleggen betekent dat activiteiten als gevolg van de overtreding tijdelijk tot een halt worden gebracht. Dit wordt gedaan tot de overtreding is hersteld of gelegaliseerd (bijvoorbeeld door middel van een verleende omgevingsvergunning) en er sprake is van naleving van het gewenste gedrag. Er kan aanleiding zijn om bij tijdelijk stilleggen beleid en/of politiek te informeren. Aan een bouw- of sloopstop koppelt de gemeente Utrechtse Heuvelrug een dwangsom ter voorkoming van voortzetting activiteit.

- *Exploitatieverbod, sluiting*

Op basis van de Fraudewet bestaat de mogelijkheid om een bedrijf te sluiten of de exploitatie ervan te verbieden. Dit geldt ook voor niet vergunningplichtige normadressaten. Dit dient nauwkeurig te worden voorbereid. Het informeren van het beleid en de politiek is noodzakelijk.

Begunstigingstermijn

Een begunstigingstermijn is de termijn die de overtreder krijgt om de overtreding te (laten) beëindigen. De begunstigingstermijn is op een zorgvuldige wijze tot stand gekomen. Dat houdt in, dat de termijn voldoende lang is om als overtreder de opgelegde verplichtingen uit te kunnen voeren en gezien de omstandigheden van de situatie redelijk is.

De gemeente Utrechtse Heuvelrug verlengt in principe vastgestelde begunstigingstermijnen in handhavingsbeschikkingen niet. Er kan echter een gegronde reden zijn waarom de begunstigingstermijn wordt verlengd of opgeschort. Dit kan onder meer het geval zijn wanneer:

- de overtreder zelf aangeeft meer tijd nodig te hebben om de overtreding op te heffen. Hierbij moet de overtreder de gemeente een concrete redelijke termijn geven waarbinnen hij de opgelegde last alsnog zal uitvoeren;
- bezwaar is ingediend;
- een verzoek om voorlopige voorziening is ingediend.

Wanneer de begunstigingstermijn wordt verlengd, is dit een nieuw besluit waartegen voor alle belanghebbenden bezwaar en beroep openstaat. Het indienen van bezwaar of instellen van beroep schort de werking van de handhavingsbeschikking niet op. Dit betekent dat de bezwaarmaker bij de rechtbank een verzoek om een voorlopige voorziening moet indienen om bijvoorbeeld te voorkomen dat dwangsommen verbeuren. De begunstigingstermijn wordt in de regel niet opgeschort enkel vanwege het indienen van een verzoek om een voorlopige voorziening. Opschorting kan echter aan de orde zijn in situaties waarin sprake is van (dreigende) onomkeerbare gevolgen – bijvoorbeeld bij het kappen van bomen – of wanneer de veiligheid in het geding is. De voorlopige voorzieningenrechter kan beslissen de begunstigingstermijn te schorsen tijdens bezwaar/ beroepsprocedures.

Schorsen intrekken vergunning

Een verleende vergunning kan ingetrokken worden als er binnen 104 weken geen start is gemaakt met de werkzaamheden tenzij er zwaarwegende omstandigheden zijn om dit eerder te doen. Bij het stilleggen

van de werkzaamheden kan een vergunning na 1 jaar worden ingetrokken conform artikel 5.40, lid 2 onder b, Omgevingswet. De volledige strategie voor het intrekken van Omgevingsvergunningen is weergegeven in de 'Beleidsregel intrekken Omgevingsvergunning, 2012'.

Strafrechtelijke handhaving

De strafrechtelijke handhaving door de boa's vindt op een uniforme wijze plaats binnen duidelijke wettelijke kaders. Het Besluit buitengewoon opsporingsambtenaar is hierin leidend. Dit besluit regelt de bevoegdheden, verantwoordelijkheden en voorwaarden voor de aanstelling en het functioneren van de boa's. Daarnaast zijn de Domeinlijst Boa, akte van opsporingsbevoegdheid en akte van beëdiging essentieel. Deze documenten bepalen binnen welk domein onze boa's actief mogen zijn, bevestigen hun bevoegdheid tot opsporing, en vormen de formele grondslag voor de uitvoering van de strafrechtelijke taken.

Binnen deze kaders werken de boa's volgens de relevante landelijke handavingskaders en gedragscodes, zoals vastgelegd in de Beleidsregels Boa. Het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering vormen de basis voor het opleggen van de strafrechtelijke sancties. Samenwerking en afstemming met de politie en het Openbaar Ministerie is essentieel voor de effectiviteit en legitimiteit van deze aanpak.

- *Bestuurlijke boete*

Een bestuurlijke boete is een bestuurlijke bestraffende sanctie die door een daartoe bevoegde overheidsdienst zonder tussenkomst van het OM of een rechter kan worden opgelegd. Het CJIB verzorgt de inning en incasso van bestuurlijke boetes van diverse overheidsdiensten, waaronder de NVWA, de Inspectie SZW en de Inspectie Leefomgeving en Transport.

Een bestuurlijke boete houdt de onvoorwaardelijke verplichting in tot betaling van een geldsom. Deze vorm van interventie kan naast een last onder dwangsom of een last onder bestuursdwang worden opgelegd. Het opstellen van het boeterapport wordt uitgevoerd door de handhaver, maar de kennisgeving, beschikking en inning gebeuren door het boetebureau (o.a. CJIB). De maxima en bandbreedtes van boetebedragen zijn veelal vastgelegd in de wetgeving. Een belangrijk verschil met de BSBm is dat bezwaar en beroep bij het bestuursorgaan dienen te worden aangetekend, terwijl de normadressaat tegen de BSBm in verzet kan komen bij het OM. De bestuurlijke boete wordt in de gemeente Utrechtse Heuvelrug hoofdzakelijk gebruikt voor de handhaving van de Alcoholwet.

- *Bestuurlijke strafbeschikking milieu*

De bestuurlijke strafbeschikking milieu (hierna: BSBm) is een op het strafrecht (artikel 257ba Wetboek van Strafvordering) gebaseerde interventie die daartoe bevoegde handavingsinstanties zonder tussenkomst van het OM kunnen opleggen. Voor feiten uit het zogenoemde "Feitenboekje Bestuurlijke Strafbeschikking Milieu- en Keurfeiten" wordt een combibon uitgeschreven (geldboete) die ter afdoening wordt gezonden aan het Centraal Justitieel Incassobureau (CJIB). De BSBm kan los van (óf óf), parallel met (én én) of volgtijdelijk aan (eerst...dan...) op herstel gerichte interventies worden ingezet.

De bevoegdheid voor het opleggen van een strafbeschikking milieu is gegeven aan de directeur van de regionale uitvoeringsdiensten. Zie artikel 2.1 bevoegd gezag van de Richtlijn bestuurlijke strafbeschikkingsbevoegdheid milieu- en keurfeiten (art. 257ba, tweede lid, Sv).

De BSBm is bedoeld voor relatief eenvoudige overtredingen, waarbij er over de schuldvraag geen twijfel bestaat. De 'Richtlijn bestuurlijke strafbeschikkingbevoegdheid milieu- en keurfeiten' geeft in de beleidsvrijheid binnen gestelde grenzen aan en de contra-indicaties voor het uitvaardigen van een BSBm. Als geen BSBm kan worden uitgevaardigd is in veel gevallen overleg met het OM noodzakelijk.

- *Strafrechtelijk optreden*

Het strafrecht komt in beeld als de (mogelijke) gevolgen van belang zijn of aanzienlijk, dreigend en/of onomkeerbaar. Het strafrecht komt mede in beeld als het gedrag van de overtreder daar aanleiding toe geeft. Strafrechtelijk optreden is vooral gericht op het straffen van de overtreder en het wegnemen van diens wederrechtelijk genoten (concurrentie)voordeel.

- *Proces-verbaal (PV)*

Boa's/handhavers die een strafbaar feit vermoeden of constateren, kunnen een proces-verbaal (PV) opmaken. Dit optreden valt onder het strafrechtelijk optreden dat in deze landelijke handavingsstrategie is geregeld. Een PV is de basis voor het verdere optreden van het OM dat kan leiden tot sancties als: een geldboete, een werkstraf, een gevangenisstraf, ontneming van wederrechtelijk verkregen voordeel, publicatie van het vonnis, stillegging van de onderneming en verbeurdverklaring.

Handelen van Boa's

Onze boa's zetten zich dagelijks actief in om de openbare ruimte en veiligheid in de gemeente te bewaken. Dit is de kernopdracht. We grijpen direct in als dit in het geding is, bijvoorbeeld bij agressie, overlast of gevaarlijke situaties. De boa's werken volgens duidelijke afspraken, treden doortastend op en zorgen ervoor dat overtreders worden aangesproken én waar nodig beboet.

De boa's vertegenwoordigen het gezag van de gemeente op straat. Dit vraagt om een stevige, maar ook respectvolle houding. Onze boa's stralen gezag uit door hun kennis, manier van optreden en communicatie. Wij maken duidelijke keuzes, treden rechtvaardig op en tonen daarbij altijd respect – ook in de lastige situaties.

Effectief handhaven begint met aanwezig zijn. Onze boa's zijn aanwezig in de wijken en op plekken waar veel mensen samenkomen. Hun aanwezigheid werkt preventief en verlaagt de drempel voor inwoners om vragen te stellen of zorgen te delen. Wij gaan het gesprek aan, leggen uit en bouwen zo aan vertrouwen. Tegelijkertijd zijn we alert op signalen die kunnen wijzen op strafbare feiten of verstoringen van de orde. Door ons aanspreekbaar op te stellen, staan we dicht bij de samenleving.

Optreden bij overtredingen van een bestuursorgaan of andere tot de overheid behorende instantie

Het bevoegd gezag heeft de verplichting toezicht te houden en, bij geconstateerde overtredingen, handhavend op te treden. Deze verplichting geldt onverkort wanneer overtredingen worden vastgesteld binnen de eigen organisatie, bij een ander bestuursorgaan of bij een andere tot de overheid behorende instantie. Ook in dergelijke gevallen wordt handhavend opgetreden overeenkomstig de vastgestelde handhavingsstrategie. Het optreden wijkt daarbij niet af van het optreden richting burgers of bedrijven. Het naleefgedrag van de eigen organisatie draagt – meer nog dan dat van burgers – bij aan het algemene normbesef en aan de geloofwaardigheid van de overheid.

De gemeente hecht daarnaast grote waarde aan transparantie. Dat betekent dat niet alleen wordt voldaan aan de wettelijke verplichtingen op grond van de Wet open overheid (Woo), maar dat ook actief wordt meegewerkt aan niet-verplichte verzoeken om informatie. Door openheid te bieden over beleid, besluiten en uitvoering krijgen inwoners beter inzicht in het gemeentelijk handelen en wordt het vertrouwen in de overheid versterkt.

Vergunningaanvragen en verleende vergunningen – ook die van de eigen organisatie – worden daarom actief gepubliceerd, zodat inwoners deze kunnen inzien en controleren. Ook bij toezicht en handhaving geldt dat inwoners moeten kunnen volgen hoe de gemeente haar verantwoordelijkheid neemt. Wanneer overtredingen binnen de eigen organisatie worden geconstateerd, wordt daar op dezelfde manier tegen opgetreden als bij burgers of bedrijven. Dit laat zien dat de gemeente zichzelf aan dezelfde regels houdt als haar inwoners en dat transparantie en gelijke behandeling de basis vormen voor een betrouwbare en geloofwaardige overheid.

Privaatrechtelijke handhaving

In aanvulling op de hiervoor behandelde bestuurlijke handhavingsbevoegdheid heeft de gemeente ook privaatrechtelijke handhavingsmogelijkheden. De gemeente mag in beginsel alleen dan gebruik maken van de privaatrechtelijke weg indien geen bestuursrechtelijke weg voorhanden is waarmee een vergelijkbaar resultaat kan worden bereikt of indien een ander belang gediend wordt dan het publiekrechtelijke belang. Onder bepaalde omstandigheden kan privaatrechtelijk worden opgetreden, indien de gemeente als rechtspersoon optreedt. Dit kan in geval van:

- Het plegen van een onrechtmatige daad door een natuurlijk- of rechtspersoon ten opzichte van de gemeente;
- Het niet-nakomen van een overeenkomst met de gemeente door een natuurlijk- of rechtspersoon;
- De eigenaarsbevoegdheid van de gemeente, zoals ingebruikneming van gemeentegrond.

Procesregistratie

De doorgelopen stappen en genomen beslissingen worden verifieerbaar en transparant vastgelegd volgens de binnen de handhavinginstantie geldende administratieprocedures en -systemen, zodanig dat hieruit kan worden afgeleid dat is voldaan aan de algemene beginselen van bestuur en de AVG-richtlijnen.

Openbaring rapportages

De gemeente Utrechtse Heuvelrug heeft ervoor gekozen om rapportage van overtredingen niet openbaar te maken. Deze keuze is gebaseerd op het feit dat wij ons als gemeente liever richten op preventie dan op sanctionering. Mocht sanctionering nodig zijn vertrouwen wij erop dat onze handhavingsstrategie op zichzelf de kans op herhaling verkleint. Openbare rapportage van overtredingen draagt daar naar ons idee niet op een constructieve manier aan bij. Daarbij hechten wij veel waarden aan de privacy van onze inwoners. Door de rapportages openbaar te maken zou dit kunnen worden geschaad.

Bijlage 7 Gedoogstrategie

De gemeente Utrechtse Heuvelrug hanteert handhaving als uitgangspunt: overtredingen van wet- en regelgeving worden in principe aangepakt. Alleen in uitzonderlijke gevallen kan het bevoegd gezag besluiten om tijdelijk en onder strikte voorwaarden af te zien van handhavend optreden. Deze uitzonderingen worden vastgelegd in een gedoogbeschikking. Gedogen is nooit passief, maar altijd een bewuste, gemotiveerde en tijdelijke keuze, gebaseerd op een zorgvuldige belangenafweging en actuele jurisprudentie van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het feit dat nog niet is opgetreden tegen een overtreding betekent niet dat sprake is van gedogen.

Het doel van deze gedoogstrategie is duidelijkheid verschaffen over de uitzonderlijke situaties waarin het bevoegd gezag kan besluiten niet handhavend op te treden. De strategie biedt een toetsingskader voor gemotiveerde besluitvorming, waarbij steeds wordt beoordeeld of gedogen noodzakelijk, proportioneel en tijdelijk is.

Gedogen kan uitsluitend plaatsvinden in de volgende gevallen:

- Concreet zicht op legalisatie: er is sprake van een overgangssituatie waarin de overtreding op korte termijn kan worden gelegaliseerd, bijvoorbeeld door het verlenen van een vergunning.
- Onevenredigheid: handhavend optreden is in een concreet geval onevenredig in verhouding tot het te dienen belang.
- Bescherming van hogere belangen of overmacht: het naleven van regels zou leiden tot ongewenste milieugevolgen of er is sprake van overmacht, waardoor het tijdelijk toestaan van een overtreding noodzakelijk is.

In alle gevallen geldt dat het gedogen beperkt is in tijd en omvang, en alleen wordt toegepast als dit juridisch, maatschappelijk en bestuurlijk aanvaardbaar is.

Uitgangspunten

De gemeente Utrechtse Heuvelrug past de volgende uitgangspunten toe:

- Handhaven is de regel, gedogen de uitzondering.
- Gedogen gebeurt uitsluitend na een zorgvuldige belangenafweging en met een gedoogbeschikking.
- De jurisprudentie van de Raad van State en het landelijk beleidskader "Gedogen in Nederland" (1996–1997) vormen de basis.
- Gedogen wordt tijdelijk en doelgericht toegepast, met een concrete termijn, voorwaarden voor beëindiging van de overtreding en is persoonsgebonden.
- Gedogen mag geen precedentwerking veroorzaken of de rechtszekerheid van burgers aantasten.
- De gemeente past de menselijke maat toe en houdt rekening met wat redelijkerwijs van inwoners kan worden verwacht.

Beoordelingscriteria

Bij elke mogelijke gedoogsituatie worden de volgende vragen beantwoord:

1. Is sprake van een uitzonderlijke situatie?
2. Bestaat concreet zicht op legalisatie of beëindiging van de overtreding?
3. Is gedogen tijdelijk, proportioneel en goed te motiveren?
4. Wordt voldaan aan de vereisten van zorgvuldigheid, transparantie en rechtszekerheid?
5. Is handhaven in dit geval onevenredig ten opzichte van het te dienen belang?

Alleen bij een positief antwoord op deze vragen kan een gedoogbeschikking worden verleend.

Een gedoogbeschikking wordt verleend voor een beperkte duur en is persoonsgebonden van aard. De beslistermijn voor het nemen van een gedoogbeschikking naar aanleiding van een aanvraag bedraagt maximaal acht weken. In de beschikking wordt een duidelijke einddatum of eindsituatie (bijvoorbeeld overlijden of verhuizing) opgenomen. Na afloop wordt de situatie opnieuw beoordeeld. De Utrechtse Heuvelrug volgt hiermee de gedoognota van de Tweede Kamer, genaamd "Gedogen in Nederland", vastgesteld in 1996-1997, evenals jurisprudentie van de Raad van State. Gedogen moet worden beperkt in tijd en omvang, in het kader van de rechtszekerheid van de normaddressaat en precedentwerking.

Gedogen is een bestuurlijk instrument dat met grote zorgvuldigheid wordt toegepast. Het biedt tijdelijk ruimte om tot een structurele oplossing te komen, zonder de handhavingsdoelstellingen uit het oog te verliezen.

De gemeente Utrechtse Heuvelrug handelt hierbij in lijn met het principe:

"Handhaven is goed, maar preventie is beter."

Wanneer optreden noodzakelijk is, wordt daadwerkelijk gehandhaafd. Gedogen blijft de uitzondering, niet de regel.

Bijlage 8 Richtlijn dwangsombedragen en termijnen

Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Maximum €	Termijn
Algemeen	Geen medewerking verlenen aan toezicht-houder	per overtreding	10.000	direct
	Ontbrekende onderzoek zoals preventieonderzoek, bodemonderzoek, energiebesparingsonderzoek, akoestisch onderzoek etc.	ineens	5.000	8 weken
	Niet overleggen van ontbrekende gegevens, zoals logboek, administratie, energienota, lekdichtheid, registratie, rapportage etc.	ineens	1.000	4 weken

Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Maximum €	Termijn
Afval	Opslag niet conform voorschriften	per week	5.000	4 weken
	Afval niet correct afvoeren	per overtreding	5.000	4 weken
	Scheiding afval niet conform voorschriften	per overtreding	5.000	4 weken
Bodem	Afvalstoffen op/in de bodem brengen	per overtreding	5.000	4 weken
	Keuring onder- of bovengrondse tank niet uitgevoerd	per week	4.000	8 weken
	Kathodische bescherming of peilbuis niet gecontroleerd	per week	2.000	4 weken
	Vloer niet vloestofdicht	per week	400/m ²	8 weken
	Vloestofdichte (lek)bak ontbreekt	per week/bak	2.000/bak	4 weken
	Geen financiële zekerheid	per week	2.000	4 weken
	Opslag vaste mest zonder voorzieningen	per overtreding	4.000	4 weken
	Ontbreken (KIWA-)certificaat mestopslag	per week	3.000	4 weken
	Foliebassin niet gekeurd	per week	3.000	4 weken
	Mestbassin niet conform de bouwtechnische richtlijnen	per week	3.000	4 weken
	Geen melding Besluit mobiel breken bouw- en sloopafval	ineens	20.000	1 week
	Afgifte van grond/bouwstoffen aan een onbevoegde be- / verwerker	per overtreding	10.000	4 weken
	Toepassen van grond/bouwstoffen op locatie zonder juiste keuringen en kwaliteitsverklaringen	per overtreding	12.000	4 weken
	Geen melding Besluit bodemkwaliteit	ineens	4.000	1 week
	Toepassing niet conform de voorschriften en/of voorgeschreven voorzieningen niet aangebracht.	per week	5.000	4 weken
(Externe) veiligheid	Brandscheiding niet op orde	per week	1.000	8 weken
	Opslag gevaarlijke stoffen niet volgens voorschriften	per overtreding	10.000	1 week
	Opslag kluis/ kast ontbreekt	per overtreding	4.000	6 weken
	Gasflessen niet tegen omvallen beschermd	per overtreding	1.000/fles	1 week

	Keuring gastank verlopen	per week	2.000/tank	8 weken
	Keuring gasfles verlopen	per week	1.000/fles	4 weken
	Hekwerk bij gastank ontbreekt/niet tegen aanrijden beschermd	per overtreding	2.000	4 weken
Geluid	Geluidnorm overschreden	per overtreding	10.000	direct
	Geluidbegrenzer niet conform verzegeling	per overtreding	5.000	direct
	Gedragsvoorschriften niet naleven	per overtreding	2.000	direct
	In werking buiten vergunde uren	per overtreding	10.000	direct
Lucht	Overschrijding emissie-eisen	per overtreding	10.000	4 weken
	Metingen niet (juist) uitgevoerd	per overtreding	1.000	4 weken
	Afvoerpijp niet op hoogte	per week	5.000	8 weken
	Niet juist gebruiken of ontbreken emissiebeperkende apparatuur (zoals (stof)filters, ontgeuringsinstallatie)	per overtreding	5.000	8 weken
	Geen keuring of onderhoud stook- of koelinstallatie	per week	2.500	8 weken
	Niet naleven voorschriften stook- of koelinstallatie	per week	2.000/installatie	4 weken
	Niet afgedekte mestsilo	per overtreding	2.000	2 weken
	Emissiearm stalsysteem niet geplaatst, en/of niet onderhouden en/of werking niet correct	per week	5.000	4 weken

Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Maximum €	Termijn
Vuurwerk	Opslag van vuurwerk niet conform de voorschriften en er kan direct aan de voorschriften worden voldaan	per overtreding	10.000	direct
Water	Illegale lozing	ineens	5.000	1 week
	Afscheider, controleput of zuiverings-technische voorziening ontbreekt of niet conform voorschriften	per week	3.000	6 weken
Overig (milieu)	In werking zonder vergunning (milieu)	ineens	10.000	6 weken
	Geen melding (milieu)	ineens	3.000	4 weken
	Ongewoon voorval niet gemeld (milieu)	ineens	5.000	1 week

Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Maximum €	Termijn
Algemeen	In strijd met stillegging bouw of sloop bouwwerk	per overtreding	50.000	direct
	Aanleggen, bouwen of slopen in strijd met (planregles) bestemmingsplan	per week	20.000	8 weken
Aanleggen	Aanleggen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning kwalificatie licht: zoals kabels en leidingen, ophogen etc.	per week	10.000	6 weken
	Aanleggen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning kwalificatie middel: zoals heiwerkzaamheden, bodem verlagen, gronden af- graven etc.	per week	15.000	6 weken
	Aanleggen zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning kwalificatie zwaar: zoals water- gangen, oppervlakteverhardingen van wegen, regels t.a.v. archeologie etc.	per week	20.000	6 weken

Bouwen	Bouwen zonder of in afwijking van omgevingsvergunning, kwalificatie licht: zoals erfafscheiding, tuinmeubilair, vlaggenmasten, schotelantennes, zonweringen etc.	per week	10.000	8 weken
	Bouwen zonder of in afwijking van omgevingsvergunning kwalificatie middel: zoals aanbouw aan bestaand hoofdgebouw, bijgebouw, overkapping, paardenbak, regels t.a.v. archeologie, afwijking van vergunning t.a.v. woning of bedrijfsgebouw, etc.	per week	20.000	8 weken
	Bouwen zonder omgevingsvergunning kwalificatie zwaar: zoals een woning, bedrijfsgebouw etc.	ineens	100.000	8 weken
	Bouwen in strijd met het Bouwbesluit, kwalificatie licht: zoals technische voorschriften bruikbaarheid etc.	per week	10.000	8 weken
	Bouwen in strijd met het Bouwbesluit, kwalificatie middel: zoals technische voorschriften energiezuinigheid etc.	per week	15.000	8 weken
	Bouwen in strijd met het Bouwbesluit, kwalificatie zwaar: zoals technische voorschriften veiligheid, gezondheid etc.	per week	20.000	8 weken
Slopen	Slopen zonder of in afwijking van omgevingsvergunning of een melding, kwalificatie licht: zoals het slopen van een bijgebouw zonder asbest etc.	per week	5.000	6 weken
	Slopen zonder of in afwijking van omgevingsvergunning of een melding, kwalificatie middel: zoals slopen zonder asbest (overig)	per week	10.000	6 weken
	Slopen zonder of in afwijking van omgevingsvergunning of een melding, kwalificatie zwaar: zoals slopen met (waarschijnlijk) asbest	per week	30.000	6 weken
Monumenten	Verandering aan, op, in of bij een monument zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning.	per week	25.000	4 weken
	Verandering in beschermd stad- en dorpsgezichten zonder of in afwijking van een omgevingsvergunning.	per week	20.000	4 weken

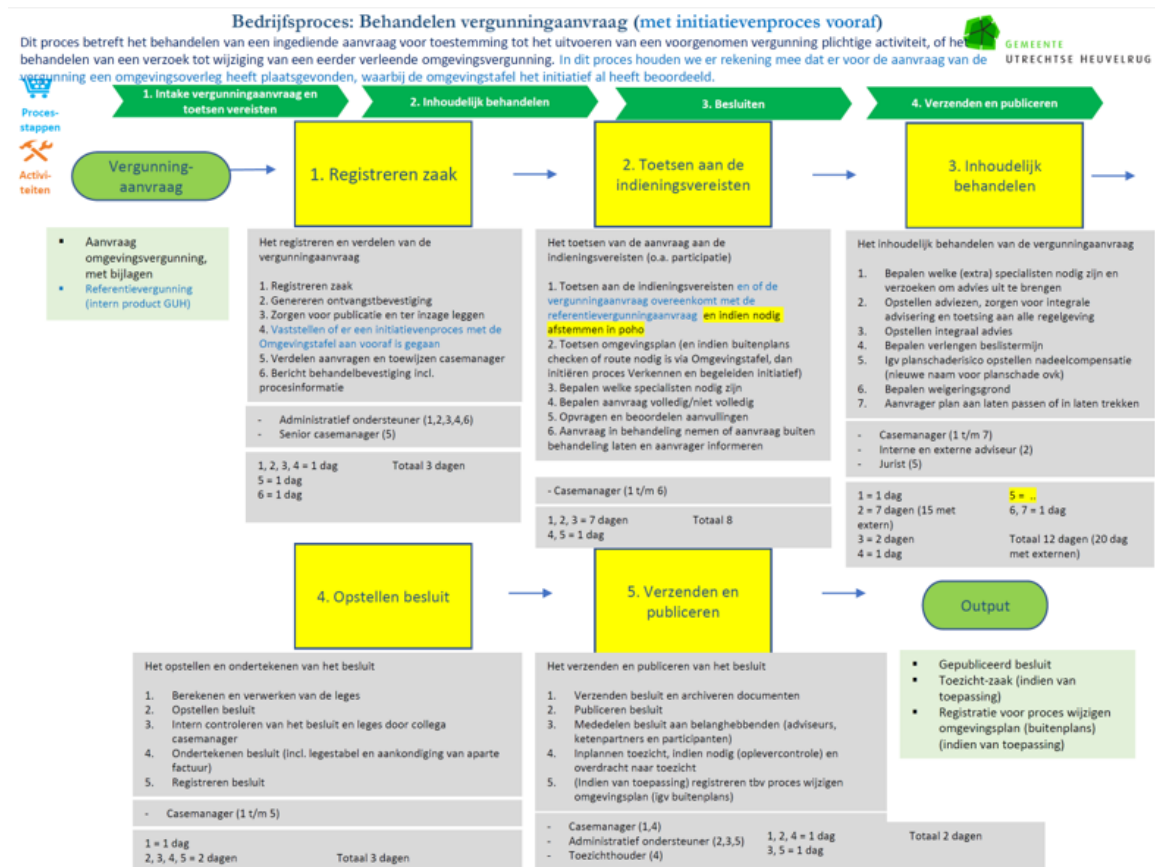
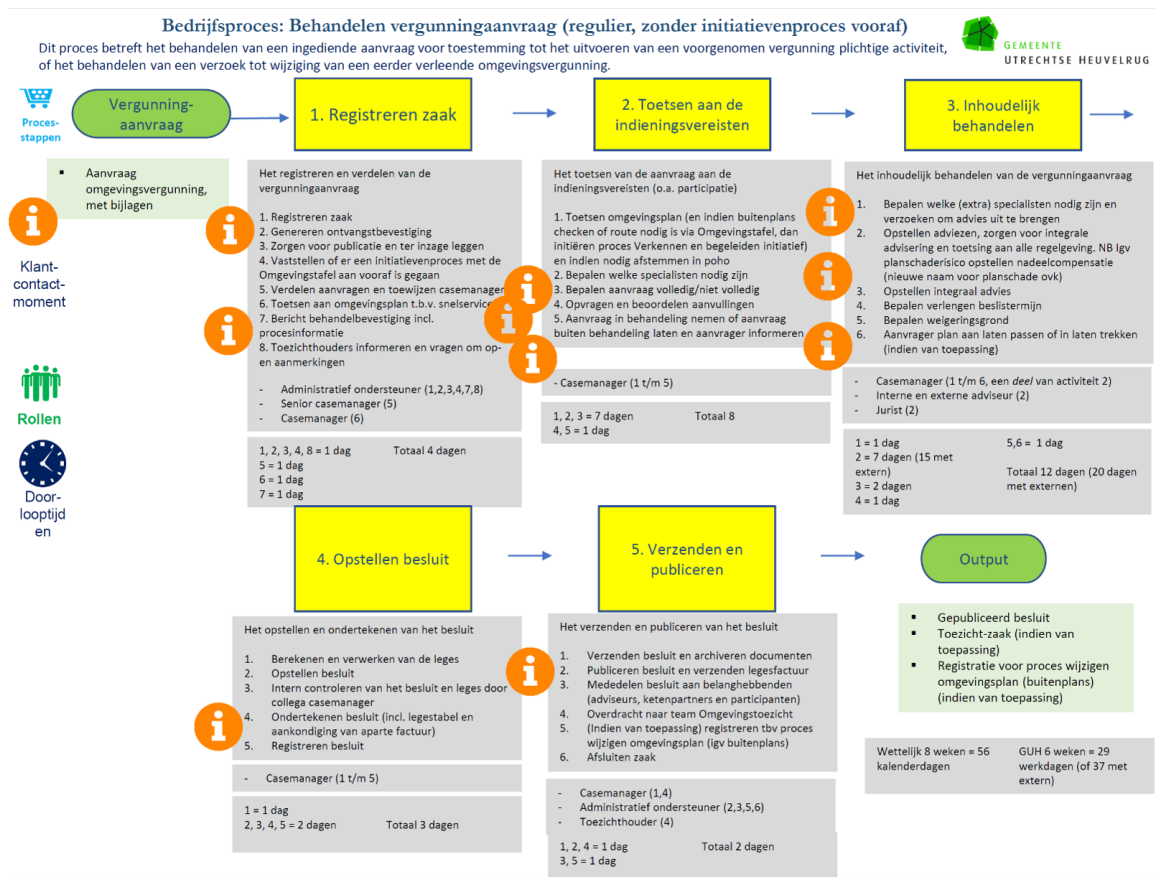
Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Maximum €	Termijn
Strijdig gebruik	Gebruik in strijd met bestemmingsplan zoals verkeerd gebruik grond/erf, illegale handelingen buitengebied etc.	per week	10.000	8 week
	Strijdig gebruik bestemming: wonen of bedrijfsmatige activiteiten waar niet toegestaan, etc.	per week	20.000	10 weken

Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Maximum €	Termijn
Brandveilig gebruik	Geen omgevingsvergunning voor brandveilig gebruik	ineens	15.000	8 weken
	Geen melding voor brandveilig gebruik	ineens	5.000	8 weken
	Niet naleven voorschrift omgevingsvergunning voor brandveilig gebruik	per week	3.000	8 weken
	Ontbreken document over adequate toepassing constructieonderdeel	ineens	3.000	1 week

	Overschrijden totaal onechte en/of ongewenste meldingen brandmeldinstallaties	per overtreding	5.000	direct
Voorschriften Besluit bouwwerken leefomgeving (Bbl)	Ontbreken voorzieningen of niet volgens eisen, kwalificatie licht: zoals rookmelder, blustoestel, vluchtrouteaanduiding, zelfsluitende deur, etc.	per week	3.000	2 weken
	Ontbreken voorzieningen of niet volgens eisen, kwalificatie middel: zoals brandweeringang, brandmeldinstallatie, aankleding ruimten, verbindingsweg, etc.	per week	6.000	4 weken
	Ontbreken voorzieningen of niet volgens eisen, kwalificatie zwaar: zoals ontruimingsinstallatie, bluswatervoorziening etc.	per week	10.000	8 weken

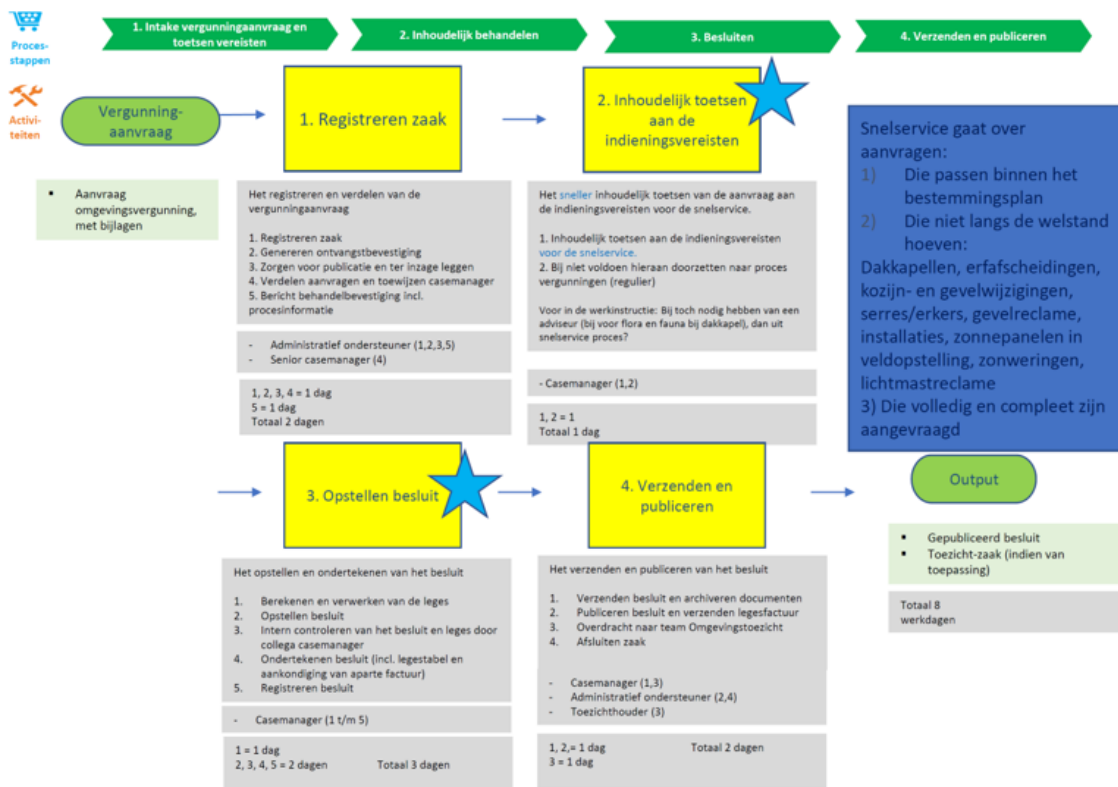
Taakveld	Overtreding	Modaliteit	Maximum €	Termijn
Algemeen	Voorwerpen op of aan de weg in strijd met de publieke functie (zoals bloembakken, borden, containers)	per overtreding	2.500	1 week
	Reclame(bord) zonder vergunning	ineens	3.000	1 dag
	Maken of veranderen van uitweg zonder vergunning	ineens	3.000	6 weken
	Langdurig parkeren van voertuigen zoals caravans, aanhangwagens, vrachtwagens	per overtreding	2.500	1 week
	Verbranden van afval	per overtreding	5.000	direct
	Standplaats innemen zonder vergunning	per overtreding	5.000	1 dag
	Geluidsapparatuur/ toestel in werking zonder of in afwijking ontheffing	per week	5.000	1 week
Evenementen	Evenement zonder of in afwijking van vergunning; klein evenement (tot 50 personen)	per overtreding	5.000	direct
	Evenement zonder of in afwijking van; middelgroot evenement (50-100 personen)	per overtreding	10.000	direct
	Evenement zonder of in afwijking van; groot evenement (100 of meer personen)	per overtreding	20.000	direct
Kappen	Zonder of in afwijking omgevingsvergunning kappen dan wel het niet naleven herplant- of instandhoudingsplicht.	per week	5.000	4 weken
Kansspelen	Kansspelautomaten en/of speelgelegenheid aanwezig zonder vergunning	per overtreding	10.000	direct
Sluitingstijden	Niet houden aan regels of ontheffing t.a.v. sluitingstijden	per overtreding	3.000	direct

Bijlage 9 Procesplaten

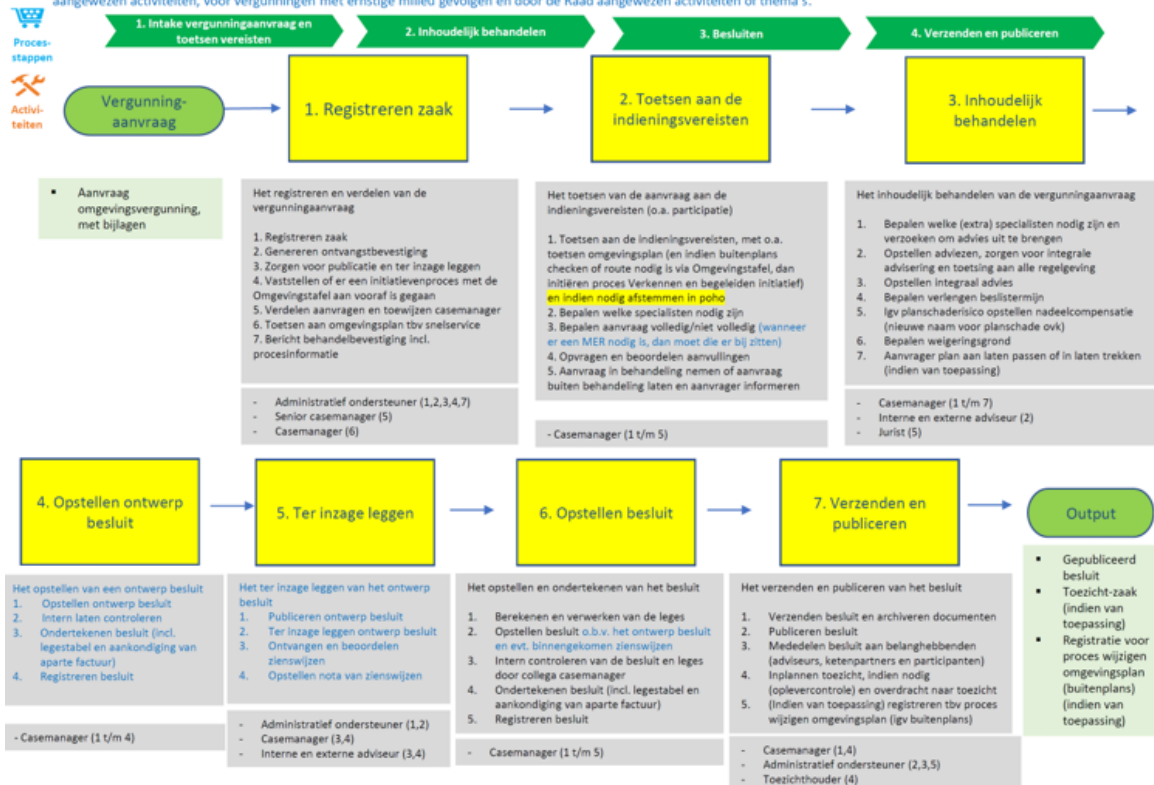
Bedrijfsproces: Behandelen vergunningaanvraag (snelservice)

Dit proces betreft het behandelen van een ingediende aanvraag voor toestemming tot het uitvoeren van een voorgenomen vergunningplichtige activiteit, of het behandelen van een verzoek tot wijziging van een eerder verleende omgevingsvergunning.

Bedrijfsproces: Behandelen vergunningaanvraag (uitgebreid, zonder initiatievenproces vooraf)

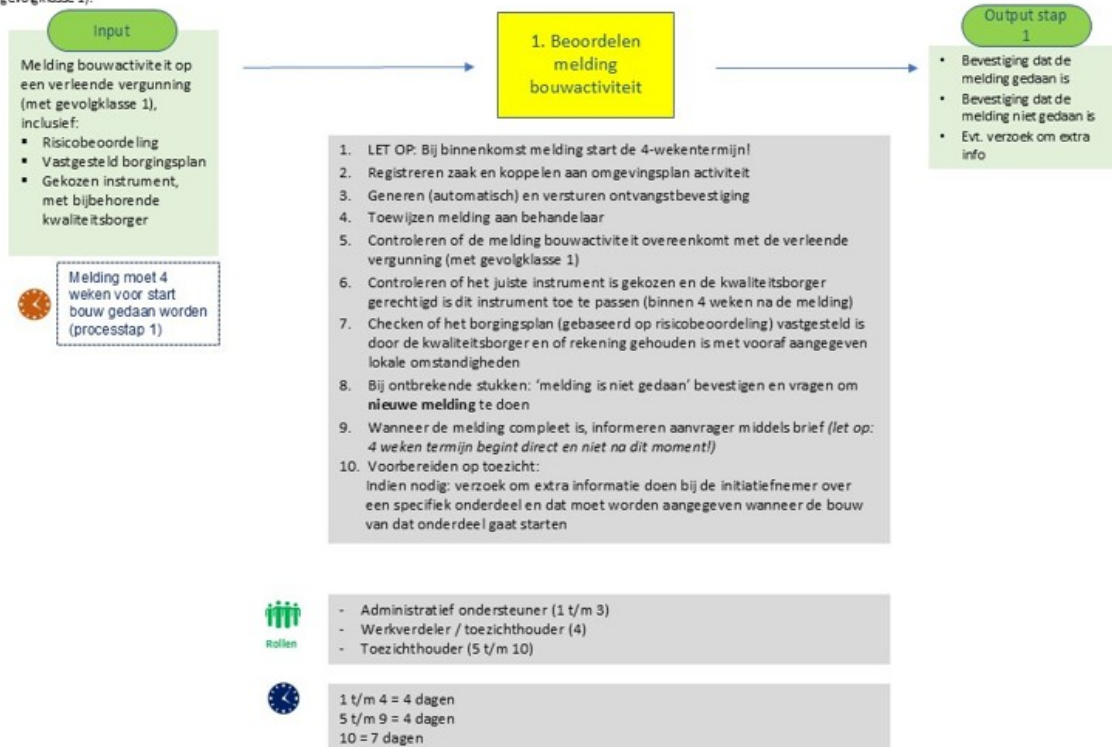
Dit proces betreft het behandelen van een ingediende aanvraag voor toestemming tot het uitvoeren van een voorgenomen vergunningplichtige activiteit, of het behandelen van een verzoek tot wijziging van een eerder verleende omgevingsvergunning. Dit uitgebreide proces is voor de door de EU aangewezen activiteiten, voor vergunningen met ernstige milieu gevolgen en door de Raad aangewezen activiteiten of thema's.

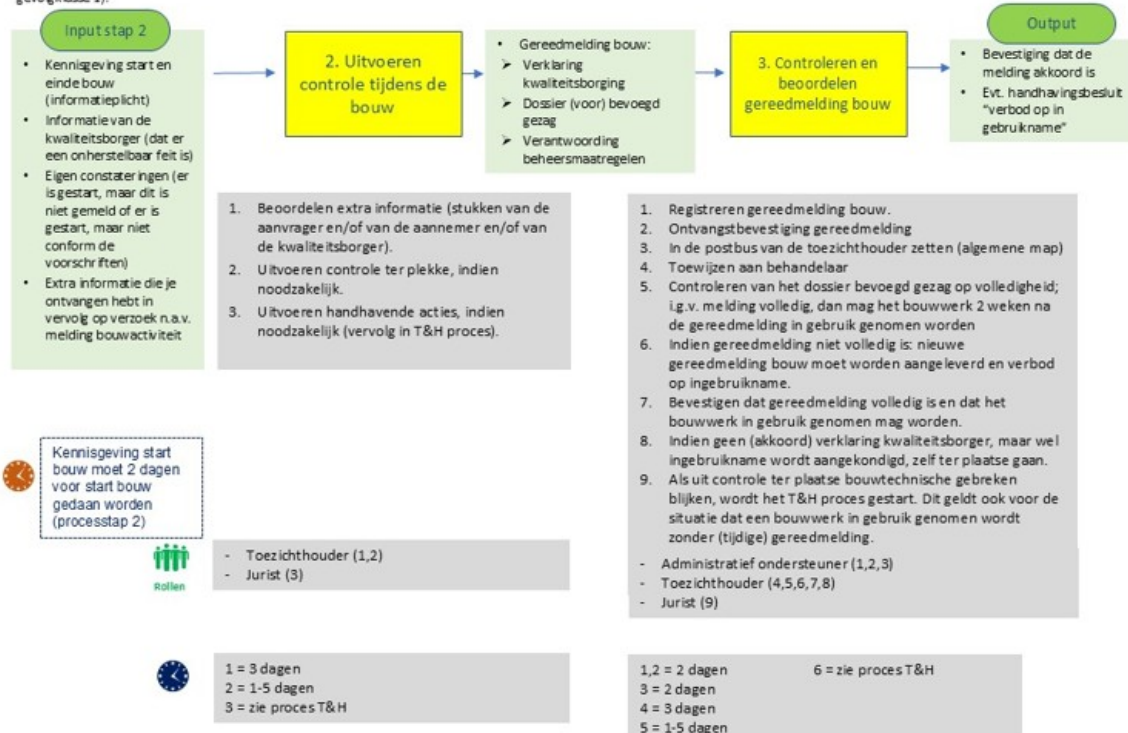
Bedrijfsproces: Behandelen melding kwaliteitsborging

Dit proces start bij de melding die de initiatiefnemer doet voor de uitvoering van de bouw en eindigt bij het opleveren van het dossier bevoegd gezag, door de initiatiefnemer. Dit proces beschrijft de activiteiten die door het bevoegd gezag uitgevoerd worden in relatie tot het bouwtechnische deel, wat getoetst wordt door de kwaliteitsborger (voor gevolgklasse 1).

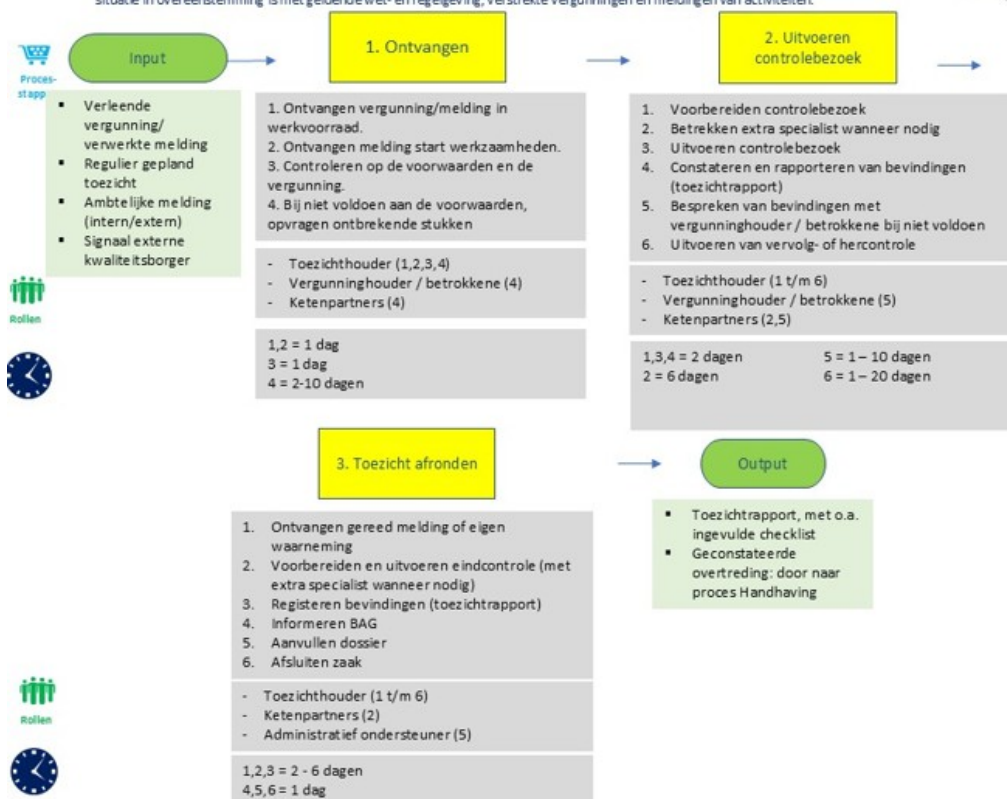
Bedrijfsproces: Behandelen melding kwaliteitsborging

Dit proces start bij de melding die de initiatiefnemer doet voor de uitvoering van de bouw en eindigt bij het opleveren van het dossier bevoegd gezag, door de initiatiefnemer. Dit proces beschrijft de activiteiten die door het bevoegd gezag uitgevoerd worden in relatie tot het bouwtechnische deel, wat getoetst wordt door de kwaliteitsborger (voor gevolgklasse 1).

Bedrijfsproces: Toezichhouden

Dit proces betreft het vanuit bestuursrechtelijke bevoegdheid eenmalig of herhaaldelijk beoordelen of de uitvoering van een activiteit of een situatie in overeenstemming is met geldende wet- en regelgeving, verstrekte vergunningen en meldingen van activiteiten.

Bedrijfsproces: Handhaving

Dit proces betreft het nemen van een besluit over het opleggen, wijzigen of intrekken van een passende bestuursrechtelijke sanctie naar aanleiding van een geconstateerde of klaarblijkelijk dreigende overtreding en het opleggen van sancties. Het gaat om behandelen en beoordelen van klachten/meldingen, handhavingverzoeken en informatie over incidenten (incl. controles om na te gaan of er sprake is van een overtreding).

